

Kommuneplanens arealdel 2026–2034

Høringsinnspill – Planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel

Ansvarlig: Stab for plan- og kulturforvaltning

Saksnr.: 25/3089

Dokument: Innholdsfortegnelse og sammendrag

Dato: Juli / August 2026

Innholdsfortegnelse over innkomne høringsinnspill

2.1	Treindustrien	2.14	Bane NOR SF
2.2	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)	2.15	Kystverket
2.3	Fiskeridirektoratet	2.16	Mattilsynet
2.4	Nye Veier AS	2.17	Arkitekthuset Kragerø AS
2.5	Statnett SF	2.18	Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
2.6	Kommuneoverlegen og kommunepsykologen	2.19	Kragerø Bys Venner
2.7	Anette Thon Haugholt (privatperson)	2.20	Riksantikvaren
2.8	Kragerø kirkelig fellesråd	2.21	Statens vegvesen
2.9	Naturvernforbundet i Kragerø og Drangedal	2.22	Solfrid Klodvik (privatperson)
2.10	Naboer i Vaterlandsveien på Helle	2.23	Skåtøy Vel
2.11	Kjetil Teigen (privatperson)	2.24	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
2.12	Faginnspill vedr. LNF-spredt og våningshus	2.25	Telemark fylkeskommune
2.13	Kragerø Næringsforening	2.26	Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

2. Sammen drag av de enkelte høringsinnspillene

2.1. Treindustrien

Dato: 30.06.2026 | Ref: Heidi Finstad

Fortetting, ombruk, bærekraftig bygging og skognæring

- Peker på betydningen av den lokale verdikjeden for skog og tre (bl.a. Moelven Sør-Tre AS i Sannidal og et lokalt årlig hogstkvantum på ca. 23 000 m³ i 2025).
- Avskoging til utbygging må unngås. Kommunen må prioritere gjenbruk, transformasjon og påbygg i høyden iht. plan- og bygningslovendringer fra 2023 framfor nedbygging av naturarealer.
- Kommunen bør stille krav om PEFC- eller FSC-sertifisert trevirke i egne anskaffelser og byggeprosjekter.
- Jordvernet må styrkes uten at karbonrik skog ofres til nydyrking som erstatning for tapt matjord.
- Skogbruksfaglig kompetanse og næringen må involveres tett i planarbeidet for å balansere klima, natur og næring.

2.2. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Dato: 01.06.2026 | Ref: 2026/34-658

SAMFUNNSSIKKERHET OG ANSVARSFORDELING

- Minner om at Statsforvalteren har det overordnede ansvaret for å samordne statlige innsigelser og følge opp samfunnssikkerhet i plansaker.
- DSB har selvstendig innsigelseskompetanse og krever direkte varsling dersom planen berører virksomheter underlagt storulykkeforskriften, transport av farlig gods, brannsikkerhet i tunneler/underjordiske anlegg eller tilfluktsrom.
- Viser til gjeldende veiledere for samfunnssikkerhet i arealplanlegging og sikkerhet rundt storulykkanlegg på dsb.no.

2.3. Fiskeridirektoratet

Dato: 25.06.2026 | Ref: 26/19315

SAKSBEHANDLING OG HØRINGSOVERSENDELSE

- Viser til at direktoratet ikke mottok oppstartsvarselet direkte, men ble kjent med saken via kopi av Kystverkets uttalelse.
- Påpeker varslingsplikten etter pbl. §§ 11-12 og 11-13 overfor berørte sektormyndigheter.
- Etterspør oversendelse av relevante høringsdokumenter med en rimelig høringsfrist, og minner om hensyn til pågående ferieavvikling.

2.4. Nye Veier AS

Dato: 26.06.2026 | Ref: 2025/518-5

INFRASTRUKTUR OG E18-KORRIDOREN

- Viser til at kommunestyret nylig har vedtatt reguleringsplan for ny E18 gjennom Kragerø kommune.
- Forutsetter at den vedtatte reguleringsplanen legges til grunn som et bindende premiss for kommuneplanens arealdel.
- Arealdelen må ikke inneholde arealformål, hensynssoner, byggegrenser eller bestemmelser som skaper konflikt med eller vanskeliggjør E18-korridoren, tilhørende sidearealer, anleggsgjennomføring eller fremtidig drift.

2.5. Statnett SF

Dato: 05.06.2026 | Ref: 2026/946-2

TRANSMISJONSNETT OG ENERGISIKKERHET

- Eier og drifter 420 kV-ledningen Arendal–Bamble gjennom Kragerø kommune.
- Krever at ledningstraseen innarbeides i plankartet som hensynssone **H740** (båndlegging etter energiloven) med et byggeforbudsbelte på **40 meter**.
- Krever følgende planbestemmelse: «*Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor hensynssonen. Alt anleggsarbeid og alle tiltak i terrenget innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.*»
- Statnett skal varsles minst 6 uker før anleggsmaskiner, sprengning, graving eller skogsarbeid igangsettes innenfor 30 meter horisontalt fra ytterste strømførende line.
- ROS-analysen til arealdelen må innarbeide risiko knyttet til drift, adkomst, inspeksjon og akutte hendelser ved kraftledningen.

2.6. Kommuneoverlegen og kommunepsykologen

Dato: 25.06.2026 | Ref: Braut / Hasseleid

FOLKEHELSE, SOSIAL BÆREKRAFT OG BEREDSKAP

- Støtter den tematiske avgrensningen, men understreker at folkehelse, levekår og beredskap må integreres som gjennomgående hensyn i alle arealvalg.
- Viser til Folkehelseundersøkelsen 2025 vedrørende ensomhet, psykiske plager og levekårsskjeller, særlig blant yngre voksne.
- anbefaler konsentrert utbygging i lokalsentrene for å sikre nærhet til tjenester, gode møteplasser og redusert transportavhengighet.
- Advarer mot spredt boligbygging i LNF pga. store driftskostnader for hjemmetjenester, lang responstid for nødetater og sårbarhet ved ekstremvær.
- Fremhever behovet for trygge skoleveier, tilgjengelige ute- og lekearealer for barn og unge, samt kobling mot kommunens helhetlige ROS-analyse 2026.

2.7. Anette Thon Haugholt (privatperson)

Dato: Innkommet juni 2026

BYGGEGRENSER MOT VASSDRAG, LNF-FRITID OG VEG

- Foreslår at byggegrenser også etableres mot ferskvann og vassdrag (f.eks. Tokevannet) for å bevare naturverdier og sikre likebehandling.
- Mener planarbeidet må etablere forutsigbare rammer for etablert fritidsbebyggelse fra 1950–60-tallet for å avlaste forvaltningen for enkeltdispensasjoner.
- Byggegrenser mot veg i etablerte sentrumsnære strøk (som Thomesheia) bør tilpasses eksisterende fasadeliv slik at tilbygg og oppgraderinger kan gjennomføres uten dispensasjon.

2.8. Kragerø kirkelig fellesråd

Dato: Innkommet juni 2026

GRAVPLASSER OG STILLESONER ETTER PBL. § 11-8 A

- Krever at samtlige sju gravplasser (Bråten, Jomfruland, Kragerø, Langøy, Ospevika, Sannidal og Skåtøy) avsettes som stillesoner iht. pbl. § 11-8 a.
- Støygrenser settes iht. T-1442/2021 tabell 3: **Lden 40 dB** utenfor tettsted og **Lden 50 dB** i by/tettsted.
- Foreslår bestemmelser som forbyr støyende tiltak, pålegger tiltakshavere i naboområder å dokumentere støynivå, og etablerer varslingsrutiner mellom entreprenører, kommune og kirke for å hindre anleggsstøy under seremonier.

2.9. Naturvernforbundet i Kragerø og Drangedal

Dato: 30.06.2026 | Ref: Elin Strøm Larsen

NATURVERN, STRANDSONE OG PLANPRINSIPPER

- Støtter Scenario A, planvask (prinsipp 15) og bruk av arealregnskap (prinsipp 16).
- **Prinsipp 7:** Byggegrenser mot sjø må låses strengt til eksisterende, lovlig oppført fasadeliv, ikke følge gamle formålsgrenser. Områder med lite menneskelig aktivitet har høyest naturverdi og må ikke unntas.
- **Prinsipp 6 & 11:** Fasadeprinsippet må gjelde uten unntak; avviser tillegg for terrasser og private uteplasser i 100-metersbeltet.
- **Prinsipp 8:** Byggegrenser for brygger må begrenses til fellesanlegg, allment tilgjengelige anlegg og stedbunden næring.
- **Prinsipp 23:** Avviser særskilte unntak for Lindtvedtvegen, Solbergvegen, Ørnheia og Østland; alle boliginnspill må underlegges samme objektive senterstruktur og silingskriterier.
- Klima og natur: Absolutt forbud mot inngrep i myr og våtmark, bufferzoner rundt naturreservater, skånsom forvaltning mot sprenging i svaberg, og NiN-kartlegging også for rigg- og anleggsveier.

2.10. Naboer i Vaterlandsveien på Helle

Dato: 29.06.2026 | Ref: H. R. Clausen mfl. (nr. 5, 7, 9, 11, 13, 15)

AREALFORMÅL OG BYGGEGRENSE MOT SJØ PÅ HELLE

- Beboerne påpeker at området i dag er feilaktig avsatt til LNF (hvor nr. 13 og 15 til og med mangler spredt bolig-status).
- Krever at Vaterlandsveien innlemmes i sentrumsområdet på Helle med formål bebyggelse og anlegg (bolig) gjennom planvask for å reflektere faktisk bosetting.
- Krever en ensartet og forutsigbar byggegrense mot sjø for alle boligene for å muliggjøre normalt vedlikehold og oppgradering uten dispensasjoner. Viser til at befaring i nr. 15 ikke avdekket spesielle natur- eller allmenne verdier.

2.11. Kjetil Teigen (privatperson)

Dato: Innkommet juni 2026

SANNIDAL/FIKKJEBAKKE SOM VEKSTKNUTEPUNKT OG VASSDRAGSVERN

- Tar til orde for at Sannidal–Fikkjebakke etableres som kommunens primære knutepunkt for næring, industri, handel, bolig og solkraft langs ny E18 (tilsvarende Brokelandsheia).
- Mener Kragerø må redusere sin ensidige økonomiske avhengighet av hytte- og turistsektoren.
- Etterlyser klare byggegrenser mot innlandsvassdrag (Leivann, Eidsvann, Mørkvann på Levangsheia).
- Adværer mot LNF-spredt i jomfruelige områder pga. økte kommunale tjenestekostnader. Foreslår krav om uavhengig natur- og landbruksfaglig vurdering ved dispensasjonssøknader.

2.12. Faginnspill: Prinsipper for LNF-spredt boligbebyggelse

Dato: Innkommet juni 2026

LIKEBEHANDLING AV VÅNINGSHUS OG TUN

- Kritiserer Prinsipp 14, der matrikkelførte våningshus på eiendommer over 5 daa ekskluderes fra vurdering av LNF-spredt bebyggelse.
- Påpeker at ordinære boligtiltak (garasje, bod, hobbyrom, tilbygg, anneks) diskrimineres dersom de må søke dispensasjon med krav om «allmenne fordeler», mens ordinære boliger i LNF-spredt slipper dette.
- Foreslår å definere egne private tunsoner rundt bolighusene på gårdsbruk for å sikre likebehandling og rettssikkerhet.
- Etterlyser også vurdering og byggegrenser langs innlandsvassdrag iht. pbl. § 1-8 / § 11-11.

2.13. Kragerø Næringsforening

Dato: 30.06.2026 | Ref: Jan Petter Abrahamsen

SENTRUMSUTVIKLING, NÆRINGSVILKÅR OG INFRASTRUKTUR

- I lokalsentrene må LNF-status fjernes slik at vann, avløp og strøm kan legges uten dispensasjon. Byggegrenser settes som vedtatt i kommunestyret 23.04.2026.
- Parkeringskrav for boliger i Kragerø sentrum bør revurderes.
- For fastboende utenfor sentrum må byggegrensen mot sjø tilrettelegges for brygge, VA og oppgradering av bolig uten dispensasjon.
- Klynger på to eller flere bolighus bør omreguleres til LNF-spredt.
- Etterlyser bedre dialog med håndverkere/entreprenører, raskere saksbehandling og ensartet tolkning av regelverket.

2.14. Bane NOR SF

Dato: 19.05.2026 | Ref: 202607225-2

JERNBANEINFRASTRUKTUR OG KULTURMINNER

- Bekrefter at det ikke foreligger pågående planarbeid for Grenlandsbanen; hensynssone **H130** skal derfor ikke videreføres.
- Viser til Samferdselsdepartementets godkjenning av landsverneplanen for jernbanen (2025), der den tidligere Kragerøbanen (Neslandsvatn–Kammerfoss) med tilhørende bygninger og anlegg er oppført med verneklasse «P» som grunnlag for juridisk vern etter pbl.

2.15. Kystverket

Dato: 17.06.2026 | Ref: 2026/2035-2

SJØSIKKERHET, FARLEDER, HAVN OG ANKRINGSOMRÅDE

- Offentlige og private kaier må sikres med formål havn/næring og manøvreringsareal i sjø (havneområde i sjø). Støyfølsom bebyggelse må legges utenfor havnenes rød/gul støysone.
- Hoved- og bileder videreføres som juridiske linjer, og sterkt trafikkerte områder bør vurderes avsatt til formål farled/ferdsel.
- Ankringsområdet i Bærøyfjorden for fartøy over 70 meter kreves regulert med arealformål ankringsområde (pbl. § 11-7 nr. 6) med forbud mot kabler, rør og faste installasjoner.
- Planbestemmelse om sjømerker må justeres for å tillate vedlikehold, fjerning og nyetablering av navigasjonsinnretninger uten reguleringsplankrav.
- Virkninger for sjøtransport, lysforurensning og navigasjon må utredes i planens ROS-analyse.

2.16. Mattilsynet

Dato: 26.06.2026 | Ref: 2026/128832

DRIKKEVANNSSIKKERHET, PLANTEHELSE OG BIOSIKKERHET

- Varsler innsigelseskompetanse ved mangelfull sikring av drikkevann og folkehelse.
- Eksisterende råvannskilder, tilsigsområder og Kragerøs planlagte reservevannkilde må sikres med hensynssoner (**H110/H120**) og strenge restriksjoner.
- Krever rekkefølgebestemmelser om helsemessig trygt drikkevann og tilstrekkelig kapasitet før ny utbygging og fortetting tillates.
- Krever bestemmelser for å hindre spredning av planteskadegjørere (PCN, floghavre ved masseforflytning) og rekkefølgekrav om vask/desinfeksjon av anleggsmaskiner nær vassdrag.
- Kommunen bør vurdere arealer for nedgraving av kadaver ved akutt sanering av smittsom dyresykdom.

2.17. Arkitekthuset Kragerø AS

Dato: 01.07.2026 | To henvendelser (kl. 12:50 og 13:39)

INNSENDTE AREALINNSPILL OG LIKEBEHANDLING

- Minner om at innspill til arealformål innsendt under runden i 2022 på vegne av oppdragsgivere må inngå i vurderingsgrunnlaget.
- Krever at innspill til byggegrenser mot sjø registrert via kommunens interaktive kartløsning i 2023 sammenstilles og behandles på lik linje med ordinære innspill for å sikre forvaltningsmessig likebehandling.

2.18. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Dato: 17.06.2026 | Ref: 202611564-3

NATURFARE, SKRED, FLOM, OVERVANN OG ENERGIANLEGG

- Varsler innsigelsesrisiko dersom planen åpner for direkte utbygging uten at reell naturfare er avklart på kommuneplannivå.
- Nyeste aktsomhetskart for snøskred (2023), flom/jordskred (2025) og steinsprang (2026) må innarbeides som hensynssoner for skred (**H310**) og flom (**H320**). Aktsomhet for kvikkleire under marin grense må merkes.
- Åpne flomveier for overvann må sikres, og det bør innføres generelt forbud mot bekkelukking i planbestemmelsene.
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (Kjølebrønnselva og Bamble–Solum–Drangedal) må følges opp. Konesjonspliktige energianlegg båndlegges som **H740**.
- Viser til KDDs tolkningsuttalelse (15.05.2025): Eldre reguleringsplaner med uavklart naturfare kan ikke gis forrang ved motstrid via H910.

2.19. Kragerø Bys Venner

Dato: 03.06.2026 | Ref: Kragerø Bys Venner

KULTURMILJØ I SENTRUM OG VURDERING AV STRANDSONEPRINSIPPER

- Viser til Riksantikvarens rapport om nasjonalt viktige kulturmiljøer og krever at Kommunedelplan for Kragerø sentrum (2016) videreføres uavkortet. Fylkesmelding om kystsonen (2024) må benyttes som kunnskapsgrunnlag.
- Kritiserer kommunestyrets endringer i **Prinsipp 7 og 10**: Viser til KMDs tolkningsuttalelse (2018) om at formålsgrenser i eldre planer ikke automatisk kan fungere som byggegrenser mot sjø uten en konkret vurdering etter pbl. § 1-8.
- Begrepene «utmark» og «private uteplasser» skaper uheldig skjønn og bit-for-bit-privatisering. Byggegrenser mot sjø må låses til eksisterende fasadeliv for å verne den historiske trehusbyen og kystlinjen.

2.20. Riksantikvaren

Dato: 19.05.2026 | Ref: 26/02136-1

FORVALTNINGSMESSIG ANSVARSFORDELING FOR KULTURMINNER

- Presiserer at Telemark fylkeskommune ivaretar kulturmiljøforvaltningen i plansaker etter plan- og bygningsloven.
- Riksantikvaren uttaler seg kun direkte til fylkeskommunen dersom saken berører kulturminner underlagt direktoratets direkte førstelinjeansvar.

2.21. Statens vegvesen

Dato: 17.06.2026 | Ref: 22/68159-7

TRANSPORTPOLITIKK, MOBILITET OG HANDELSETABLERINGER

- Støtter kommunens prioritering av planvask, arealregnskap og fortetting framfor utlegging av nye næringsarealer, og viser til fylkets arealregnskap som viser stor planreserve i Kragerø.
- Støtter uttrykkelig at handel på Kalstad og Fikkjebakke ikke prioriteres i denne revisjonen, og presiserer sterk prinsipiell motstand mot handelsetableringer tilknyttet motorveikryss.

2.22. Solfrid Klodvik (privatperson)

Dato: 28.06.2026 | Stigerbakken 2

BYGGEGRENSER MOT VEG I SENTRUM OG ALDERSVENNLIGE BOLIGER

- Påpeker at veglovens 15-metersgrense fra senterlinje skaper unødvendige dispensasjonssaker i det historiske og tette bysenteret.
- Foreslår å redusere byggegrensen til 6–7 meter fra kommunale veier (pluss fortausbredde) for å tilrettelegge for mindre tilbygg, boder og tilpasninger.
- Oppfordrer til å legge til rette for universelt utformede leiligheter, omsorgsboliger og aldersvennlige bofellesskap i eksisterende sentrumsbygg for å motvirke ensomhet og sikre at innbyggere kan bo hjemme lengst mulig.

2.23. Skåtøy Vel

Dato: 24.06.2026 | Ref: Ole Jørgen Olsen

SKJÆRGÅRDSINTERESSER, ALLMENNE BRYGGER OG LNF-SPREDT

- Krever at kommunale og offentlige brygger og sjøarealer på Skåtøy (Skåtøyroa, Skåtøybrygga, Åsvikbrygga, Saulekilen, Korsebrygga, Nødodden) bevares og vedlikeholdes for allmennheten.
- Sjøtilgang for lokalt næringsliv må sikres og utredes i samråd med velforeningen.
- Boliger tilknyttet LNF utenfor 100-metersbeltet på Skåtøy må omreguleres til LNF-spredd boligbebyggelse.
- Forventer at kommunen umiddelbart etter denne revisjonen starter arbeidet med byggegrenser mot sjø og LNF-spredd for skjærgården.

2.24. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Dato: 29.06.2026 | Ref: 2026/6148

OVERORDNET STATLIG SAMORDNING OG VARSEL OM INNSIGELSESGRUNNLAG

- Omfattende gjennomgang av nasjonale føringer: SPR Arealbruk og mobilitet (2025), SPR Klima og energi (2024), rundskriv M-1/2025 for jordvern, oppdatert T-2/16 (2025) og inkorporeringen av CRPD-konvensjonen.
- **Strandsone:** SPR Strandsone må følges strengt. Påpeker motstrid mellom Prinsipp 7 (formålsgrenser) og Prinsipp 6/11 (fasadeliv m/ terrassetillegg). Fraråder bruk av det vage begrepet «utmark». Viser til veileder for Vestfold (2014) og fremholder en restriktiv linje mot nye småbåthavner og brygger.
- **Planvask:** Full støtte til oppheving av urealiserte eldre planer. Varsler at Statsforvalteren kan fremme innsigelse mot urealiserte byggeområder som strider med nye nasjonale miljømål.
- **Naturmangfold og karbon:** Krav om fullverdig NiN-kartlegging på kommuneplannivå før nye arealer legges ut (kan ikke utsettes til reguleringsplan). Strengt vern av myr, våtmark og skog med høy bonitet som nasjonalt viktige karbonlagre.
- **Jordvern:** Krav om buffersone mot dyrka mark (tatt av utbyggingsarealet) og tilbakeføring av urealiserte byggeområder på matjord til LNF.
- **Klima, vann og beredskap:** Oppfølging av Oslofjordplanen (avløp/rensing), helhetlig ROS (særlig ved direkte utbygging i LNF), sikring av drikkevann og differensierte byggegrenser langs vassdrag. Gravplasser må sikres mot støy iht. T-1442/2021.

2.25. Telemark fylkeskommune

Dato: 02.07.2026 | Ref: 26/11579-3

REGIONAL PLANMYNDIGHET, KULTURARV, SAMFERDSEL OG PLANPROSESS

- **Regional samordning:** Planen må forankres i ATP Telemark og Telemarksplanen. Støtter fullt ut at handel på Fikkjebakke avvises (ville utløst innsigelsesinnstilling). Tettstedsgrenser må fastsettes logisk i plankartet.
- **Kulturarv:** Nasjonalt viktige kulturmiljøer (Kragere sentrum med Øya, samt Stråholmen) må sikres med hensynssone **H570** og bestemmelsesområder. Kommunedelplan for sentrum (2016) må legges til grunn. Kirkeholmen bør vurderes sikret. Sannidal kirkested må rettes opp: middelaldersk kirkegård som **H730** (automatisk fredet) og listeført kirke som **H570**. Begrepet «fornminner» erstattes med «automatisk fredete kulturminner», og undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 understrekes.
- **Vannmiljø og natur:** Både Vestfold/Telemark og Agder vannregionplaner må legges til grunn. Varsler innsigelsesrett mot nedbygging av myrområder. Påpeker svakheter i naturbase-kartlegging for friluftsliv.
- **Prosess og framdrift:** Begge framdriftsalternativer i planprogrammet er utdaterte og må revideres. Møter i Regionalt planforum må innarbeides i framdriften. Prinsiplisten (27 vs. 28 prinsipper) må harmoniseres før politisk vedtak.

2.26. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

Dato: 07.07.2026 | Ref: 25/05772-3

MINERALSKE RESSURSER, PUKK OG BYGGERÅSTOFF

- Viser til at Kragere har kun 5–10 års gjenstående levetid for knust fjell (pukk) og ingen uttak av naturlig grus.
- Krever at nasjonalt viktige forekomster (Litangen, Snekkevik, Valberg) og regionalt viktige (Bøleråsen) vurderes sikret med hensynssone **H590** for å hindre at fremtidig utvinning båndlegges av annen arealbruk.
- Tre undersøkelsestillatelser (Bjordammen 1, Rørholt 1, Landsverk 1) må ivaretas ved berørte arealinnspill.
- Gamle gruveåpninger og underjordsanlegg må vurderes og eventuelt synliggjøres i plankartet ut fra ras- og ulykkesfare.
- Statens vegvesens håndbok V712 bør legges til grunn for konsekvensutredning av mineraler.
- Bestemmelser bør videreføre reguleringsplankrav for masseuttak, stille krav til sikring, skjerming og etterbruk, samt innføre krav om massehåndteringsplan for overskuddsmasser.

Til Kragerø kommune

DERES REF.: 25/3089

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 30. juni 2026

Innspill til rullering av arealplanen i Kragerø kommune

Treindustrien er bransjeorganisasjon for norske produsenter av byggematerialer i tre, slik som konstruksjonsvirke, panel, kledning, terrassebord, limtre og elementer. Virksomhetene i Treindustrien er hjørnesteinsbedrifter i mange lokalsamfunn, og spiller en nøkkelrolle i den skog- og trebaserte verdikjeden. Her brukes fornybart norsk tømmer som råstoff i mange sammensatte produksjonslinjer, som i sin tur leverer bærekraftige og innovative løsninger til byggeprosjekt i hele Norge. Sidestrømmer fra treindustrien går til andre sektorer som prosess- og treforedlingsindustrien, men også til energiformål som bioenergi og fjernvarme.

Kragerø har et viktig ansvar som planmyndighet, spesielt når nasjonale klima- og naturmål skal omsettes til håndfaste tiltak lokalt. I 2025 ble det hogd cirka 23 000 m³ tømmer i Kragerø kommune. Moelven Sør-Tre AS har virksomhet i Sannidal. Selskapet er et av Moelven Woods distribusjonssentre og driver høvleri, impregnering og malingsanlegg. Med dette som utgangspunkt ønsker vi å spille inn følgende momenter til planarbeidet:

- **Avskoging til utbyggingsformål må unngås.** Statlige planretningslinjer viser til at "fortetting og transformasjon skal vurderes og bør utnyttas". Videreutvikling, rehabilitering og påbygg av eksisterende bygningsmasse er en sentral del av en planprosess som tar hensyn til klima og natur.
- **Skoler, barnehager og sykehjem er helt nødvendige deler av et levedyktig lokalsamfunn,** og må prioriteres også når kommunens budsjett må strammes inn. Manglende kapasitet begrenser nødvendig boligbygging, og gir uforutsigbarhet som hindrer næringsutvikling og investeringer i området.
- **Skogbruksfaglig kompetanse bør involveres, også fra næringen.** Skogforvaltning, natur- og klimatiltak henger sammen, og gode løsninger forutsetter et bredt og solid kunnskapsgrunnlag. Se eget avsnitt om naturhensyn i skogforvaltningen, *Naturmeldingen*, og tilstanden i norsk skog.

God by- og stedsutvikling

Kommunen setter rammen for utviklingen av lokalsamfunnet, og har flere viktige roller. Som planmyndighet bestemmer kommunen hvilke arealer som åpnes for videreutvikling, fortetting og transformasjon, ombygg og nybygg. Som eier og bestiller kan kommunen være ambisiøs og framtidsrettet, og en pådriver for innovative byggeprosjekter som tar vare på klima og natur. Krav til PEFC- eller FSC-sertifisert trevirke er naturlig i kommunale byggeprosjekter. Slik sikrer en av byggematerialene hentes fra bærekraftig forvaltet skog.

Kommunal- og distriktsdepartementet har et klart ønske om å få fart på boligbyggingen, og forventer at bygging av 130 000 nye boliger skal settes i gang i løpet av de neste fire årene. I et brev til kommunene datert 15. september 2025 viser statsråden til at "veldig mange av boligene som skal bygges fremover skal komme gjennom fortetting, transformasjon og ombruk". Statlige planretningslinjer, med samme beskjed, ligger fast. For å få til dette må eksisterende bygningsmasse kunne videreutvikles effektivt, hvilket forutsetter en fremoverlent og pragmatisk holdning til både nytt og eksisterende planverk i kommunen.

Direktoratet for byggkvalitet understreker at "kommunene [kan] gi unntak fra byggtekniske krav ved tiltak på eksisterende bygg" takket være endringer i plan- og bygningsloven i 2023. "Det avgjørende vil være om tiltaket forbedrer byggverket, [...] særlig sikkerhetsnivået". Kommuneplanen bør åpne for å justere begrensninger i gjeldende reguleringsplaner for å dra nytte av dette. Påbygg i høyden kan gi flere boliger raskt, er både areal- og ressurseffektivt, og kan gi et økonomisk bidrag til andre tiltak som sikrer universell utforming (heis) og gir bedre energieffektivitet. Slike tiltak gjør det enklere å bo lenger i eget hjem, og hvor innbyggere kan klare seg i minst mulig grad av hjelp fra det offentlige jfr. prinsippene i omsorgstrappa.

Videreutvikling av eksisterende bygg vil ofte være mer hensiktsmessig enn å bygge nytt. Videre bør det settes klare lokale mål for boligbyggingen på en måte som ivaretar klima og natur. Jordvernet bør styrkes for å sikre at karbonrik skog ikke omreguleres til jordbruk som erstatning for tapt matjord.

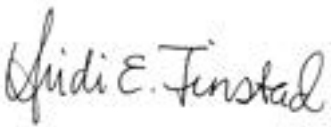
Bærekraftig skogforvaltning

Den økologiske tilstanden i norske skoger har vist en tydelig forbedring de siste årene. I *Norsk handlingsplan for naturmangfold* har Landbruksdirektoratet vurdert 13 ulike indikatorer, slik som forekomst av biologisk gammel skog, død ved og sjikting. Syv av indikatorene har hatt en positiv utvikling, og det antas at den gode utviklingen vil fortsette. (punkt 5.3.1) Dette er resultatet av strengere miljøkrav i skogbruket der de internasjonalt anerkjente sertifiseringsordningene PEFC og FSC har spilt en viktig rolle.

Bedriftene i Treindustrien benytter trevirke som er miljøsertifisert gjennom PEFC og FSC. Det innebærer at skogen forvaltes i henhold til *PEFC Norsk Skogstandard* eller *FSC Standard for skogbruk i Norge*, og at hensyn til naturmangfold og friluftsliv ivaretas basert på gjeldende føringer i *Norsk handlingsplan for naturmangfold* og *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*.

Skogbruksfaglig kompetanse bør involveres i planprosessen, slik at lokale mål og tiltak i revidert kommuneplan er i tråd med statlige og regionale krav. Avgrensningene mellom plan- og bygningsloven, skogbrukslova, og sertifiseringsordningene må håndteres godt, da disse bestemmer hvilke virkemidler i kommuneplanen som kan og bør brukes til ulike formål. Næringen ønsker å spille på lag med kommunen, og vi erfarer at de beste tiltakene er de som bygger på et bredt og solid kunnskapsgrunnlag.

Med vennlig hilsen
TREINDUSTRIEN

Heidi Finstad
Adm. direktør

KRAGERØ KOMMUNE

Postboks 128
3791 KRAGERØ

Dato: 01.06.2026
Vår ref.: 2026/34-658
Deres ref.: 2025/3089
Deres dato:

Automatisk tilbakemelding - Høringsbrev planprogram for kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til plansaken som dere har sendt på høring. DSB har dessverre ikke kapasitet til å gå inn i alle mottatte plansaker og sender derfor automatisk ut dette generelle svaret på slike saker.

Det er Statsforvalteren som skal følge opp at hensynet til samfunnssikkerhet er ivaretatt i plansaker. Statsforvalteren har også et ansvar for samordning av statlige innsigelser til kommunale planer.

DSB har innsigelseskompetanse etter plan- og bygningsloven i plansaker som berører følgende områder:

- Virksomheter som håndterer farlige stoffer herunder storulykkevirksomheter
- Transport av farlig gods
- Brannsikkerhet herunder tunneller og underjordiske anlegg
- Tilfluktsrom (sivilforsvarsdistriktene)

Siden Statsforvalteren har et overordnet ansvar for å følge opp samfunnssikkerhet i planer, vil også disse områdene kunne inngå som en del av Statsforvalterens oppfølging. DSB samarbeider med Statsforvalteren og vil gi faglig innspill til Statsforvalteren dersom det er nødvendig.

Hvis det likevel er behov for direkte involvering av DSB i plansaken, bes det om at høringen sendes inn til DSB på nytt med tydelig angivelse av hvilket forhold det bes om DSBs uttalelse til.

Dersom plansaken gjelder areal knyttet til etablert storulykkevirksomhet eller areal hvor det planlegges etablering av anlegg som sikkert eller muligens vil bli storulykkeanlegg, bes det også om at høringen sendes DSB på nytt. Det må fremgå av oversendelsen at saken gjelder plansak knyttet til anlegg omfattet av storulykkeforskriften.

Postadresse
Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap

Postboks 2014
3115 Tønsberg

Kontoradresse
Rambergveien 9, 3115 Tønsberg

Organisasjonsnummer
974 760 983

Tlf. sentralbord
33 41 25 00

E-post
postmottak@dsb.no

Nettsted
www.dsb.no

Vi viser til www.dsb.no for DSBs veileder om samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging og veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter.

Med hilsen
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Arkiv

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.

Kragerø Kommune
Att:
Postboks 128
3791 Kragerø

Etterspørsel om oppstartsvarsel - Rullering av kommuneplanens arealdel - Kragerø kommune

Fiskeridirektoratet har mottatt kopi av Kystverkets uttalelse til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel og høring av planprogram. Vi kan ikke se å ha fått oversendt det aktuelle oppstartsvarselet fra Kragerø kommune.

Det følger av plan- og bygningsloven at berørte offentlige organer skal varsles ved igangsetting av revisjon av kommuneplanens arealdel, jf. f.eks. §§ 11-12 annet ledd og 11-13 første ledd.

Fiskeridirektoratet ber om å få tilsendt aktuelle høringsdokumenter, med rimelig høringsfrist. Vi ber Kragerø kommune ta høyde for at vi er inne i en periode med ferieavvikling.

Med hilsen

Tom Hansen
seksjonssjef

Charlotte Skeide Norseng
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Kragerø Kommune

Postboks 128

3791

Kragerø

Kopi til:

Kystverket

Postboks 1502

6025

Ålesund

Statsforvalteren i Vestfold Og

Postboks 2076

3103

Tønsberg

Telemark

Sør-Norges Fiskerlag

Postboks 936

6001

Ålesund

Telemark Fylkeskommune

Postboks 2844

3702

Skien

KRAGERØ KOMMUNE
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Deres ref
25/3089 - 12

Saksbehandler
HPM

Arkiv
2025/518-5

Dato
26/06/2026

Høringsbrev planprogram for kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Nye Veier viser til høring av planprogram for kommuneplanens arealdel. Vi gjør oppmerksom på at kommunestyret nylig har vedtatt reguleringsplan for ny E18 gjennom Kragerø kommune.

Nye Veier forutsetter at vedtatt reguleringsplan for E18 legges til grunn som et bindende premiss i videre arbeid med kommuneplanens arealdel. Arealdelen må ikke inneholde arealformål, hensynssoner, byggegrenser eller bestemmelser som er i strid med eller skaper uklarhet om den vedtatte reguleringsplanen, herunder E18-korridoren med tilhørende sidearealer.

Det er særlig viktig at tilgrensende arealbruk og eventuelle nye føringer i kommuneplanens arealdel samordnes med reguleringsplanen for E18, slik at gjennomføring, drift og funksjon av veganlegget ikke vanskeliggjøres.

Med vennlig hilsen
Nye Veier AS

Henrik Møller
Rådgiver forvaltning

Dokumentet er signert elektronisk.

Kopi til:
STATENS VEGVESEN

Nye Veier v/Stian Blindheim

KRAGERØ KOMMUNE

Postboks 128
3791 KRAGERØ

Johannes Dahl Sundal

johannes.sundal@Statnett.no
Vår ref: 2026/946-2
Deres ref: 2025/3089

Høringsuttalelse - planprogram for kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Statnett viser til varsel datert 13.05.2026 om Høringsbrev planprogram for kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Statnett eier, drifter og utvikler det norske transmisjonsnettet – hovednettet i strømforsyningen. Transmisjonsnettet består av ca. 200 transformatorstasjoner og ca. 12000 km kraftledninger over hele Norge, foruten ledninger og sjøkabler til utlandet.

Statnett eier og drifter følgende transmisjonsnettanlegg i Kragerø kommune:

- 420 kV-ledningen Arendal - Bamble

Vedlagt er et oversiktskart som viser Statnetts anlegg i Kragerø Kommune.

Vi gjør oppmerksom på at det innenfor planområdet må tas nødvendige hensyn til drift og utvikling av Statnetts transmisjonsnettanlegg.

Statnetts merknader følger under. Statnett ber om å være høringspart i det videre planarbeidet.

Felles for elektriske anlegg - inntegning i plankart

Transmisjonsnettanleggene er bygget og drives i medhold av særskilt anleggskonsesjon gitt av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), jf. energiloven § 3-1 første ledd.

Anlegg bygget i medhold av anleggskonsesjon er i all hovedsak unntatt fra plan- og bygningslovens bestemmelser, jf. plan- og bygningsloven § 1-3, og for slike anlegg kan det ikke vedtas planbestemmelser eller vilkår som del av reguleringsplan for andre tema.

Utgangspunktet er derfor at transmisjonsnettanlegg i en kommuneplan/reguleringsplan ikke skal inntegnes som eget planformål, men innarbeides i plankartet som hensynssone med SOSI-kode H740 (båndlegging etter energiloven) og tilhørende reguleringsbestemmelser, jf. plan- og bygningsloven § 11-8 d) og § 12-6. Det vises dessuten til NVEs veileder 2/2017 *Nasjonale og vesentlige interesser innen NVEs saksområde i arealplanlegging*, kapittel 5.

Hensynssonene for kraftledninger må være identiske med de respektive ledningenes byggeforbudsbelter. Bredden på byggeforbudsbeltet for transmisjonsnettledningen i Kragerø kommune er slik:

- 420 kV-ledningen Arendal – Bamble	40 meter

Digitale geografiske data for hensynssoner for transmisjonsnettet finnes hos geonorge.no her: [Byggeforbudssoner kraftledninger - Kartkatalogen](#).

Bestemmelser til planen

Det må ikke iverksettes tiltak som medfører forringelse av adkomst til Statnetts anlegg. Det må heller ikke gjøres inngripen i terrenget som medfører endring av overdekningen over jordkabler/mastejording eller oppfylling av terrenget som medfører redusert høyde opp til luftledningsanlegg.

Statnett ber derfor om at følgende bestemmelse knyttes opp mot hensynssonene for transmisjonsnettledningene:

Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor hensynssonen. Alt anleggsarbeid og alle tiltak i terrenget innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.

Anleggsarbeid nært høyspentanlegg – 30 meters varslingsgrense

Anleggsarbeid nært spenningssatte anlegg må skje på en måte som ikke medfører fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner eller utstyr. Statnett som ledningseier skal derfor kontaktes minst 6 uker før planlagt oppstart av arbeid med anleggsmaskiner innenfor en horisontal avstand på 30 meter fra ytterste strømførende line. Det samme gjelder dersom det skal gjennomføres sprengningsarbeider, gravearbeider, skogsarbeid mv. Det vil da være nødvendig med befarings og nærmere avtale om aktuelle sikkerhetstiltak.

Vi viser ellers til veiledning på Statnett sin hjemmeside:

[For deg som skal arbeide nær våre høyspenningsanlegg | Statnett](#)

ROS-analysen til kommuneplanens arealdel må ta hensyn til Statnetts transmisjonsnettanlegg. Dette innebærer at det må vurderes risikoer knyttet til driften av Statnetts anlegg, inkludert inspeksjon, vedlikehold og akutte hendelser.

Med vennlig hilsen

Rune Garberg

Johannes Dahl Sundal

Grunn- og rettighetsserverv

Grunn- og rettighetsserverv

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifterVedlegg

- Oversiktskart over våre anlegg i kommunen

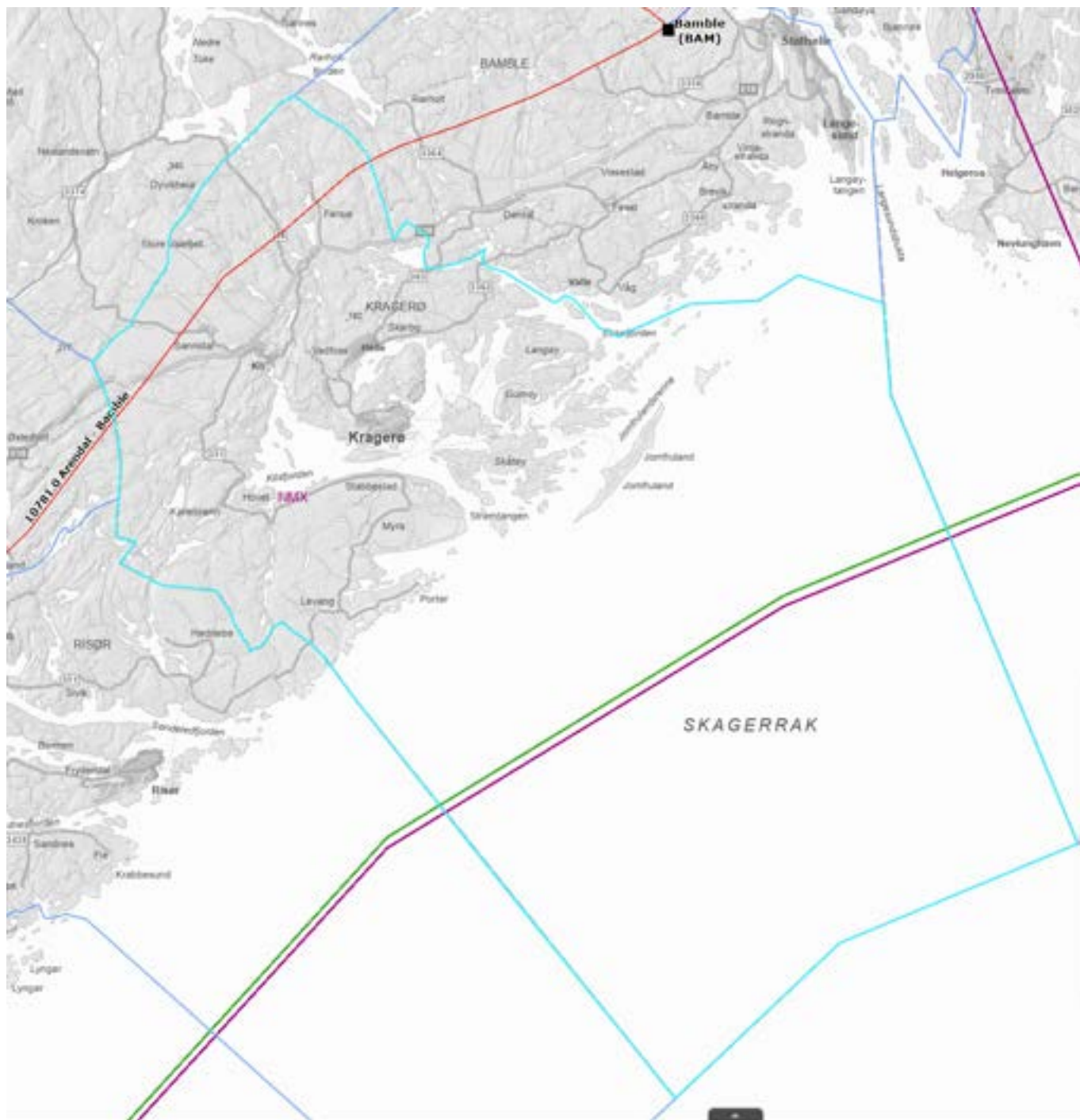
Kopi til:

Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Postboks 5091, Majorstua

0301

OSLO

Fra: Brynhild Braut <brynhild.braut@kragero.kommune.no>

Sendt: 25.06.2026 13:37:25

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Kopi: Christiane Ljønes Hasseleid <christiane.hasseleid@kragero.kommune.no>

Emne: Innspill til planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel 2026

Kommuneoverlegen og kommunepsykologen viser til høring av planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel 2026, og takker for muligheten til å gi innspill. [Planprogram for revisjon av Kommuneplanens arealdel 2026 Dato: Vedtatt utpå høring: dato Vedtatt planprogram: dato](#). Fristen er 1. juli 2026.

Det er forståelig at kommunen, med det etterslepet som er på planarbeidet, må avgrense denne rulleringen og gjøre tydelige prioriteringer. Vi oppfatter at planprogrammet legger opp til nettopp dette, ved å konsentrere arbeidet om sentrale tema som forvaltning av strandsonen, boliger i LNF-områder, boligbehov og klimatilpasning. Dette fremstår som en relevant og nødvendig prioritering for Kragerø i denne omgang.

Samtidig vil vi understreke at folkehelse, sosial bærekraft og beredskap ikke bør forstås som egne tilleggstema, men som hensyn som må ligge inne i vurderingene på tvers av disse prioriterte områdene. Hvordan kommunen disponerer arealene har stor betydning for både fysisk og psykisk helse, for opplevelsen av tilhørighet og trygghet, og for kommunens evne til å håndtere både hverdagsutfordringer og mer alvorlige hendelser.

Folkehelseundersøkelsen i Telemark 2025 [Folkehelseundersøkelsen - Telemark fylkeskommune](#) viser at de fleste i Kragerø kommune opplever god livskvalitet, men også at psykiske plager, ensomhet og sosiale forskjeller er tydelige utfordringer, særlig blant yngre voksne. Dette er forhold som i stor grad påvirkes av hvordan nærmiljøene våre er utformet. Tilgang til natur, møteplasser, trygge omgivelser og nærhet til tjenester har betydning for deltakelse i hverdagslivet og for opplevelsen av tilhørighet. Når slike kvaliteter mangler, øker risikoen for utenforskap og belastning over tid.

I den videre planleggingen mener vi derfor det er viktig å holde fast ved en utviklingsretning som styrker lokalsentre og reduserer transportavhengighet i hverdagen. Et mer konsentrert utbyggingsmønster vil i mange tilfeller gi bedre forutsetninger for både helse, sosial deltakelse og effektiv tjenesteyting. Spredt boligbygging i LNF-områder bør vurderes med varsomhet, ikke bare av hensyn til arealforvaltning og natur, men også ut fra konsekvenser for tjenestetilgang, sosial deltakelse og kommunens beredskap.

Fra et faglig ståsted vil vi også peke på betydningen av gode oppvekstmiljøer. Nærhet mellom bolig, skole og fritidstilbud, trygge skoleveier og tilgang til egnede utearealer er viktige faktorer for trivsel og utvikling hos barn og unge. Dette er også sentrale forebyggende tiltak for både psykiske og sosiale vansker.

Når det gjelder ROS og beredskap, er det positivt at dette løftes fram i planprogrammet. Samtidig mener vi at dette perspektivet med fordel kan tydeliggjøres ytterligere i det videre arbeidet. Arealplanlegging er i praksis også beredskapsplanlegging. Hvordan kommunen bygger ut, hvor tjenester plasseres, og hvor avhengige vi gjør oss av sårbar infrastruktur, påvirker kommunens evne til å håndtere hendelser som ekstremvær, bortfall av strøm eller transport, eller andre kriser. Det vises til nylig vedtatt helhetlig ROS. [HELHETLIG RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSe 2026](#)

Særlig vil vi løfte frem betydningen av tilgjengelighet til helse- og omsorgstjenester, fremkommelighet for nødetater og hjemmetjenester, samt hvordan sårbare grupper blir påvirket ved svikt i transport eller infrastruktur. Eldre, personer med helseutfordringer og innbyggere med svak økonomi vil ofte rammes hardest når systemene rundt oss ikke fungerer som normalt. Dette er forhold som bør vurderes mer systematisk i sammenheng med arealvalg, særlig i vurderingen av spredt utbygging og lokalisering av nye boligområder.

Dette er også godt forankret i lovgivers forventninger. Etter folkehelseloven har kommunen ansvar for å fremme befolkningens helse og utjevne sosiale helseforskjeller i all sin virksomhet, herunder gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven. Tilsvarende stiller plan- og bygningsloven krav om at hensyn til helse, miljø, sikkerhet og samfunnssikkerhet skal ivaretas i arealplanleggingen, og at risiko og sårbarhet skal vurderes ved utarbeidelse av planer. Videre følger det av sivilbeskyttelsesloven at kommunen skal ha oversikt over risiko og sårbarhet og bruke dette som grunnlag i planleggingen. Samfunnsdelen setter de overordnede målene, men det er i arealdelen disse hensynene konkretiseres gjennom lokalisering, bestemmelser og faktisk arealbruk. Etter vårt syn er det derfor særlig i arealplanen at kommunens ansvar for folkehelse og beredskap må operasjonaliseres tydelig.

Vi vil også peke på at tiltak knyttet til klimatilpasning, grønnstruktur og natur ikke bare har miljømessige gevinster, men også stor betydning for helse og beredskap. Tilgang til natur og grønne områder bidrar både til trivsel, aktivitet og stressreduksjon, samtidig som slike arealer kan ha funksjon i håndtering av overvann og andre klimarelaterte utfordringer.

Avslutningsvis vil vi peke på noen sentrale anbefalinger til det videre arbeidet:

- Folkehelse bør inngå som gjennomgående vurderingstema i planarbeidet
- Konsekvenser for sosial ulikhet og levekår bør vurderes systematisk
- Barn og unges oppvekstmiljø bør tillegges særlig vekt
- ROS og beredskap bør tydeligere integreres i vurdering av arealvalg
- Arealvalg bør understøtte lokalsentre og redusere transportavhengighet
- Sammenhengen mellom klima, natur og helse bør vektlegges i konkrete løsninger

Samlet sett oppfatter vi planprogrammet som et godt utgangspunkt for videre arbeid. En tydelig integrering av folkehelse, psykisk helse og beredskap vil styrke planens kvalitet og relevans for kommunens langsiktige utvikling.

Kommuneoverlegen og kommunepsykologen stiller gjerne til disposisjon for videre dialog og samarbeid i den videre planprosessen.

Med vennlig hilsen

Brynhild Braut

Kommuneoverlege

Kommunalområde Helse- og omsorgstjenester

Mobiltelefon: 41672313

Sentralbord: 35985000

kragero.kommune.no

Innspill til planprogram for Kommuneplanens arealdel 2026 – Kragerø kommune

Jeg er positiv til at kommunen nå tar en gjennomgang av kommuneplanens arealdel og arbeider for en mer forutsigbar arealforvaltning. Samtidig ønsker jeg å komme med noen innspill til det videre arbeidet.

Byggegrenser mot vann og vassdrag

Planarbeidet har et stort fokus på byggegrenser mot sjø, noe som er både viktig og nødvendig. Samtidig mener jeg kommunen også bør vurdere å se på byggegrenser mot vann og vassdrag (eks. ved Toke vannet), som en del av denne rulleringen.

Kragerø har mange viktige vann, innsjøer og vassdrag som er viktige for naturmangfold, friluftsliv og landskapsopplevelser. For mange innbyggere er disse områdene like viktige som kystsonen. Jeg mener derfor at kommunen bør vurdere om også byggegrenser mot vann og vassdrag kan inngå i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Tydelige rammer vil kunne bidra til å bevare natur- og friluftsverdier, samtidig som grunneiere og kommunen får større forutsigbarhet og en mer helhetlig forvaltning i fremtidige byggesaker.

LNF - Spredt fritidsbebyggelse

Det legges opp til å prioritere LNF-spredd boligbebyggelse, mens fritidsbebyggelse i liten grad omfattes av arbeidet.

Kragerø er en kommune med mange fritidsboliger, og mange byggesaker og dispensasjonssaker gjelder nettopp slike eiendommer. Jeg mener derfor det også bør vurderes om spredt fritidsbebyggelse skal inngå i planarbeidet, dette med tanke på de godt etablerte hyttene som er oppført på eks. 1950-60 tallet.

Dette handler ikke nødvendigvis om å åpne for mer utbygging, men om å få på plass tydelige rammer for områder der fritidsbebyggelse allerede eksisterer.

Byggegrense mot vei i sentrumsområdene

Det bør også vurderes hvordan byggegrensene mot vei skal håndteres i kommunens sentrumsområder. Som vist i temakartet er det definert flere sentrumsområder i kommunen. Utviklingen i disse områdene bør tilpasses eksisterende bebyggelsesstruktur og gaterom.

I områder som for eksempel på Thomesheia og andre etablerte sentrumsnære boligområder bør det vurderes om byggegrensene i større grad kan følge eksisterende bebyggelse. Dette vil gjøre det enklere å videreutvikle og tilpasse eksisterende boliger til dagens behov, samtidig som områdenes karakter og struktur ivaretas.

Mange boliger har behov for mindre tilbygg, påbygg eller andre tilpasninger. Når byggegrensene ikke er tilpasset den eksisterende bebyggelsen, kan dette føre til unødvendige dispensasjonssaker og gjøre det vanskeligere å ta vare på og videreutvikle eksisterende boliger.

Å legge til rette for bruk og utvikling av eksisterende bebyggelse er også i tråd med mål om bærekraftig arealbruk og fortetting innenfor allerede utbygde områder. Dette er ofte bedre enn å ta i bruk nye arealer til utbygging og det kan bidra til å styrke eksisterende boligområder, samtidig som man tar vare på områdenes særpreg.

Mer forutsigbar arealforvaltning

Et gjennomgående mål i planarbeidet er å redusere behovet for dispensasjoner og skape mer forutsigbare rammer. For å oppnå dette mener jeg det er viktig at kommuneplanen gir tydelige og praktiske løsninger som er tilpasset de faktiske forholdene i kommunen. Dette gjelder både i strandsonen, rundt vann og vassdrag, i områder med eksisterende fritidsbebyggelse og i etablerte sentrumsområder.

Jo flere problemstillinger som løses gjennom plan, jo færre saker må løses gjennom dispensasjoner i etterkant.

Jeg ønsker kommunen lykke til med det videre arbeidet, dette er et viktig planarbeid som vil legge premissene for utviklingen av Kragerø i mange år framover. Med tydelige og langsiktige valg kan kommuneplanen bidra til både bedre forvaltning, større forutsigbarhet og en mer bærekraftig utvikling av kommunen.

Med vennlig hilsen

Anette Thon Haugholt

Innspill Kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Kragerø kirkelig fellesråd ønsker å gi innspill til høring på Kommuneplanens arealdel om at alle kirkegårder i Kragerø kommune i arealplan defineres som stillesoner etter PBL §11-8a.

Formålet med hensynssonene er å sikre at kommunens gravplasser ikke blir utsatt for uønsket støy. Kirkegårdene bør hensyntas spesielt da de er steder for gravferd, minnestunder, sorg, ettertanke og besøk der støy vil kunne forstyrre disse funksjonene.

Arealene hensynssoner ønskes definert er beskrevet ved markerte områder hentet fra kommunekart.com/klien/kragerø – kommuneplan 2018 – 2030, samt gårds og bruksnummer der dette er definert.

Hensynssoner ønskes opprettet for 1. Bråten kirkegård, 2. Jomfruland kirkegård, 3. Kragerø kirkegård, 4. Langøy kirkegård, 5. Ospevika kirkegård, 6. Sannidal kirkegård og Skåtøy kirkegård.

Det ønskes samtidig at det opprettes planbestemmelser knyttet til disse hensynssonene med følgende punkter:

- Arealene ønskes definert med støygrenser i henhold til tabell 3 i T-1442/2021. Med Lden 40 på gravlunder utenfor by/tettsted, og Lden 50 på gravlunder i by/tettsted.
- Nye tiltak som kan medføre økt støy er ikke tillatt.
- Tekniske installasjoner, trafikkøkende tiltak og arrangementer som kan medføre støy krever særskilt vurdering og eventuelt dispensasjon.
- Tiltakshaver skal dokumentere at tiltak ikke medfører økt støybelastning i definerte stillesoner utover fastsatte grenseverdier.
- Ved anleggsarbeid må det opprettes informasjonsrutiner mellom kirke, kommune og entreprenør for å unngå støyende anleggsarbeid under seremonier.

Arealer som ønskes definert som stillesoner er:

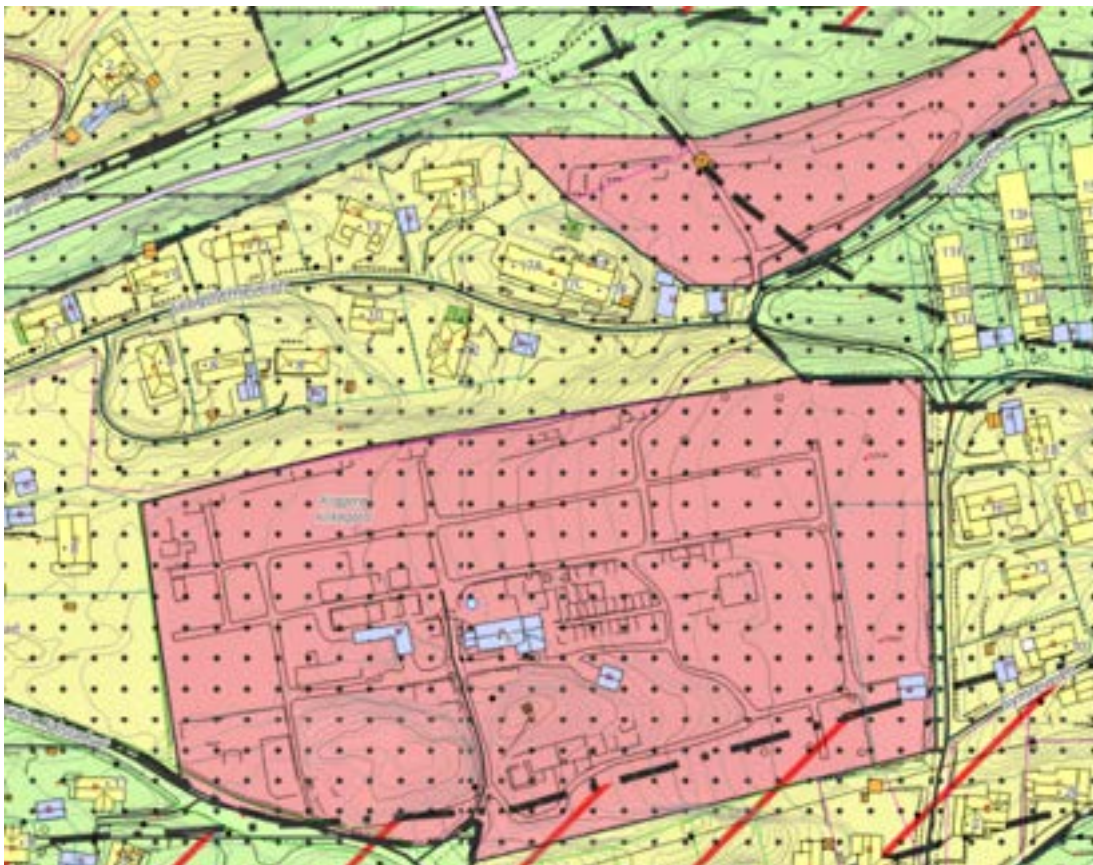
1. Bråten kirkegård (Markert del av 12/696)

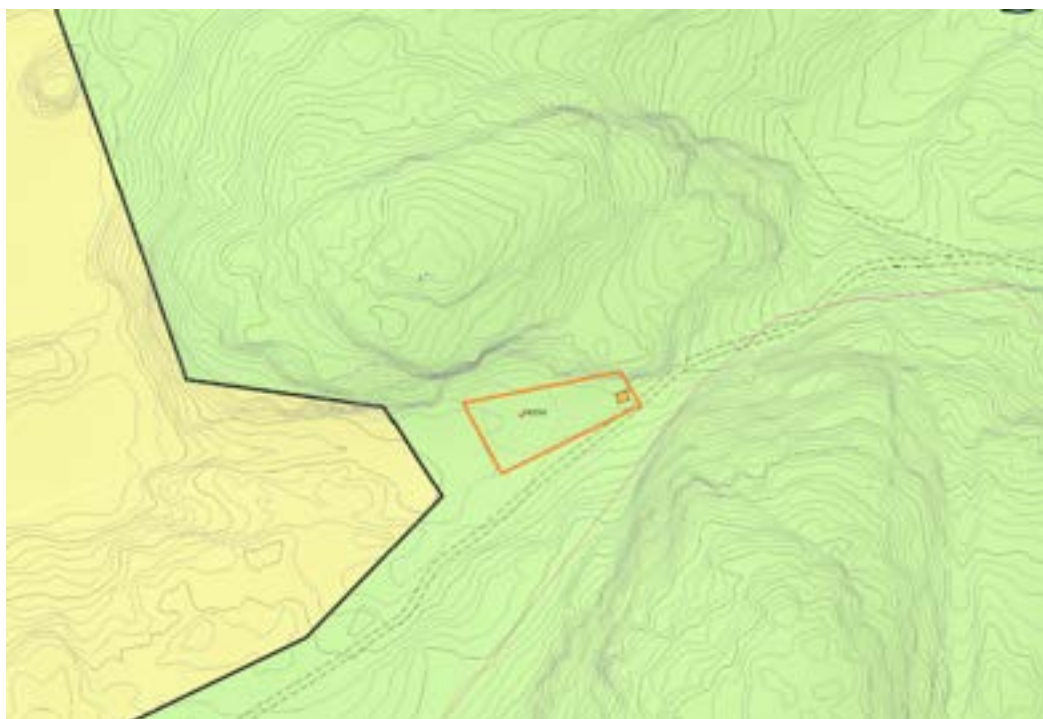
2. Jomfruland kirkegård (29/346)

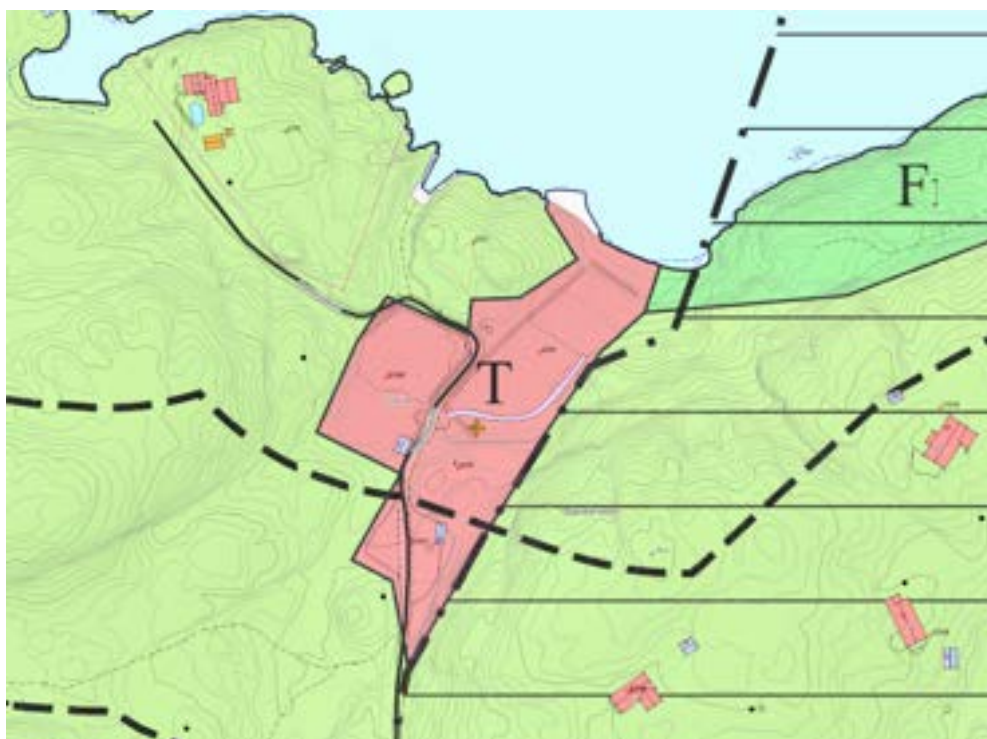
3. Kragerø kirkegård (13/18, 13/138, 13/307 og del av 13/131)

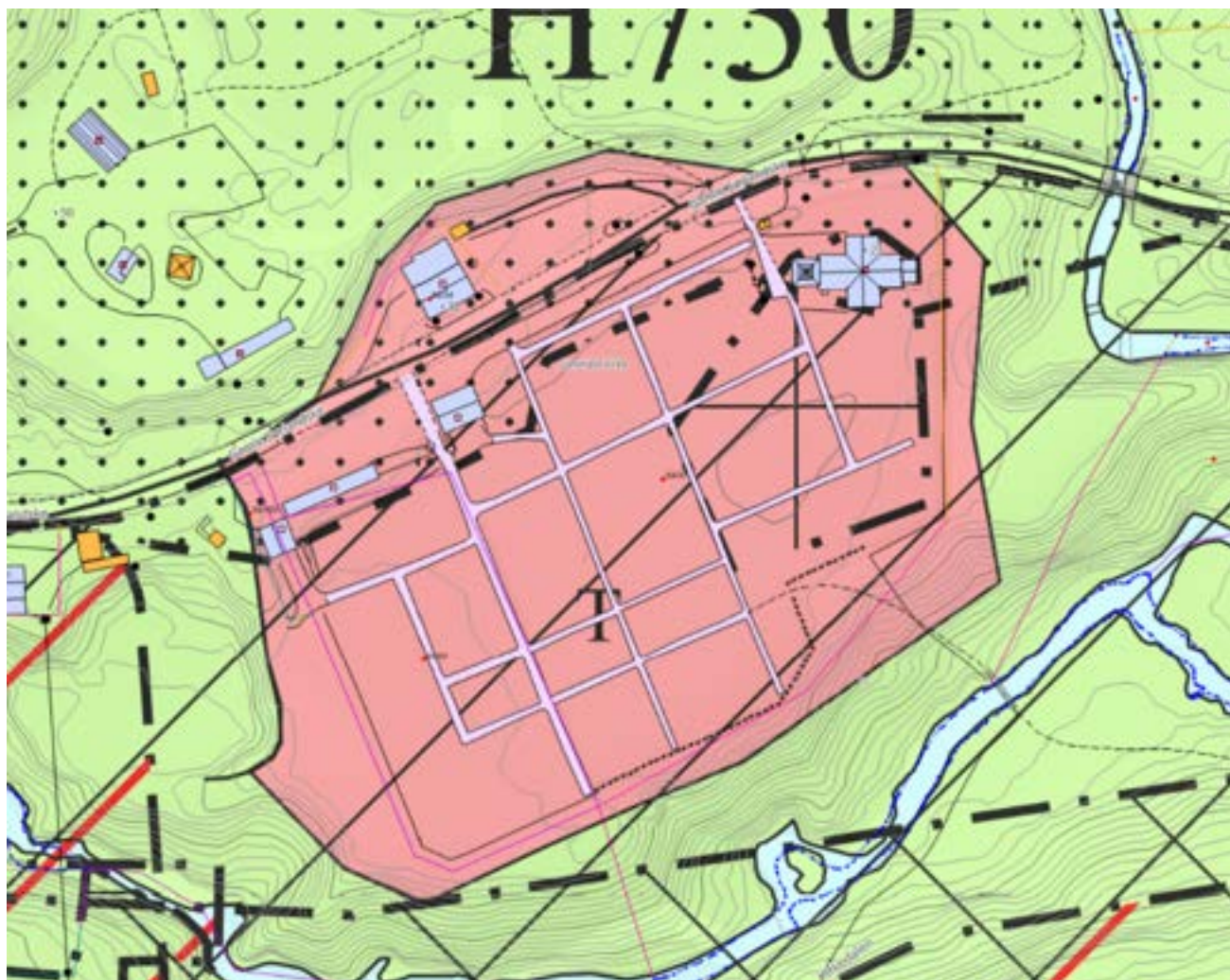
4. Langøy kirkegård (24/234 som er en uoppmålt del av 24/40)

5. Ospevika kirkegård (6/44, 6/296)

6. Sannidal kirkegård (59/37, 59/50)

7. Skåtøy kirkegård (Markert del av 30/34 og hele 30/119)

Til: Kragerø kommune
Dato: 30. juni 2026
Fra: Naturvernforbundet

Innspill: Planprogram for Kommuneplanens arealdel 2026 (heretter omtalt som Planprogram 2026: PP)

Gode rammer for en forutsigbar og robust plan

Naturvernforbundet hilser oppstarten av det nye planarbeidet velkommen. Det er svært positivt at kommunen nå samordner arealdelen og byggegrensene mot sjø i én felles prosess (Planprogram 2026, s. 3). Vi deler administrasjonens mål om å skape et forutsigbart og tydelig verktøy som sikrer likebehandling, ivaretar strandsoneverdiene og gir klare kjøreregler for både innbyggere og forvaltningen i årene som kommer (PP, s. 4, 12, 14).

Vi støtter også at rulleringen i denne omgang begrenses etter Scenario A. Slik kommuneøkonomien og ressursituasjonen er i dag, fremstår dette som en fornuftig måte å sikre en effektiv og realistisk fremdrift på (PP, s. 4, 12, 39).

For å bidra til at den endelige planen blir så robust og bærekraftig som mulig, ønsker vi å dele noen faglige innspill til planprinsippene som ble endret i kommunestyret 23. april 2026. Vi håper disse merknadene kan bidra til å tette noen smutthull før det endelige planforslaget utarbeides (PP, s. 1, 16, 17, 30).

1. Forutsigbare byggegrenser mot sjø (Innspill til Prinsipp 7)

Det ble i kommunestyret vedtatt at byggegrensene i hovedsak skal følge formålsgrensene i gamle planer (PP, s. 16). Vi er bekymret for at dette vil skape usikkerhet og i praksis åpne for en utbyggingstakt som går på tvers av det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet (PP, s. 13).

I det vedtatte planprogrammet foreslås det at restriktive byggegrenser kun skal vurderes der strandoneverdier allerede er «tilgjengelig for allmennheten» (PP, s. 16). Vi vil gjerne understreke at de områdene som har minst menneskelig aktivitet, ofte er de aller viktigste for naturmangfoldet. Naturverdien øker når områder skjermes for forstyrrelser, og sårbare arter er avhengige av uberørte soner som får ligge helt i fred (PP, s. 16, 17). Vi anbefaler derfor at byggegrensen langs sjøen som hovedregel låses til dagens eksisterende, fysiske bebyggelse.

Tekstforslag til bestemmelsene:

«Byggegrensen langs sjøen settes som hovedregel i eksisterende og lovlig oppført fasadeliv for den bebyggelsen som ligger nærmest sjøen (PP, s. 16, 17). Eldre formålsgrenser som tillater utbygging vesentlig nærmere sjøen enn dagens eksisterende bygningsmasse, bør vurderes revidert for å bevare intakt strandsone (PP, s. 16, 21).»

2. Tydelige rammer i strandsonen (Innspill til Prinsipp 6 og 11)

Det ble også vedtatt at de strengeste reglene for fasadeliv kun skal gjelde i områder som eksplisitt defineres som «utmark», samtidig som det skal gjøres rause tillegg for terrasser og private uteplasser (PP, s. 16, 17).

Erfaringer fra byggesaksforvaltningen viser at slike unntak nesten unntaksløst fører til en gradvis privatisering og bit-for-bit-nedbygging langs sjøen (PP, s. 14, 16, 17). For å sikre

likebehandling og en enklere, mer forutsigbar saksbehandling, foreslår vi at prinsippet om fasadeliv praktiseres likt, uten unntak for nye, store terrasser og uteplasser i 100-metersbeltet (PP, s. 15, 16, 17).

Tekstforslag til bestemmelsene:

«For å forhindre ytterligere privatisering i 100-metersbeltet, tillates det som hovedregel ikke forskyvning av byggegrensen mot sjø på grunn av nye terrasser eller private uteplasser, uavhengig av om arealet defineres som utmark eller innmark (PP, s. 16, 17).»

3. Jevn og samlet arealutvikling (Innspill til Prinsipp 23)

I administrasjonens opprinnelige utkast ble det lagt opp til en sunn og streng siling, der nye boliginns spill måtte ligge innenfor kommunens definerte sentrumsområder (PP, s. 28, 29, 30). Dette underbygger fortettingsstrategien og sparer kommunen for store infrastrukturkostnader. Kommunestyret valgte imidlertid å åpne for særskilte unntak for boligtomter i områdene Lindtvedtvegen, Solbergvegen, Ørnheia og Østland (PP, s. 30). For å ta vare på prinsippet om likebehandling, og for å skåne administrasjonens begrensede saksbehandlerkapasitet under Scenario A, vil vi på det sterkeste anbefale at alle innspill vurderes etter de samme objektive og overordnede kriteriene (PP, s. 4, 12, 15, 29).

Tekstforslag til bestemmelsene:

«For å sikre en bærekraftig knutepunktfortetting og forutsigbar forvaltning, bør nye arealinnspill til boligformål følge den etablerte senterstrukturen i tråd med planens opprinnelige silingskriterier (PP, s. 28, 29).»

4. Gode retningslinjer for bryggeanlegg (Innspill til det nye Prinsipp 8)

Det nye prinsippet som ble spisset i kommunestyret, åpner for egne byggegrenser for bryggeanlegg tilknyttet fastboende, næring og besøksnæringer (PP, s. 16). Naturvernforbundet ønsker at dette prinsippet utformes slik at det sikrer gode og trygge rammer for nødvendig næringsaktivitet, uten at det åpner opp for en utilsiktet økning i private dispensasjoner som gradvis svekker strandsoneverdiene våre (PP, s. 13, 16).

Tekstforslag til bestemmelsene:

«Byggegrenser for nye eller utvidede bryggeanlegg rettes primært mot fellesanlegg, offentlig tilgjengelige anlegg eller tvingende nødvendige utvidelser for stedbunden næringsvirksomhet (PP, s. 16, 17).»

5. Supplerende innspill for natur, klima og gode opplevelser

Planprogrammet har i seg selv mange svært gode mål om å ta vare på naturmangfoldet og redusere lokale klimagassutslipp (PP, s. 22, 24). Som en konstruktiv forsterkning av dette arbeidet, ønsker vi å foreslå fire faglige prinsipper som bør tas med inn i den videre prosessen:

- **Bevaring av intakte myrarealer (Tema 4.4 / Prinsipp 16):** Arealregnskapet er et godt verktøy for en bærekraftig arealforvaltning (PP, s. 23). Siden fjerning av myr frigjør store mengder bundet karbon, vil det å la myra ligge i fred være et av de mest effektive, lokale klimatiltakene kommunen kan gjennomføre (PP, s. 24). Vi foreslår en restriktiv linje mot omdisponering eller graving i intakt myr og våtmark.
- **Forutsigbarhet gjennom arealplaner (Tema 4.1 / Prinsipp 17):** Vi støtter målet om å få flere etablerte bygg inn i arealplaner med byggegrenser for å unngå lange

dispensasjonsprosesser (PP, s. 13, 14). For å opprettholde planens legitimitet bør det imidlertid presiseres at dispensasjoner i 100-metersbeltet skal unngås dersom de svekker allmennhetens tilgang eller biologiske verdier (PP, s. 14, 17).

- **Hensynssoner rundt sårbare naturverdier (Tema 4.6 / Prinsipp 19 og 20):** Naturtyper og økosystemer er avhengige av sammenhengende grønnstrukturer for å overleve (PP, s. 25). Store inngrep helt opptil vernegrenser kan lett påvirke hydrologien og mikroklimaet i sårbare områder (PP, s. 24). Det bør derfor vurderes å bruke hensynssoner eller buffersoner rundt registrerte naturreservater og verna vassdrag.
- **Skånsomme landskapsinngrep (Tema 4.5 / Prinsipp 17):** Det unike kystlandskapet i Kragerø-skjærgården krever skånsom forvaltning (PP, s. 24). Vi oppfordrer til å legge inn retningslinjer som krever stor tilbakeholdenhet med irreversible inngrep, som sprenging i svaberg ved etablering av brygger, plattinger eller adkomstveier (PP, s. 16, 24).

6. Støtte til de overordnede fagverktøyene

Naturvernforbundet vil avslutningsvis gjerne gi sin fulle støtte til kommunedirektørens vektlegging av de sentrale miljøverktøyene i det videre arbeidet (PP, s. 4, 12):

Vi støtter varmt at urealiserte eldre planer prioriteres for oppheving gjennom en grundig **planvask (Prinsipp 15)**, slik at man fjerner unødvendige bindinger og konflikter i dagens planarbeid (PP, s. 20, 21).

Videre håper vi at **arealregnskapet (Prinsipp 16)** blir brukt aktivt som et reelt beslutningsgrunnlag under silingen, slik at prosjekter som vil føre til netto tap av nasjonalt truede eller sårbare naturtyper kan fanges opp og justeres tidlig i prosessen (PP, s. 23, 29).

Til slutt vil vi understreke betydningen av kravet om oppdatert naturtypekartlegging etter **NiN-metodikken (Prinsipp 19)** for nye utbyggingsformål. Vi anbefaler at dette kravet også gjøres gjeldende for midlertidige tiltak som anleggsveier, riggområder og masselagring, slik at man unngår utilsiktet skade på truede arter på mikronivå.

Naturvernforbundet ønsker lykke til med det videre utredningsarbeidet og ser frem til et fortsatt godt og konstruktivt samarbeid i de neste fasene av planprosessen fram mot 2027.

Med vennlig hilsen,

Naturvernforbundet i Kragerø og Drangedal
ved leder Elin Strøm Larsen

Fra: MittInnspill - noreply <noreply@norkart.no>

Sendt: 29.06.2026 09:05:52

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Emne: (Prosjektnavn: Kommuneplanens arealdel for Kragerø Kommune 2026-2034) - Tilbakemelding på planforslag

Prosjektnavn: Kommuneplanens arealdel for Kragerø Kommune 2026-2034

Saksnummer: 25/3089

Avsender: Hilde Rønning Clausen

Dato og tid for innspill: 29.06.2026 07:05

Melding: Innspill til kommuneplanens arealdel 2026

Vi er flere naboer i Vaterlandsveien på Helle som ønsker å gi et felles innspill i forbindelse med arbeidet med ny arealplan og fastsetting av byggegrense mot sjø.

1. Arealplan

Vi ønsker at det i ny plan går tydelig frem at Vaterlandsveien er en del av «sentrumsområde på Helle», der formålet er bolig. Situasjonen nå er at området hvor vi bor er avsatt til LNF-formål med spredt boligbebyggelse, mens nr 13 og 15 i Vaterlandsveien er avsatt til LNF-formål uten spredt boligbebyggelse. For de to sistnevnte er det spesielt viktig å få inn byggegrense mot sjø, siden disse har vært i en særstilling i forhold til de andre boligene.

Vi har tidligere forstått det slik at arealformålet rundt flere av boligene var mer begrenset, blant annet ved at det i tidligere kommuneplaner var avsatt mindre byggeområder rundt eksisterende bebyggelse. I dagens plankart følger imidlertid eiendomsgrensene sammenhengende mellom naboeiendommene og helt ned til sjøen.

Vi ber derfor om at arealformålet gjennomgås og korrigeres som ledd i en planvask, slik at planen i større grad gjenspeiler den faktiske situasjonen. Etter vårt syn må området i Vaterlandsveien inngå som en del av sentrumsområdet, og at det avsettes til bebyggelse og anlegg i tråd med eksisterende bruk og bosettingsmønster.

2. Byggegrense mot sjø

Vi ser behovet for å etablere en mer likeverdig, forutsigbar og effektiv forvaltning av byggegrensen mot sjø. Fastboende bør ha mulighet til å gjennomføre enkle og ukontroversielle tiltak på egen eiendom uten å måtte søke dispensasjon i hvert enkelt tilfelle.

I forbindelse med forrige høring, hvor beboerne i nr 15 sendte inn et eget innspill, ble det etter det vi kjenner til gjennomført en befaring for kartlegging av naturmangfold. Det ble da gitt muntlig tilbakemelding om at det ikke ble registrert naturverdier eller andre forhold som tilsa særskilte vernehensyn. Området har heller ingen tilgjengelige strandsoneverdier for allmennheten.

Eiendommene ligger innenfor 100-metersbeltet og grenser direkte mot sjøen.

Tilkomsten skjer via privat vei og private bryggeanlegg, og området nær sjøen er ikke tilgjengelig for allmenn ferdsel. Båt er en viktig del av både arbeidshverdag og

fritidsbruk for flere av beboerne. Den private veien benyttes også av kommunen i

forbindelse med drift og vedlikehold av VAR-anlegget i enden av veien.
For å sikre tilstrekkelig handlingsrom for nødvendig vedlikehold og oppgradering av den eksisterende bebyggelsen, anmoder vi om at alle boligene gis en ensartet byggegrense mot sjøen.

Med vennlig hilsen:

Mona Kjærø Pedersen og Brede Pedersen, Vaterlandsveien 5

Gro Elin og Atle Vrangsdal, Vaterlandsveien 7,

Frode og Iren Lien, Vaterlandsveien 9

Hilde Berger Gundersen og Terje Gundersen, Vaterlandsveien 11

Kjersti Aasgaard og Ronny Jørstad, Vaterlandsveien 13

Hilde Rønning Clausen og Tor Veia, Vaterlandsveien 15

Opplastede filer og bilder er vedlagt.

Ikke svar på denne e-posten. Dette er en automatisk generert e-post som gjelder uttalelse i sak fra MittInnspill.no.

Tjenesten er levert av Norkart AS.

OBS: Denne e-posten kommer utenfra organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller vedlegg med mindre du stoler på avsenderen og vet at det er trygt.

Innspill til kommuneplanens arealdel 2026

Vi er flere naboer i Vaterlandsveien på Helle som ønsker å gi et felles innspill i forbindelse med arbeidet med ny arealplan og fastsetting av byggegrense mot sjø.

1. Arealplan

Vi ønsker at det i ny plan går tydelig frem at Vaterlandsveien er en del av «sentrumsområde på Helle», der formålet er bolig. Situasjonen nå er at området hvor vi bor er avsatt til LNF-formål med spredt boligbebyggelse, mens nr 13 og 15 i Vaterlandsveien er avsatt til LNF-formål uten spredt boligbebyggelse. For de to sistnevnte er det spesielt viktig å få inn byggegrense mot sjø, siden disse har vært i en særstilling i forhold til de andre boligene.

Vi har tidligere forstått det slik at arealformålet rundt flere av boligene var mer begrenset, blant annet ved at det i tidligere kommuneplaner var avsatt mindre byggeområder rundt eksisterende bebyggelse. I dagens plankart følger imidlertid eiendomsgrensene sammenhengende mellom naboeiendommene og helt ned til sjøen.

Vi ber derfor om at arealformålet gjennomgås og korrigeres som ledd i en planvask, slik at planen i større grad gjenspeiler den faktiske situasjonen. Etter vårt syn må området i Vaterlandsveien inngå som en del av sentrumsområdet, og at det avsettes til bolig i tråd med eksisterende bruk og bosettingsmønster.

2. Byggegrense mot sjø

Vi ser behovet for å etablere en mer likeverdig, forutsigbar og effektiv forvaltning av byggegrensen mot sjø. Fastboende bør ha mulighet til å gjennomføre enkle og ukontroversielle tiltak på egen eiendom uten å måtte søke dispensasjon i hvert enkelt tilfelle.

I forbindelse med forrige høring, hvor beboerne i nr 15 sendte inn et eget innspill, ble det etter det vi kjenner til gjennomført en befaring for kartlegging av naturmangfold. Det ble da gitt muntlig tilbakemelding om at det ikke ble registrert naturverdier eller andre forhold som tilsa særskilte vernehensyn. Området har heller ingen tilgjengelige strandsoneverdier for allmennheten.

Eiendommene ligger innenfor 100-metersbeltet og grenser direkte mot sjøen. Tilkomsten skjer via privat vei og private bryggeanlegg, og området nær sjøen er ikke

tilgjengelig for allmenn ferdsel. Båt er en viktig del av både arbeidshverdag og fritidsbruk for flere av beboerne. Den private veien benyttes også av kommunen i forbindelse med drift og vedlikehold av VAR-anlegget i enden av veien.

For å sikre tilstrekkelig handlingsrom for nødvendig vedlikehold og oppgradering av den eksisterende bebyggelsen, anmoder vi om at alle boligene gis en ensartet byggegrense mot sjøen.

Med vennlig hilsen:

Mona Kjærre Pedersen og Brede Pedersen, Vaterlandsveien 5

Gro Elin og Atle Vrangsdal, Vaterlandsveien 7,

Frode og Iren Lien, Vaterlandsveien 9

Hilde Berger Gundersen og Terje Gundersen, Vaterlandsveien 11

Kjersti Aasgaard og Ronny Jørstad, Vaterlandsveien 13

Hilde Rønning Clausen og Tor Veia, Vaterlandsveien 15

Innspill til kommuneplanens arealdel 2026

Vi er flere naboer i Vaterlandsveien på Helle som ønsker å gi et felles innspill i forbindelse med arbeidet med ny arealplan og fastsetting av byggegrense mot sjø.

1. Arealplan

Vi ønsker at det i ny plan går tydelig frem at Vaterlandsveien er en del av «sentrumsområde på Helle», der formålet er bolig. Situasjonen nå er at området hvor vi bor er avsatt til LNF-formål med spredt boligbebyggelse, mens nr 13 og 15 i Vaterlandsveien er avsatt til LNF-formål uten spredt boligbebyggelse. For de to sistnevnte er det spesielt viktig å få inn byggegrense mot sjø, siden disse har vært i en særstilling i forhold til de andre boligene.

Vi har tidligere forstått det slik at arealformålet rundt flere av boligene var mer begrenset, blant annet ved at det i tidligere kommuneplaner var avsatt mindre byggeområder rundt eksisterende bebyggelse. I dagens plankart følger imidlertid eiendomsgrensene sammenhengende mellom naboeiendommene og helt ned til sjøen.

Vi ber derfor om at arealformålet gjennomgås og korrigeres som ledd i en planvask, slik at planen i større grad gjenspeiler den faktiske situasjonen. Etter vårt syn må området i Vaterlandsveien inngå som en del av sentrumsområdet, og at det avsettes til bebyggelse og anlegg i tråd med eksisterende bruk og bosettingsmønster.

2. Byggegrense mot sjø

Vi ser behovet for å etablere en mer likeverdig, forutsigbar og effektiv forvaltning av byggegrensen mot sjø. Fastboende bør ha mulighet til å gjennomføre enkle og ukontroversielle tiltak på egen eiendom uten å måtte søke dispensasjon i hvert enkelt tilfelle.

I forbindelse med forrige høring, hvor beboerne i nr 15 sendte inn et eget innspill, ble det etter det vi kjenner til gjennomført en befaring for kartlegging av naturmangfold. Det ble da gitt muntlig tilbakemelding om at det ikke ble registrert naturverdier eller andre forhold som tilsa særskilte vernehensyn. Området har heller ingen tilgjengelige strandsoneverdier for allmennheten.

Eiendommene ligger innenfor 100-metersbeltet og grenser direkte mot sjøen. Tilkomsten skjer via privat vei og private bryggeanlegg, og området nær sjøen er ikke

tilgjengelig for allmenn ferdsel. Båt er en viktig del av både arbeidshverdag og fritidsbruk for flere av beboerne. Den private veien benyttes også av kommunen i forbindelse med drift og vedlikehold av VAR-anlegget i enden av veien.

For å sikre tilstrekkelig handlingsrom for nødvendig vedlikehold og oppgradering av den eksisterende bebyggelsen, anmoder vi om at alle boligene gis en ensartet byggegrense mot sjøen.

Med vennlig hilsen:

Mona Kjærre Pedersen og Brede Pedersen, Vaterlandsveien 5

Gro Elin og Atle Vrangsdal, Vaterlandsveien 7,

Frode og Iren Lien, Vaterlandsveien 9

Hilde Berger Gundersen og Terje Gundersen, Vaterlandsveien 11

Kjersti Aasgaard og Ronny Jørstad, Vaterlandsveien 13

Hilde Rønning Clausen og Tor Veia, Vaterlandsveien 15

Innspill til planprogram for ny kommuneplanens arealdel – Kragerø kommune

Jeg vil med dette gi innspill til arbeidet med ny kommuneplanens arealdel for Kragerø kommune.

Det er positivt at kommunen arbeider med langsiktige rammer for arealbruk, og jeg ønsker særlig å løfte frem hensynet til natur, friluftsliv og en bærekraftig utviklingsstruktur.

Behov for tydelig og forutsigbar arealpolitikk

Jeg mener det er viktig at kommuneplanens arealdel legger opp til tydelige skiller mellom områder hvor kommunen ønsker framtidig satsing på boligbygging, næringsutvikling, hyttebygging og områder som skal bevares som LNF-områder og viktige natur- og friluftsområder.

En slik tydelighet vil gi bedre forutsigbarhet både for innbyggere, grunneiere, næringsliv og utbyggere. Det blir enklere å forholde seg til kommunens langsiktige mål når arealstrategien er tydelig og konsekvent, og det kan bidra til færre konflikter og dispensasjonssaker over tid.

Jeg mener derfor det er viktig at kommunen prioriterer en helhetlig og langsiktig arealforvaltning, fremfor en utvikling som i stor grad styres gjennom enkeltsøknader og dispensasjoner.

Byggegrenser mot vann og vassdrag

Jeg mener det er viktig at kommunen ikke bare vurderer byggegrenser mot sjøen, men også etablerer tydelige byggegrenser mot viktige vann og vassdrag. Dette gjelder særlig områder med store natur- og friluftsverdier, som eksempelvis Leivann, Eidsvann og Mørkvann på Levangsheia.

Disse områdene har stor verdi for allmennhetens friluftsliv, naturmangfold og landskapsopplevelse. Økt utbygging nær vann og vassdrag kan føre til gradvis privatisering, redusert tilgjengelighet og svekkelse av naturverdiene. Det er derfor viktig at kommunen sikrer langsiktig vern gjennom tydelige byggegrenser og restriktiv praksis.

Forsiktighet med nye områder for LNF-spredd bebyggelse

Jeg mener også kommunen bør være tilbakeholden med å legge ut nye store områder til LNF-spredd bebyggelse i områder som tradisjonelt har vært rene LNF-områder uten eksisterende boligbebyggelse.

En slik utvikling kan føre til fragmentert boligbygging og en lite bærekraftig arealstruktur. Spredd boligbygging over store områder vil også kunne gi økte kostnader for kommunen knyttet til blant annet hjemmesykepleie, teknisk infrastruktur, transport og kommunale tjenester, fordi tjenesteyting må foregå over større geografiske avstander.

Etter mitt syn bør LNF-spredd bebyggelse derfor begrenses til områder hvor det allerede finnes eksisterende boliger. I slike områder bør det i hovedsak kun åpnes for tiltak på eksisterende bebyggelse, og ikke etablering av nye boenheter.

Utredningskrav ved dispensasjonssøknader

Jeg vil videre anbefale at kommunen innfører et tydelig utredningskrav for tiltak som søker dispensasjon fra byggegrenser eller LNF-formål.

Et slikt krav bør innebære at tiltakshaver må innhente en uavhengig faglig vurdering av tiltakets konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og landbruksinteresser. Dette vil kunne bidra til

bedre beslutningsgrunnlag og sikre at dispensasjoner vurderes på en mer helhetlig og kunnskapsbasert måte.

Sannidal–Fikkjebakke som framtidig utviklingsområde

Jeg vil også løfte fram området rundt Sannidal og Fikkjebakke som et område med særlig stort utviklingspotensial for både boligbygging og næringsutvikling. Etter mitt syn er dette allerede et av de viktigste knutepunktene i kommunen, og betydningen vil bli ytterligere forsterket når ny E18 står ferdig.

Det bør derfor vurderes om området kan prioriteres som kommunens hovedområde for framtidig vekst og utvikling. Her ligger forholdene godt til rette for etablering av nye boliger, arbeidsplasser, næringsarealer, handel og energiproduksjon, eksempelvis solkraft. En slik konsentrert utvikling rundt et sentralt knutepunkt vil kunne gi en mer bærekraftig arealstruktur og bedre utnyttelse av framtidig infrastruktur.

Jeg mener samtidig at Kragerø kommune i for stor grad har vært avhengig av hytteutbygging og turisme som utviklingsstrategi. Etter mitt syn er dette ikke tilstrekkelig som langsiktig og bærekraftig økonomisk strategi for kommunen. Hytteutbygging kan gi økte belastninger på infrastruktur og kommunale tjenester, samtidig som det kan skape konflikter knyttet til trafikk, parkering, støy og press på populære områder.

Kommunens økonomiske situasjon viser etter mitt syn behovet for å tenke bredere om framtidig verdiskaping og sysselsetting. Det er derfor viktig å legge til rette for nye næringer, flere arbeidsplasser og mer helårig verdiskaping.

I denne sammenheng mener jeg Sannidal–Fikkjebakke peker seg ut som det mest naturlige området for framtidig næringsutvikling langs den nye E18-korridoren. Erfaringene fra områder som Brokelandsheia og Langrønningen viser at strategisk lokalisering langs hovedtransportårer kan skape betydelig næringsutvikling og aktivitet. Det bør derfor vurderes å avsette større arealer i dette området til næringsformål, industri, handel og energiproduksjon.

Med vennlig hilsen

Kjetil Teigen

Innspill til prinsipper for LNF-spredd boligbebyggelse i kommuneplanens arealdel

Innledning

Kragerø kommune foreslår i planprogrammet tre prinsipper (12–14) som skal styre vurderingen av LNF-spredd boligbebyggelse i denne rulleringen. Intensjonen om å prioritere eksisterende boliger utenfor 100-metersbeltet og å etablere en tydelig metodikk for vurdering av eiendommer under 5 daa er forståelig og hensiktsmessig. Det er positivt at Kragerø kommune endelig tar tak i denne utfordringen knyttet til ukritisk bruk av ren LNF-kategori på eksisterende boligeiendommer i spredte strøk.

Det oppstår likevel utfordringer knyttet til Prinsipp 14, hvor alle matrikkelførte våningshus ekskluderes fra vurdering av LNF-spredd boligbebyggelse, med begrunnelsen av «våningshus» er i tråd med LNF-bestemmelsene. Det er riktig at «våningshus» er i tråd med LNF-formålet, men ukritisk eksklusjon av tunet rundt våningshuset, kan skape en uklar og mulig urimelig situasjon for eiere av landbrukseiendommer som bor i matrikkelførte våningshus, men som ønsker eller har behov for tiltak som ikke er direkte landbruksrelaterte, og som (trolig) faller utenfor LNF-formålet.

Dette innspillet belyser disse utfordringene og foreslår justeringer som kan sikre likebehandling, forutsigbarhet og et mer funksjonelt plansystem.

Kommentarer til prinsippene

Prinsipp 12 – Prioritering av eksisterende boliger utenfor 100-metersbeltet

Prinsippet er fornuftig og bidrar til å rydde opp i uavklarte forhold. Det er positivt at kommunen prioriterer boliger som i dag ligger i LNF, som etter dagens forvaltningspraksis nærmest står «rettsløse», hvor alle tiltak må vise til «almenne fordeler».

Innspillet har ingen merknader til pkt .12, utover at prinsippet bør sees i sammenheng med utfordringene under prinsipp 14.

Det må videre gjøres en vurdering, inkl. byggegrenser, for boliger i 100-metersbeltet langs vann og vassdrag i Kragerø kommune omfattet av PBL § 1-8 etter § 11-11. Dette haster like mye som etter PBL § 1-8 langs sjø, alt. at det innføres en egen setning om unntak for bebygde boligeiendommer.

Prinsipp 13 – Metode for vurdering av LNF-spredt boligbebyggelse (eiendommer under 5 daa)

Metodikken er tydelig og gir forutsigbarhet. Samtidig oppstår et spørsmål om hvordan kommunen håndterer, eller planlegger å håndtere, landbrukseiendommer med våningshus, som faller utenfor vurderingen etter Prinsipp 14, men som likevel kan ha behov for eller ønske om tiltak som ikke er landbruk.

Er det slik å forstå at Kragerø kommune i fremtiden legger til grunn at alle eiendommer over 5 daa. er å anse som «landbrukseiendommer» og at ev. bolighus på slike eiendommer er å anse som «våningshus»?

Prinsipp 14 – Ekskludering av våningshus: utfordringer og konsekvenser

Kommunen foreslår å ekskludere alle matrikkelførte våningshus fra vurdering av LNF-spredt boligbebyggelse, med begrunnelsen at våningshus per definisjon er landbruk og skal ligge i LNF.

Dette er forståelig og riktig i et forenklet perspektiv, men skaper flere praktiske og juridiske utfordringer:

Selv om våningshuset er landbruk, gjelder ikke dette nødvendigvis for alle tiltak på eiendommen. Eksempler:

- Garasje til privat bil
- Anneks for opphold eller gjester (som ikke nødvendigvis knytter seg til «gårdens ressursgrunnlag»)
- Bod, verksted, hobbyrom og tilbygg på eksisterende bygg som ikke er «våningshus» eller landbruksrelatert (bygninger som ikke knytter seg til «gårdens ressursgrunnlag»).

Tiltakene over faller ikke naturlig inn under LNF-formålet, som er landbruk, natur og friluftsliv, men vil være mulig å realisere uten dispensasjon gitt retningslinjer i LNF-spredt bolig.

Før kommunen ekskluderer «våningshus» fra vurderingen av LNF-spredt, er det behov for at kommunen avklarer hva som er i tråd/ ikke i tråd med formålet og hvilke tiltak som faller under paraplyen «våningshus» med tilhørende «tun-areal».

Dersom kommunen ekskluderer våningshus fra vurdering av LNF-spredt bolig, men samtidig ikke avklarer hvordan slike tiltak skal håndteres, oppstår en situasjon hvor tiltak som er helt vanlige for en eiendom på tomt regulert til bolig/LNF-spredt, ikke nødvendigvis er tillatt på en landbrukseiendom, selv om formålet er å bo.

Dersom kommunen legger opp til at en bolig i LNF-spredt kan få garasje, anneks og tilbygg som boligtjenende tiltak, mens en bolig/ tun med status «våningshus» (som også er bolig) ikke kan få det, men gjennom disp. må sannsynliggjøre «allmenne fordeler», oppstår en situasjon hvor man i praksis straffes for å eie og drive landbrukseiendom. Dette er i strid med prinsipp 1 (likebehandling) og 4 (prioritering av boliger) i planprogrammet.

Med kommunens grense på 5 daa. for vurdering av «landbrukseiendom» innebærer eksklusjon av våningshus en videreføring av en svært uheldig rettspraksis og arealforvaltning for en vesentlig mengde boligeiendommer i kommunen. Dette er verken rimelig eller i tråd med nasjonale føringer om å legge til rette for bosetting og aktivitet i landbruksområder. Hvordan sikrer kommunen likebehandling mellom tomt rundt boliger i LNF-spredd og tomt rundt boliger i våningshus?

En alternativ fremgangsmåte, jf. prinsippet om områdevis revisjon, ville være å definere «tun» eller privat sone rundt boliger i LNF-områder og regulere dette om, opp mot hensyn til landbruk, friluftsliv og natur. På denne måten definerer man en sone rundt hver bolig (inkl.) våningshus, som kan disponeres som bolig med tilhørende behov, uten at dette går ut over hensynet til landbruks-, natur eller friluftshensyn. Dette er mer ressurskrevende, men vil sikre prinsippet om likebehandling.

Det er nødvendig at kommunen avklarer og blir kommer med tydelige retningslinjer om:

- Garasje, anneks og andre boligtiltaks tiltak på landbrukseiendom med våningshus å anse som i tråd med LNF-formålet? Hvis ja må dette presiseres i planprogrammet og senere i arealdelen.
- Hvilke tiltak anser kommunen å falle inn under LNF-begrepet knyttet tun/privat tomt for landbrukseiendommer (større enn 5 daa.) hvis bolig er registrert som «våningshus»?

Hvis kommunen ser motstrid mellom en rekke ikke-LNF-relaterte tiltak og eksklusjon av landbrukseiendommer med bolig matrikkelført som «våningshus», bør kommunen ikke ekskludere våningshus fra vurdering av LNF-spredd, fordi eiendommen da mangler et formål som dekker helt ordinære boligbehov i tillegg til å sikre tiltak for videre landbruksdrift.

Jf. avklaringene over bør våningshus og tun/privat sone rundt våningshus vurderes for LNF-spredd boligbebyggelse på lik linje med andre boliger, eventuelt med en egen kategori eller med juridisk bindende retningslinjer som ivaretar både landbruk og bolig på eiendommer over 5 daa, som sikrer at landbrukseiendommer ikke kommer dårligere ut enn andre boliger i LNF/LNF-spredd. Det må uansett gjøres lokale tilpasninger i det videre arbeidet.

Kragerø 30.06.2026

Til: post@kragerø.kommune.no

Høring og offentlig ettersyn av planprogram – Kommuneplanens arealdel 2025

Innspill/oppsummering fra Kragerø Næringsforening etter planverksted 16 juni 2026:

Kommunesenter Kragerø, Sannidal, Helle og Stabbestad;

- Byggegrense mot sjø settes som vedtatt i kommunestyret 23.04.2026
- Mye av kommunesenterområdene er i dag definert som LNF, dette skaper unødvendig mye forsinkelse, kostnader og dispensasjoner selv ved enkle tiltak som vann, avløp og strøm. Dette må det finnes en løsning på.
- Dagens krav til parkering for boliger i sentrum bør revurderes.

Fastboende utenfor sentrumsområder;

- Her bør byggegrense mot sjø settes slik at brygge, vann og avløp (infrastruktur) kan etableres/vedlikeholdes uten at det kreves dispensasjon. Dette bør også gjelde nødvendige bygningsmessige tilpasninger og endringer av bolig.
- Ved 2 eller flere bolighus i klynge, innenfor et begrenset område, bør området omdefineres til LNF spredt bebyggelse.

Generelt;

- Bedre kommunikasjon mellom Plan og Bygg og næringslivet – spesielt små aktører (entreprenører) savner dette.
- Raskere og mer forutsigbar saksbehandling.
- Lik behandling av saker, mange opplever at to tilsynelatende like saker får forskjellig innstilling (forskjellig tolkning av regelverk?).

Mvh

Jan Petter Abrahamsen

Leder Kragerø Næringsforening

KRAGERØ KOMMUNE
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Dato: 19.05.2026
Saksref: 202607225-2
Deres ref.: 25/3089 - 12
Side: 1 / 1

Vår saksbehandler: Ola Torstein Endresen
Telefon:
Mobil: +4799231323
E-post: ola.torstein.endresen@banenor.no

Kragerø kommune - Varsel om oppstart og høring av planprogram - Kommuneplanens arealdel 2026 - Bane NORs uttalelse

Vi viser til varsel om oppstart og høring av planprogram, datert 13.5.2026.

Kommuneplanens arealdel har en hensynssone H130 for fremtidig jernbane. Mulig fremtidig linje for Grenlandsbanen er hentet fra konseptvalgutredningen for Grenlandsbanen, som ble utarbeidet i 2017. Bane NOR har per i dag ikke pågående planarbeid for ny jernbane her, vi har derfor ikke grunnlag for å be om videreføring av hensynssone H130. Vi viser også til vårt svar på dette, etter spørsmål fra kommunen, datert 21.10.2025.

Bane NOR har på oppdrag fra Jernbanedirektoratet utarbeidet en landsverneplan for jernbanens kulturminner. Planen er godkjent av Samferdselsdepartementet i 2025. Den tidligere Kragerøbanen er valgt ut i landsverneplanen for traseen Neslandsvatn-Kammerfoss. Landsverneplanen er ikke en formell del av en fredningsforskrift, men den danner grunnlag for eventuell fredning i henhold til kulturminneloven og juridisk vern etter plan- og bygningsloven. Private bygninger og anlegg som ikke tidligere er fredet, er i katalogen oppført med verneklasse «P». Dette er ingen formell verneklasse, men en markering av at objektet faller utenfor statens kulturhistoriske eiendommer. Private bygninger og anlegg er med i Landsverneplanen fordi de representerer en viktig del av jernbanens historie, og kan være av nasjonal verdi.

Utover dette har vi ikke ytterligere merknader.

Med vennlig hilsen

Åsne Fyhri
fung. sjef Planforvaltning
Drift og vedlikehold

Ola Torstein Endresen
planforvalter

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

KYSTVERKET

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Deres ref
25/3089-12

Vår ref
2026/2035-2

Arkiv nr

Saksbehandler
Aase Kristin Eikenæs
Marthinsen

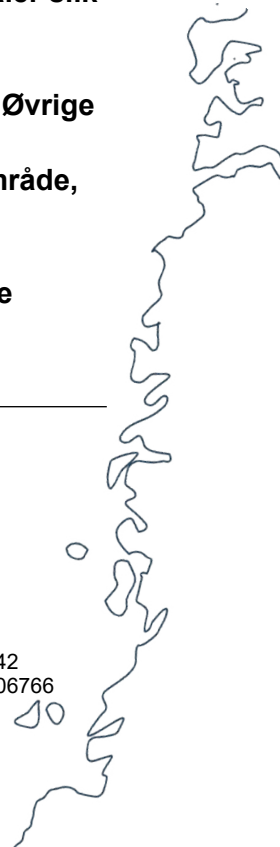
Dato
17.06.2026

Kystverkets innspill - varsel om oppstart av rullering av kommuneplanens arealdel og høring av planprogram - Kragerø kommune - Telemark fylke

Vi viser til brev av 12. mai 2026 med varsel om oppstart av arbeid med rullering av kommuneplanens arealdel og høring av forslag til planprogram.

Kystverket har følgende innspill til det videre planarbeidet:

- **Havneområder vises med arealformål havn på plankartet, med tilhørende bestemmelse.**
- **Private kaier vises som arealformål havn, alternativt næring med tilhørende bestemmelse.**
- **Manøvreringsareal i sjø ved havn og kaier vises f.eks. ved å benytte arealformålet havneområde i sjø.**
- **Støvfølsom bebyggelse planlegges i god avstand fra havneområder/ kaier slik at konflikt med havnevirksomhet unngås.**
- **Farledene videreføres som juridiske samferdselslinjer på plankartet.**
- **De mest trafikkerte farledene vurderes å avsettes til arealformål farled. Øvrige områder bør avsettes til ferdselsformål.**
- **Ankringsområder for sjøtransporten vises med arealformål ankringsområde, alternativt som bestemmelsesområde, med tilhørende bestemmelse.**
- **Bestemmelse om navigasjonsinnretninger justeres.**
- **Virkninger for sjøtransport og ferdsel på sjøen utredes ved nye/endrede arealinnspill i/ved farvannet. ROS- analyser inngår i dette arbeidet.**

Bakgrunn

Kragerø kommune har varslet oppstart av rullering av kommuneplanens arealdel, og har sendt forslag til planprogram på høring.

Gjeldende arealdel er fra 2019. Det legges opp til en oppdatering av arealdelen i tråd med vedtatt samfunnsdel fra 2022, samt en samordning av kommuneplanens arealdel med arbeid knyttet til byggegrenser mot sjø. Rulleringen er avgrenset til utvalgte tema, og det legges opp til nye innspill i en tidsavgrenset periode etter vedtak av planprogrammet.

Kystverkets rolle

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket ligger under Nærings- og fiskeridepartementet.

Et velfungerende sjøtransportssystem bestående av farleder, havner og havneterminaler er svært viktig for næringsutvikling langs kysten. Det er også viktig for at norske bedrifter skal kunne ta del i større handels- og produksjonsnettverk og for persontransport. Sjøveien har stor sikkerhetspolitisk betydning og er avgjørende for nasjonal beredskap og forsvarsevne.

Kystverket har veiledning og informasjon på våre [nettsider](#).

Kystverkets innspill

Kystverket skal ivareta sjøtransport- og havneinteresser i kommunal og regional planlegging.

Det er viktig at planarbeidet tar hensyn til sjøtrafikken, havner og næringer med behov for sjøtransport. Nedenfor følger tema som Kystverket ut fra sitt sektoransvar mener er viktig å vurdere i arbeidet med rulleringen av kommuneplanens arealdel.

Havn og havneområde

Sjøtransport er avhengig av havner og kaier som bindeledd mellom land og sjø. I Kragerø kommune er det etablert offentlige og private havne- og kaianlegg. For effektiv havnevirksomhet er arealtilgang, tilknytning til infrastruktur, kontinuitet og helårsdrift avgjørende. God tilførselsvei til havna og tilstrekkelig areal for lasting, lossing og lagring må sikres. Klimaendringer og økt ekstremvær knyttet til havnivåstigning, vind-, bølge-, og strømforhold vil påvirke havnedrift og må hensyntas i planarbeidet. Kommunen må i planarbeidet sørge for at havnene får gode rammebetingelser for utvikling.

Havnevirksomhet og næringsliv er avhengig av bl.a. arealtilgang, tilknytning til overordnet infrastruktur og kontinuerlig helårsdrift (24/7) for å ha en effektiv drift. Kystverket forventer at kommunen legger til rette for eksisterende og fremtidig havnevirksomhet og sikrer næringslivet tilgang til tilstrekkelige næringsarealer med sjøtilgang.

Vi forventer at havneområder gis arealformål *havn* i ny kommuneplan. Vi forventer også at private kaier sikres med arealformålet *havn*, alternativt *næring* med tilhørende bestemmelser som sikrer at arealbruken forbeholdes næringer med behov for sjøtransport. Videre må manøvreringsareal i sjø ivaretas, f.eks. ved å benytte arealformålet *havneområde i sjø*.

Kystverket anbefaler at det tas inn bestemmelser som sikrer sjøtransport- og havneinteresser i havneområder. For arealformål havn foreslås følgende: «*Innenfor arealformål havn tillates anlegg og infrastruktur knyttet til maritim virksomhet, herunder kaiområder, lager, verksteder, kontorfasiliteter og andre tjenester for skipstrafikk*». For arealformål havneområde i sjø foreslås følgende: «*I havneområde i sjø tillates ikke tiltak eller aktivitet som vanskeliggjør manøvrering av fartøy og skipstrafikk*».

Det er forventet en økning av elektriske fartøy i fremtiden. Det er derfor viktig at planen legger til rette for nødvendig infrastruktur som ladestasjoner og landstrømanlegg på havneområdet for å imøtekomme dette.

Dersom arealinnspill kan påvirke havna, forventer vi at dette tas med i konsekvensutredningen og ROS-analysen.

Havne- og næringsvirksomhet medfører ulike typer støy gjennom døgnet som kan være en utfordring for nærliggende områder med støyfølsom bebyggelse. Utvikling av boligområder i kommunen må sees i sammenheng med havne- og næringsområder. Det er ikke hensiktsmessig å etablere støyfølsom bebyggelse stadig nærmere støyende virksomheter. Dette vil skape konflikt mellom naboer og virksomheter som er viktige arbeidsplasser, og som har en viktig samfunnsoppgave. Vi forventer at støyfølsom bebyggelse planlegges utenfor rød og gul støysone fra havneområder slik at konflikt med havnevirksomhet unngås.

Farleder og ferdse

Farledene er veisystemet på sjøen, og er fastsatt gjennom farledsforskriften^[1] og sees i Kystverkets karttjeneste [Kystinfo](#). Forvaltning av farledene og havnene er en forutsetning for effektiv og sikker sjøtransport. I Kragerø kommune er det registrert farvann med status som hovedled og biled, jf. figur 1. Farledene er viktige ferdselsårer for gods- og passasjertrafikken, og det er derfor viktig at det ikke planlegges for noe som hindrer sikker og effektiv ferdsel i disse områdene. Sjøtrafikkens arealbehov avgjøres av trafikkbildet, farvannets utforming, værforhold, dag- og nattseilas og navigasjonsinnretninger tilknyttet farleden.

I gjeldende kommuneplan er farledene vist som juridiske samferdselslinjer på plankartet, og vi forventer at farledene videreføres som juridiske samferdselslinjer nå som kommuneplanen rulleres. Farledslinjene må ikke oppfattes som et definert omfang av farleden. Sjøtrafikkens arealbehov avgjøres av trafikkbildet, farvannets beskaffenhet, værmessige forhold, dag- og nattseilas samt navigasjonsinnretninger knyttet til farleden.

Sjøarealene er i gjeldende kommuneplan i hovedsak vist med arealformålet bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone, nåværende. Figur 1 viser at store deler av farledsarealet er sterkt trafikkert. Kystverket ber kommunen om å vurdere å benytte arealformålet farled som prioriterende formål for å vise at skipstrafikken er så omfattende at det påvirker annen bruk av sjøarealet, jf. veilederen [Planlegging i sjøområdene](#). Der farleden overlapper med annen eksisterende og regulert bruk, anbefales kombinert formål. Kystverket anbefaler bruk av arealformålet «ferdsel» i områder utenom farled som har særlig høy trafikk og ved trange farvann.

^[1] <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-11-1834>

Figur 1. Til venstre: Kartutsnitt som viser hovedleder (rødstiplet linje) og biler (blåstiplet linje). Grønn skravur markerer områder hvor Kystverket har forvaltningsansvar etter havne- og farvannsloven. Kommunal havnemyndighet har forvaltningsansvar i områdene uten grønn skravur. Lilla strek er kommunegrense. Kilde: Kystinfo.

Til høyre: Trafikktetthetsplott i 2025. Oransje og gult angir størst konsentrasjon av trafikk. Kilde: Kystinfo.

Dersom arealinnspill kan få konsekvenser for farledene, forventer vi at dette utredes som en del av konsekvensutredningen og ROS-analysen. ROS-analysen bør omfatte risiko knyttet til sammenstøt mellom fartøy og bygningsmasse, samt ulykker til sjøs. Videre bør analysen inkludere vurderinger av planlagte lyskilder og bebyggelse, herunder om navigasjonsbelysning til sjøs kan bli skjermet eller påvirket negativt av annen belysning.

Kystverket anbefaler kommunen å benytte veilederen for [Vurdering av virkninger for sjøtransport og havn](#). Veilederen gir råd om hvordan man kan vurdere og utrede virkninger som planer og tiltak vil ha for Kystverkets sektorinteresser, sjøtransport og havn.

På generelt grunnlag vises det også til veilederen [Planlegging i sjøområdene](#). Veilederen viser blant annet hvordan Kystverkets interesser ivaretas i arealplaner i sjøområdene.

Vi anbefaler at kommunen i planleggingsfasen benytter seg av Kystverkets karttjeneste [Kystinfo](#) og tjenesten [Kystdatahuset](#) for informasjon og data om sjøtransporten.

Ankringsområder for skipstrafikken

Ankringsområder for sjøtransport er områder som dekker både nasjonale og regionale behov for sikker oppankring for skipstrafikken, og er derfor viktig å ivareta i kommuneplansammenheng. Kystverket har hatt til avklaring ankringsområder som benyttes av fartøy med lengde over 70 meter (lospliktige fartøy). I Kragerø kommune er det registrert et ankringsområde i Bærøyfjorden. Se figur 2.

Kystverket forventer at ankringsområdet ivaretas i planarbeidet. **Kystverket ber om at ankringsområdet vises med arealformålet ankringsområde, alternativt som bestemmelsesområde, med tilhørende bestemmelse må sikre at bunn og vannsøyle er fri for andre permanente installasjoner.** Det foreslås følgende bestemmelse:
«Innenfor ankringsområdet tillates ikke tiltak som er i konflikt med bruken av området til

ankring, for eksempel kabler, rør, ledning eller andre tiltak som kan være til hinder for sikker ankring, jf. pbl. § 11-7 nr. 6.»

Figur 2. Kartutsnitt som viser ankringsområdet (polygon med grønt omriss og grønn skravur) i Bærøfjorden. Hovedleder er vist med rødstiplet linje. Bileder er vist med blåstiplet linje. Grønn skravur markerer områder hvor Kystverket har forvaltningsansvar etter havne- og farvannsloven. Kilde: Kystinfo.

Navigasjonsinnretninger

For å sikre trygg og sikker ferdsel i farvannet er navigasjonsinnretninger av vesentlig betydning. Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overretter, staker, jernstenger og andre navigasjonsinstallasjoner i kommunen. Kystverket er i gang med sjømerkingen i området Portør og Såsteinsundet, inkludert Kragerø. Vi gjør oppmerksom på at det ikke må planlegges arealbruk som kan komme i konflikt med navigasjonsveiledning i farvannet. Det er spesielt viktig at det ikke planlegges tiltak som kan skjermes for seilingssektorene fra fyrlyktene.

Det er viktig at det i planen legges til rette for nødvendig vedlikehold, nyetablering, flytting mv. av navigasjonsinnretninger langs kysten. Fjerning eller flytting av navigasjonsinnretninger kan være aktuelt dersom de utgjør en sjøsikkerhetsmessig risiko ved at de blir stående.

Det følger av gjeldende bestemmelser at vedlikehold, nyetablering mv. av anlegg til navigasjonsmessig bruk innenfor sjøområder, tillates innenfor planområdet, jf. pbl § 1-8, 4. ledd. Kystverket ber om at ordlyden justeres til følgende: «*Innenfor planområdet er vedlikehold, fjerning og nyetablering av sjømerker og navigasjonsinnretninger tillatt, jf. pbl. § 1-8, fjerde ledd og § 11-11 nr. 4*». Denne bestemmelsen knyttes både til hovedformålet bruk og vern av sjø og vassdrag, og hovedformålet landbruks-, natur-, friluft-, reindriftsområde.

Vi legger til grunn at navigasjonsinnretninger ikke omfattes av plankrav.

Videre planprosess

Kystverket viser til innspill i dette brevet og ber om at det tas hensyn til disse i den videre prosessen.

Vi ser frem til å følge planarbeidet og ber om å bli holdt orientert videre. Kystverket er tilgjengelig for spørsmål og deltar i arbeidsmøter dersom det er ønskelig.

Med hilsen

Ruben Alseth
avdelingsleder

Aase Kristin Eikenæs Marthinsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Eksterne kopimottakere:

Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
FORSVARSBYGG	Postboks 405 Sentrum	0103	OSLO

Vedlegg:

- 1 Kystverkets innspill - varsel om oppstart av rullering av kommuneplanens arealdel og høring av planprogram - Kragerø kommune - Telemark fylke

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Deres ref: 2025/3089
Vår ref: 2026/128832
Dato: 26.06.2026

Mattilsynets innspill til varsel om oppstart og høring av planprogram for kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Vi viser til brev datert 13. mai 2026.

Mattilsynets rolle

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, helse og velferd hos fisk og dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans skal vi bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Saksgrunnlag

Kragerø kommune skal revidere kommuneplanens arealdel og har sendt planprogrammet på høring. Planprogrammet beskriver hvordan planarbeidet skal legges opp, mål, viktige føringer, hvilke hovedtema det skal jobbes med, fremdriftsplan for arbeidet og hvordan man vil jobbe med medvirkning.

I denne rulleringen vektlegges det sentrale tema som:

- Forvaltning av strandsonen
- Boliger i LNF- områder
- Boligbehov
- Klimatilpassing
- Kart og bestemmelser
- Gjennomgang av eksisterende planer.

Vårt innspill til planprogrammet

Det er positivt at det kommer tydelig frem i planprogrammet at planarbeidet skal følge opp nasjonale og regionale føringer og forventninger til kommunal planlegging. Planprogrammet lister også opp en rekke kommunale planer og strategier som gir føringer for planarbeidet og viser til sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel med tilhørende planstrategi.

Temaene som skal revideres er relevante for Mattilsynets forvaltningsområder. Flere føringer for planarbeidet har forventninger til blant annet drikkevannshensyn. Vi nevner spesielt nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, regional vannforvaltningsplan for Vestfold og Telemark, kommunal planstrategi, kommunens overordnede beredskapsplan og hovedplan vann og avløp.

Våre forventninger til kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel (KPA) skal utformes slik at den ivaretar Mattilsynets forvaltningsområder, særlig drikkevann, på en helhetlig og langsiktig måte.

Mattilsynet forventer at planbeskrivelsen viser hvordan relevante nasjonale og regionale føringer, kommunens planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel er fulgt opp.

KPA bør ha konkrete bestemmelser som videreføres til neste plannivå og sikrer at disse hensynene ivaretas ved relevante arealformål.

Drikkevann

Rent og trygt drikkevann er samfunnskritisk infrastruktur og avgjørende for helse, beredskap og samfunnssikkerhet.

Overordnede føringer og relevant regelverk

Vi viser til [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#) der sikring av rent og trygt drikkevann løftes frem som et grunnleggende samfunnshensyn. Kommunene har ansvar for å sikre husholdninger og næringsliv tilgang til tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette forutsetter

langsiktig sikring av vannkilder, vanntilsigsområder og areal til nødvendig infrastruktur for vannforsyning og avløp. Drikkevannsforsyningen skal også inngå i vurderinger av samfunnssikkerhet og beredskap i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Videre viser vi til [Nasjonale mål for vann og helse](#). Hovedmålet er å sikre at alle har tilgang til tilstrekkelig og trygt drikkevann. Målene understreker betydningen av kildebeskyttelse, leveringssikkerhet, beredskap og helhetlig planlegging av vann, avløp og arealbruk. I plansammenheng er det særlig relevant at kommunal samfunns- og arealplanlegging skal sikre innbyggerne trygt drikkevann, og at drikkevannshensyn skal ivaretas systematisk i planarbeidet.

[Plan- og bygningsloven](#) (PBL) sikrer drikkevann gjennom krav om tilknytning til offentlig nett når det er tilgjengelig, sikring av vannforsyning ved byggesøknader, og gjennom arealplanlegging som beskytter drikkevannskilder. Loven pålegger kommuner å avsette arealer til vannforsyning.

[Drikkevannsforskriften](#) krever at kommunen skal ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner.

[Vannforskriften](#) stiller krav til beskyttelse av vannforekomster. Dette er omtalt på nettsiden vår: [Vannforskriften stiller krav om at råvannskilder beskyttes](#).

Drikkevannskilder og vanntilsigsområder skal beskyttes

Mattilsynet forventer at KPA ivaretar hensynet til eksisterende og fremtidige drikkevannskilder. Utbygging og annen aktivitet i områder rundt drikkevannskilder kan ha alvorlige konsekvenser for vannkvalitet og forsyningssikkerhet. Vi minner om at kommunen også har ansvar for å ivareta private drikkevannskilder.

Det må vurderes om gjeldende kommuneplan ivaretar hensynet til kildebeskyttelse eller om det er behov for endringer. Den planlagte nye reservevannkilden til Kragerø kommune må omtales og beskyttes i kommuneplanen.

Drikkevannskilder med tilhørende vanntilsigsområder må synliggjøres i plankartet gjennom sikringssone (H110/H120) med konkrete planbestemmelser.

Planbestemmelser for områder som berører drikkevannskilder skal bygge på vannverkseiernes farekartlegging og beskyttelsestiltak, og utformes i dialog med berørte vannverkseiere. Bestemmelsene skal fastsette nødvendige restriksjoner for tiltak og aktiviteter som kan forringe råvannskvaliteten, også der tiltaket ikke er søknadspliktig etter annet regelverk.

Tilstrekkelig drikkevann ved utbygging, fortetting og i spredt bebyggelse

KPA skal sikre at nye utbyggingsområder, fortetting innenfor eksisterende bebyggelse samt spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse har tilgang til drikkevannsforsyning med tilstrekkelig kapasitet og helsemessig trygt drikkevann. Det bør stilles krav om dette i rekkefølgebestemmelser.

Mattilsynet erfarer at felles vannforsyningsanlegg med kommunalt eierskap gir stabile løsninger og systematisk oppfølging av vannforsyningen.

Plantehelse

KPA fastsetter fremtidig arealbruk og forvaltning av jordressurser. Mattilsynet har ansvar for regelverk som gjelder for noen planteskadegjørere og ett ugras. Dette gjelder skadegjørere som har vesentlige samfunnsmessige konsekvenser, som potetcystenematoder (PCN) og floghavre.

Planteskadegjørere og ugras kan spres ved flytting av jordmasser, og med rester av jord, planter og frø på maskiner og utstyr. Disse kan gi store negative konsekvenser for eiendommene jorda flyttes til. Det er derfor viktig at dere har bestemmelser som sikrer at spredning av planteskadegjørere unngås, og innfører tiltak for å unngå spredning av disse. Det er forbudt å flytte jord med PCN eller floghavre.

Vi viser til Miljødirektoratet for informasjon om fremmede arter.

Helse og velferd hos fisk og andre akvatiske dyr

Der det er relevant bør det lages bestemmelser som vil forebygge overføring av kjent og ukjent smitte, mellom vassdrag og langs kysten med omkringliggende områder inkludert akvakulturanlegg. Det må stilles krav til entreprenører og annen relevant virksomhet om vask og desinfeksjon av anleggsmaskiner og annet utstyr før det kan benyttes i og nært vassdrag. Det er hensiktsmessig å etablere rekkefølgebestemmelser som ivaretar dette.

I uttalelse til kystsoneplaner omtaler vi hensynet til fiskehelse og fiskevelferd hos akvakulturdyr, og også hensyn til villfisk.

God områdestruktur er en forutsetning for god biosikkerhet, forebyggende helsearbeid og beredskap. Dette bidrar også til god bærekraft.

Akvakulturnæringen har et selvstendig ansvar for biosikkerhet og struktur. Gode planprosesser og involvering bør legge til rette for dette ved fokus på forbedring av struktur.

For å hindre smitte mellom vassdrag, og redusere forurensende avrenning og utslipp til vassdrag og råvannskilder, kan det vedtas rekkefølgebestemmelser på kommuneplannivå.

Dyrehelse og dyrevelferd

Mattilsynets forvaltningsområde omfatter dyrevelferdsmessige, eventuelt også dyrehelsemessige, uheldige konsekvenser av naturinngrep. Dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger, herunder også sikres tilgang på fôr og vann. Det bør være en bestemmelse i KPA som ivaretar dette. For eksempel må grøfter, gjerder og liknende planlegges slik at dyr ikke kan komme til skade. Kommunen skal ta tilstrekkelig hensyn til viktige trekkruiter, habitat og viltlevende dyr.

KPA bør ha med en vurdering av hvor det er egnet for nedgraving av kadaver ved en sanering etter utbrudd av smittsom dyresykdom. Ikke alle steder er egnet for transport ut av området, og kapasitet ved mottaksenheter kan være sprengt.

Arealer til fornybar energi

Dere må ta hensyn til våre forvaltningsområder når det avsettes arealer til ulike typer fornybar energi. Vi ser for eksempel at utbygging av vindkraftverk kan komme i konflikt med drikkevannshensyn.

Biogassanlegg er et annet eksempel på fornybar energi. Mange av disse anleggene behandler animalske biprodukter. Ved etablering av biogassanlegg er det blant annet krav til avstand til dyrehold for å unngå at smitte blir overført fra biogassanlegg til dyrehold.

Mattilsynet kan fremme innsigelse

Mattilsynet kan fremme innsigelse til forslag til KPA dersom den har mangler innenfor våre sektorområder, jf. PBL § 11-16, jf. § 5-4.

Med hilsen

Mattilsynet, tilsynet

Vibeke Hellerslien
seniorinspektør

Jorunn Aasgaard Grini
avdelingsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK

Fra: Lael Aprieto <lael@arkitekthuset.no>

Sendt: 01.07.2026 13:39:57

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Kopi: Post, Arkitekthuset Kragerø <post@arkitekthuset.no>, Joacim Myra Larsen <joacim.m.larsen@kragero.kommune.no>

Emne: Merknad - Innspill til rullering av kommuneplan

Hei,

Vi viser til arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel, samt innspillsrunden som ble igangsatt i 2022.

I forbindelse med denne runden har vi, på vegne av våre oppdragsgivere, sendt inn en rekke innspill til arealformål i kommuneplanen.

Vi ønsker med dette å minne kommunen om at disse innspillene er fremmet som del av den offisielle innspillsprosessen, og at forslagsstillerne forutsetter at de blir tatt med i vurderingsgrunnlaget i forbindelse med rulleringen av kommuneplanens arealdel.

Dersom det er behov for oversikt eller nærmere spesifisering av innspillene, bistår vi gjerne med dette.

Med vennlig hilsen

Lael Aprieto

ARKITEKTHUSET KRAGERØ AS
P. A. HEUCHSGT. 25
3770 KRAGERØ

TLF. 35 98 33 00
MOB. 47 24 64 46

lael@arkitekthuset.no

www.arkitekthuset.no

OBS: Denne e-posten kommer utenfra organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller vedlegg med mindre du stoler på avsenderen og vet at det er trygt.

Fra: Lael Aprieto <lael@arkitekthuset.no>

Sendt: 01.07.2026 12:50:26

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Kopi: Post, Arkitekthuset Kragerø <post@arkitekthuset.no>, Joacim Myra Larsen <joacim.m.larsen@kragero.kommune.no>

Emne: Merknad - Innspill til byggegrenser i kommuneplan

Hei,

Vi viser til arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel, og til innspillsrunden knyttet til byggegrenser mot sjø i 2023, hvor kommunen inviterte til å gi innspill via et interaktivt kartverktøy. I den forbindelse ble det oppfordret til å registrere innspill direkte i kommunens kartløsning. Det gjøres oppmerksom på at vi, på vegne av våre oppdragsgivere som plankonsulent, har registrert en rekke innspill i dette systemet.

Disse innspillene er fremmet som del av kommunens offisielle innspillsprosess, og må etter vår vurdering inngå i det samlede beslutningsgrunnlaget i forbindelse med rulleringen av kommuneplanens arealdel, der byggegrenser mot sjø er et sentralt tema.

For å sikre likebehandling og et fullstendig grunnlag for vurdering bes det om at innspill registrert gjennom denne ordningen identifiseres, sammenstilles og vurderes på lik linje med øvrige innspill som er innsendt via andre kanaler.

Med vennlig hilsen

Lael Aprieto

ARKITEKTHUSET KRAGERØ AS
P. A. HEUCHSGT. 25
3770 KRAGERØ

TLF. 35 98 33 00
MOB. 47 24 64 46

lael@arkitekthuset.no

www.arkitekthuset.no

OBS: Denne e-posten kommer utenfra organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller vedlegg med mindre du stoler på avsenderen og vet at det er trygt.

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Vår dato: 17.06.2026

Vår ref.: 202611564-3 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 25/3089 - 12

Saksbehandler: Astrid Flatøy/

22959768/asfl@nve.no

NVEs innspill til varsel om oppstart og høring av planprogram for kommuneplanens arealdel - Kragerø kommune

Vi viser til oversendelse av 13.05.2026.

Om NVE

NVE er sektormyndighet for flom, erosjon, skred, vassdrag, grunnvann og energi. I tillegg veileder vi om forebygging av skader fra overvann og forvaltning av vassdrags- og energirelaterte kulturminner. Som høringsinstans i saker etter plan- og bygningsloven skal vi bidra til at nasjonale og vesentlige regionale interesser innenfor våre saksområder blir ivaretatt.

Vi viser til [Veileder: Unngå innsigelse fra NVE i arealplaner](#) om hvordan dere kan ivareta NVEs saksområder og unngå innsigelse fra NVE.

NVEs innspill

Naturfare

Sikkerhet mot naturfare skal avklares på siste plannivå

I plan- og bygningsloven (pbl.) er det et gjennomgående krav til samfunnssikkerhet og vurdering av naturfare, fra kommunens overordnede arealplanlegging til den enkelte byggesak. Kravene til sikkerhet følger av pbl. § 28-1 og byggt teknisk forskrift (TEK17), særlig [kapittel 7](#), Sikkerhet mot naturpåkjenninger.

Dersom det åpnes for direkte utbygging i kommuneplanens arealdel, må naturfare være vurdert og sikkerhet ivaretatt tilsvarende som på reguleringsplannivå. Dette er presisert i Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) sitt [rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling](#), som slår fast at reell fare skal avklares på siste plannivå for å oppfylle kravet til ROS-analyse jf. pbl. § 4-3.

ROS-kravet kan få stor betydning for valg av løsninger i kommuneplanarbeidet. Det setter krav til utredningsomfanget og tilhørende dokumentasjon, dersom kommunen velger å ikke kreve detaljreguleringsplan for nye utbyggingsområder. Det samme gjelder for fortetting i eksisterende bebyggelse i eldre reguleringsplaner der reell naturfare ikke er kartlagt etter dagens kunnskap og fagstandard, og i spredt utbygging i LNFR-områder. NVE legger til grunn at dette særlig gjelder for tiltak i sikkerhetsklasse 2 og 3 (TEK17 §§ 7-2 og 7-3). Videre får det stor betydning for hvilke reguleringsplaner som eventuelt fortsatt skal gjelde, dersom de ikke oppheves som følge av kommuneplanrevisjonen.

Kommunen må legge til grunn best tilgjengelig kunnskap i planarbeidet. Når NVE har revidert og oppdatert aktsomhetskart, må siste utgave legges til grunn i planarbeidet. Aktsomhetskartet snøskred ble oppdatert i 2023, mens aktsomhetskart for flom, og aktsomhetskart for jord- og flomskred ble oppdatert i 2025. Aktsomhetskart for steinsprang er planlagt oppdatert ila. 2026.

Sikkerhet mot skred

Mulig fare for skred skal vurderes i samsvar med kravene til utredning i pbl. og TEK17 og NVEs veileder [kartlegging av skredfare i bratt terreng](#).

Vårt råd er å bruke best tilgjengelig kunnskap i kommuneplanen der det finnes kartlegging, og at kjente faresoner for skred må merkes av som hensynssoner og tilknyttes bestemmelser som ivaretar sikkerheten.

Som grunnlag for hensynsone skred, der dere ikke har faresonekart, må dere bruke NVEs aktsomhetskart. NVE har utarbeidet aktsomhetskart for snøskred, steinsprang og jord- og flomskred som må legges til grunn. Aktsomhetskart for snøskred vil de fleste steder være dimensjonerende (ha lengst utstrekning), men aktsomhetskart for jord- og flomskred kan gå lengre noen steder.

Kommunen må vurdere om det er mest hensiktsmessig å bruke kartlaget «S2_snøskred_u_skogeffekt_Aksomhetsområde» som grunnlag for sonen. Da må det i tillegg være en bestemmelse som krever at tiltak i sikkerhetsklasse S3 må vurderes for skred uavhengig om tiltaket ligger i en aktsomhetssone eller ikke. Ev. kan dere bruke kartlaget S3_snøskred_Aksomhetsområde som grunnlag for sonen.

Aktsomhetsområdene må tas inn i kommuneplankartet som hensynssoner (H310) med tilhørende bestemmelser som ivaretar gjeldende krav til videre utredning av reell fare og sikkerhet. Vi anbefaler at grunnlaget for hensynssonen (faresonekart/ aktsomhetskart) med dato/årstall blir oppgitt i bestemmelsen til hensynssonen.

Sikkerhet om kvikkleireskredfare

Deler av kommunen ligger under marin grense og er i [NVE Aktsomhetskart for kvikkleireskred](#) (NVE-Temakart/ NVE-Atlas) markert som aktsomhetsområder for kvikkleireskred. Aktsomhetskartet er basert på NGUs temakart *Mulighet for Marin Leire* (MML), og tar også hensyn til terrengforskjeller.

Mulig fare for skred skal vurderes i samsvar med kravene til utredning i pbl. og TEK17 og [NVE veileder 1/2019](#). I veilederen kapittel 3.2 «Prosedyre for utredning av områdeskredfare» er gitt metode for å avklare skredfare.

Noen steder er det lokale forhold som gjør at det er mulig å avgrense aktsomhetsområder for kvikkleireskred, se [Spørsmål og svar om kvikkleireveilederen - NVE](#) punkt 6). Se også nettsiden [Aktsomhetskart for kvikkleireskred - NVE](#) for mer informasjon.

Dere kan bruke aktsomhetskartet som grunnlag for hensynsone kvikkleireskred i plankartet for å markere areal som krever vurdering på neste plannivå.

Sikkerhet mot flom

Mulig fare for flom skal vurderes i samsvar med kravene til utredning i pbl. og TEK17 og NVEs veileder [3/2022 Sikkerhet mot flom](#). For at dette skal være oppfylt på kommuneplannivå og bli ivaretatt videre på lavere plannivå, må kommuneplanen ha hensynssoner og gode bestemmelser.

Vårt råd er at kjente faresoner for flom må merkes av som hensynssoner og tilknyttes bestemmelser som ivaretar sikkerheten. Aktsomhetsområdene må tas inn i kommuneplankartet som hensynssoner (H320) med tilhørende bestemmelser som ivaretar gjeldende krav til videre utredning av reell fare og sikkerhet.

Sikkerhet mot overvannsflom

Overvann er vann som renner av på overflaten som følge av regn eller smeltevann. Fare fra overvann oppstår der vannets krefter har et skadepotensiale. Både stor vanddybde og høy hastighet kan føre til fare og skade.

Det er viktig med åpne flomveier som sørger for trygg bortledning av overvann til resipient. Styr arealbruken, slik at kommunen unngår å åpne for nye byggverk i områder med fare fra overvann. Planlegg og utfør tiltak slik at byggverk, byggegrunn og tilstøtende terreng ikke utsettes for fare for skade eller vesentlig ulempe.

Det er positivt at dere i planprogrammet legger opp til å utrede «flomveger i tettbygde strøk som grunnlag for å definere et bedre og mer konkrete fareområder flom.»

De generelle sikkerhetskravene i byggt teknisk forskrift (TEK17) § 7-1 gjelder for overvann. Kommunen må bestemme hva som er tilstrekkelig sikkerhet eller bruke NVEs anbefaling, se kap. 4.1.2 i NVE Veileder 4/2022. For mer informasjon om hvordan kommunen kan ivareta tilstrekkelig sikkerhet mot fare og skade fra overvann i arealplanleggingen viser vi til NVEs veiledere [2/2023 – Kartlegging av fare fra overvann](#) og [4/2022 – Rettleder for handtering av overvann i arealplanar](#).

Meld inn fareutredninger og grunnundersøkelser

Naturfareutredninger skal meldes inn til NVE og grunnundersøkelser meldes til NGU via NADAG, se pbl. § 2-4 og [Forskrift](#) om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger. Vi viser til: [Meld inn naturfareutredninger](#).

Vassdrag og grunnvann

Planlegg arealbruk med hensyn til sikkerhet, natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser i vassdrag og grunnvann. Å styre arealbruken bort fra vassdragene er det beste virkemiddelet for å ta vare på vassdragsmiljø og samtidig begrense vassdragsrelatert fare. Gi vassdraget plass og unngå unødige inngrep i vassdrag og grunnvann.

Ta hensyn til vassdragsmiljø, grunnvann og verna vassdrag

Våre råd er at dere vurder byggeforbudssoner langs vassdrag for å sikre allmenne interesser og stiller krav om reguleringsplan hvis byggetiltak kan komme i konflikt med vassdrags hensyn. Videre at det gis generell bestemmelse om forbud mot bekkelukking.

Det er to verna vassdrag som delvis har sitt nedslagsfelt i kommunen, se NVEs nettsider for informasjon om vernegrunnlaget: [017/2 Kjølebrønnselva - NVE](#) og [017/1 Bamble-Solum-Drangedal - NVE](#).

[De rikspolitiske retningslinjene](#) for verna vassdrag skal legges til grunn når kommunen skal fastsette bestemmelser til planen innenfor verneområdene. Tiltak må ikke komme i konflikt med vernegrunnlaget for vassdraget.

Energi

Vi kan ikke se at energi er omtalt i planprogrammet.

Samfunnet er avhengig av et velfungerende system for produksjon og overføring av energi. Dette omfatter eksisterende og vedtatte større høyspenningsanlegg, transformatorstasjoner samt reguleringsmagasin.

Ta hensyn til energianlegg

Sentral- og regionalnettanlegg, transformatorstasjoner og andre større kraftledninger som krever konsesjon etter energiloven, er unntatt fra pbl., jf. § 1-3. Eksisterende og vedtatte større høyspenningsanlegg og transformatorstasjoner må vises som hensynsone *Båndlegging etter annet lovverk* H740, jf. pbl. § 11-8 d, i plankartet.

Mindre kraftledningsanlegg innenfor områdekonsesjonene faller innenfor virkeområdet til pbl. Disse kan vises i plankartet som *Teknisk infrastruktur* etter pbl § 11-7 nr. 2. Vi ber dere kontakte Statnett, regional netteier og områdekonsesjonær, slik at dere kan ta hensyn til planlagte nye kraftledninger og oppgradering av eksisterende kraftledninger.

Dere bør markere reguleringsmagasin i plankartet som hensynssone *Båndlagt etter annet lovverk* H740 (vassdragslovverket) (pbl. § 11-8 d). Anlegg for produksjon av energi bør dere sette av som område for *Bebyggelse og anlegg*.

Data om vassdrags- og energianlegg er tilgjengelig på [NVE Atlas](#) og NVEs [temakart](#), kartlaget *NVE Kraftsystem Nettanlegg*.

Vi viser til Statnett SF sin uttalelse til høringen (05.06.2026). Vi legger til grunn at deres innspill blir tatt inn i planarbeidet. Statnett SF viser til NVEs veileder 2/2017 *Nasjonale og*

vesentlige interesser innen NVEs saksområde i arealplanlegging, kapittel 5. Veilederen er oppdatert i 2026: [Veileder: Unngå innsigelse fra NVE i arealplaner](#).

Vurder effektiv bruk av energi

Nye Statlige planretningslinjer for klima og energi (20.12.2024) med [veileder](#) utarbeidet av Miljødirektoratet og NVE (12.03.2026), må legges til grunn i planarbeidet.

Lokal energiproduksjon på bygg, installasjoner og grå arealer kan redusere negative konsekvenser av fornybar energiutbygging. Fra og med 2026 legger regjeringen til rette for deling av fornybar kraft innenfor næringsområder, slik at virksomheter innen samme næringsområde får mulighet til å dele på strømmen de selv produserer. Dette vil kunne effektivisere arealbruken og redusere press på landbruksareal og naturområder.

Gjennomgang av gjeldende reguleringsplaner

Det står i planprogrammet at kommunen skal videreføre arbeidet med planvask.

Dersom kommunen åpner for at vedtatte reguleringsplaner skal gjelde foran kommuneplanens arealdel, må dere se til at ny og oppdatert kunnskap legges til grunn for å ivareta våre saksområder i et klima i endring. Kommunen må gjøre en systematisk gjennomgang av gjeldende reguleringsplaner (planvask) for å sikre at planene er oppdaterte, og ta stilling til om disse reguleringsplanene skal endres eller oppheves. Manglende vurdering av vesentlige risiko- og sårbarhetsforhold vil være i strid med kravet til ROS-analyse i plan- og bygningsloven [§ 4-3](#) og KDD sitt [rundskriv H-5/18](#).

KDD ga en tolkningsuttalelse datert 15.05.2025 om [§§ 1-5 og 11-8 – Forholdet mellom motstridsbestemmelsen i § 1-5 andre ledd og hensynssone f - regjeringen.no](#) som klargjør at hensynssone etter pbl. § 11.8 tredje ledd bokstav f (H910) ikke er hjemmel for å fastsette at eldre reguleringsplaner ved motstrid skal gjelde framfor den nye kommuneplanen (KPA). NVE kan ha innsigelse hvis kommunen vedtar at eldre reguleringsplaner, der sikkerhet mot naturfare ikke er ivarettatt og dermed er i strid med nasjonale eller regionale interesser på NVEs ansvarsområder, skal gjelde foran KPA ved eventuell motstrid.

Økonomiske støtteordninger og innmelding av kartlegging

Dere kan søke om tilskudd til å kartlegge faresoner for flom og skred der det i dag finnes eksisterende bebyggelse. Dette kan omfatte både kartlegging av nye faresoner og oppdatering av eksisterende faresoner. Vi viser til NVEs hjemmeside og [Økonomiske støtteordninger til miljøtiltak, kartlegging og sikring mot naturfare - NVE](#). Merk at ordningen ikke gjelder oversiktskartlegging i form av aktsomhetskart eller kartlegging som uansett vil bli gjennomført i anledning arealplaner eller byggesak.

Kommunens ansvar

Kommunen har som plan- og bygningsmyndighet ansvaret for at det blir tatt nødvendig hensyn til våre saksområder i arealplaner, dispensasjoner og tiltak etter plan- og bygningsloven. Dette gjelder uavhengig av om NVE har gitt råd, uttalelse eller innsigelse til saken.

Mer informasjon om NVEs saksområder

[NVEs veileder 2/2017](#) Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging viser hvordan dere ivaretar NVEs saksområder og unngår innsigelse fra NVE, og våre nettsider om [arealplanlegging](#).

Med hilsen

Peer Sommer-Erichson
fung. seksjonssjef

Astrid Flatøy
seniorrådgiver

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:

Kragerø kommune

Kopimottakere:

STATNETT SF
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR
TELEMAR FYLKESKOMMUNE

Høring og offentlig ettersyn av planprogram – Kommuneplanens arealdel 2026

Uttalelse fra Kragerø Bys Venner

Planprogram for kommuneplanens arealdel 2026 er lagt ut til offentlig ettersyn. Kragerø Bys Venner ser at revisjon av kommuneplanens arealdel er et stort og viktig arbeide, og har forståelse for at ikke alle temaer og områder i kommuneplanen blir behandlet i denne runden. Vi har følgende kommentarer og innspill til forslaget:

- **Føringer fra andre plandokumenter**

I tillegg til planene som det er vist til i planprogrammet, bør arbeidet bygge på

Fylkesmelding om kystsonen i Telemark (01.03.24). Denne fylkesmeldingen skal være et felles kunnskapsgrunnlag både for kommunene og fylkeskommunen i planprosesser, strategier og prosjekter i kystsonen. Meldingen beskriver utviklingen frem til i dag, dagens situasjon og fremtidige utfordringer for temaene naturmiljøet i sjøen og på land, kystlandskapet, friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø, byer og steder, næringslivet og infrastruktur og miljøvennlig transport. Meldingen bygger på eksisterende kunnskapsgrunnlag og utredninger og analyser som er gjennomført i forbindelse med planarbeidet for kystsoneplan for Vestfold og Telemark fylkeskommune med planprogram vedtatt 14. juni 2022 (fra forordet i meldingen 2024).

Kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i Telemark, 10.10.25 (Riksantikvaren) der Kragerø sentrum med Øya er spesielt omtalt. Områdene i denne utredningen er med i et nasjonalt register for viktige kultur- og bylandskap. Omtalen er ment å gi føringer for kommunens behandling av regulerings- og byggesaker.

Vern og utvikling - kommunedelplan for Kragerø sentrum 2016 er nevnt i oversikten. Kragerø Bys Venner vil understreke at denne kommunedelplanen er et svært nyttig verktøy for alle typer reguleringer og byggesaker i Sentrum og bør videreføres i den nye arealplanen.

- **Om spredt utbygging innenfor LNFR-områdene etter PBL § 11-7 nr. 5 bokstav b).**

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/planlegging-for-spredt-bolig--fritids--og-naringsbebyggelse-i-landbruks--natur--frilufts--og-reindriftsomrader-lnfr-omrader/id2696910/?ch=1>

I planprogrammet omtales muligheten for å endre generelt LNF-formål til LNF – spredt boligbebyggelse. Vi forstår det slik at dette primært gjelder områder der det allerede finnes boliger eller fritidsboliger. I det tilfelle at kommunen også tar opp forslag om ny bebyggelse i LNF-områdene, vil vi gjøre oppmerksom på følgende:

I veileder fra Regjeringen av 15.05.2020 om Planlegging for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i landbruks-, natur-, frilufts- og reindriftsområder (LNFR-områder) omhandles forutsetningene for en slik differensiering. Der står:

Plan- og bygningsloven § 11-7 nr. 5 bokstav b) åpner opp for å angi arealer der det tillates spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse mv. som ikke anses som en del av landbruk eller reindrift.

Denne bestemmelsen er direkte koblet med § 11-11 nr. 2, som gir den konkrete hjemmelen for at spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse mv. kan tillates oppført i et LNFR-område på grunnlag av søknad etter reglene i pbl kapittel 20 eller gjennom utarbeidelse av reguleringsplan.

Betingelsen for dette er at formålet, samt bebyggelsens omfang og lokalisering, er nærmere angitt i arealplanen (uthevet av KBV). Forutsetningen for å kunne tillate bygging i LNFR-områder uten dispensasjon, er altså at omfang og lokalisering er vist i arealplanen. Dette bør eventuelle forslagsstillere være klar over hvis innspill skal fremmes.

- **Overordnede prinsipper – likebehandling**

I første punkt står det at *Planrevisjonen skal bygge på prinsippet om likebehandling*. Det utdypes med at *de prioriteringer kommunen tar med hensyn til hvilke tiltak og hvilke områder som omfattes av planrevisjonen, skal være saklig begrunnet*.

Det skulle ikke være nødvendig å ta med i planprogrammet at avgjørelsene som tas i kommunen skal være saklig begrunnet. Dette er en selvfølge i all offentlig forvaltning. Det er politikernes overordnede ansvar å påse at en sak er tilstrekkelig utredet og begrunnet før avgjørelse blir tatt.

- **Byggegrenser mot sjø**

I høringsdokumentet er kommunedirektørens opprinnelige forslag referert, sammen med kommunestyrets endringer i møte 23.04.26.

Hensikten med revisjonen av kommuneplanen er blant annet formulert slik: *Målet er et forutsigbart juridisk verktøy som sikrer strandsoneverdiene og reduserer dispensasjonsbehovet*. Etter vår oppfatning vil endringene i pkt 7 og 10 motvirke dette målet. Endringene åpner for skjønn i større grad enn kommunedirektørens opprinnelige formuleringer. Et eksempel er formuleringen i pkt 7 «*Er det strandsoneverdier tilgjengelig for allmennheten....*», noe som det sikkert kan være delte meninger om i det enkelte tilfelle. Et annet eksempel er formuleringen i pkt 10, første setning: «*...slik at det ikke åpnes opp for utbygging som kan bidra til at området privatiseres ytterligere hvis det kan karakteriseres som utmark.*» Hva som er utmark i den enkelte sak vil være gjenstand for diskusjon og skjønn. Forslaget om å trekke byggelinjen rundt «terrasser og private uteplasser» vil heller ikke være entydig – hva som er en privat uteplass på bakkenivå kan ofte diskuteres, og det er ikke nødvendigvis et godkjent byggverk innenfor en fastsatt byggelinje.

At byggegrensen skal følge formålsgrensen er også et prinsipp som ikke uten videre kan innføres i kommuneplanens arealdel. Vi tillater oss nedenfor å gjengi i sin helhet et brev fra Det Kongelige Kommunal- og moderniseringsdepartement som svar på en henvendelse fra Statsforvalteren (da Fylkesmannen) i Rogaland av 25. april 2018. Her drøftes spørsmålet om byggegrenser fastsatt som bestemmelser i kommuneplanens arealdel og unntak fra 100-metersonen, slik:

Departementet har lagt til grunn at kravet om byggegrense mot sjø i plan må være fastsatt på en klar og entydig måte, og at dette må avgjøres ved en tolking av hver enkelt plan. Ved utarbeiding av planer er det viktig at byggegrensen fastsettes på en tydelig måte, gjennom angivelse på plankartet og/eller bestemmelser i planen.

Bakgrunnen for kravet om at det skal være fastsatt en byggegrense for at lovens forbud skal vike, er at det i områder som avsettes til byggeformål skal foretas en nærmere vurdering av hvor bygging skal kunne gjennomføres. Når det skal fastsettes en byggegrense, må det derfor foretas en konkret vurdering av allmenne interesser i strandsonen.

Det må vurderes i den konkrete planen om det finnes en klar og entydig byggegrense. Eksempelet "erstatningsfritidsbolig skal plasseres på samme sted som eksisterende fritidsbolig, men der fritidsboligen kan hindre allmenn ferdsel langs sjø skal den ikke plasseres nærmere sjøen enn x meter" overlater en skjønnsmessig vurdering av byggegrensen til byggesaksbehandlingen. Det vil ikke være klart og entydig når fritidsboligen kan hindre allmenn ferdsel langs sjøen.

Videre er det spørsmål om bruk av formålsgrense som byggegrense. Dersom en formålsgrense også skal være byggegrense mot sjø, må det framgå klart og entydig av planen. I slike tilfeller er det foretatt en konkret vurdering av byggegrensen mot sjø.

Eldre reguleringsplaner uten byggegrense kan ikke oppfylle kravet kun fordi de har formålsgrenser. Ved utarbeidelse av planen ble ikke nødvendigvis formålsgrensene plassert etter vurdering av hensynene i plan- og bygningsloven § 1-8. Det er derfor nødvendig at det fremgår av planen at formålsgrensen også er en byggegrense mot sjø. Det betyr at det ikke kan gis en generell bestemmelse i en kommuneplan om at formålsgrensene i reguleringsplanene skal fungere som byggegrenser.

En ny bestemmelse om at formålsgrensen skal være byggegrense må også for eldre planer vurderes konkret etter plan- og bygningsloven § 1-8, og den nye bestemmelsen medfører planendring.

Som det fremgår av brevet, er fastsetting av byggegrense mot sjø i kommuneplanens arealdel avhengig av at grensen fremstår klar og entydig. Etter vår oppfatning vil byggegrenser lagt til fasadelivet på bygninger nær sjøen, være en entydig og udiskutabel bestemmelse.

Sentrum og Øya utgjør en vesentlig del av det området som blir berørt av denne revisjonen. Som nevnt ovenfor, er dette området utpekt som ett av Norges nasjonalt viktige kulturmiljøer. En byggegrense som følger dagens bygningskropper, eventuelt med tillegg for etablerte brygger og andre byggverk, vil bidra til å opprettholde det historiske mønsteret som gir området en unik, nasjonalt viktig karakter.

Kragerø 03.06.26

Kragerø Bys Venner

Fra: Steen, Olaf <Olaf.Steen@ra.no>

Sendt: 19.05.2026 12:38:44

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Emne: 26/02136-1 - Kragerø kommune - Planprogram for kommuneplanens arealdel 2026 - Varsel om oppstart og høring - Riksantikvarens tilbakemelding

You don't often get email from olaf.steen@ra.no. [Learn why this is important](#)

Hei, vi har mottatt ovennevnte varsel om oppstart av planarbeid.

Det er fylkeskommunen som representerer kulturmiljøforvaltningen i saker etter plan- og bygningsloven.

Riksantikvaren vil kun uttale seg på forespørsel fra fylkeskommunen, og da direkte til fylkeskommunen, dersom planarbeidet kan få virkning for kulturminner som Riksantikvaren har førstelinjeansvar for. Eventuelle merknader fra direktoratet vil bli innarbeidet i fylkeskommunens uttalelse.

Vi legger til grunn at varselet også er sendt til fylkeskommunen.

Med hilsen

Olaf Steen

seniorrådgiver/Senior adviser
kirkeseksjonen/ Section for Church Management
+47 98 20 28 34

Riksantikvaren

Direktoratet for kulturmiljøforvaltning/Directorate for Cultural Heritage
Schweigaards gate 28, N-0191 Oslo

-

OBS: Denne e-posten kommer utenfra organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller vedlegg med mindre du stoler på avsenderen og vet at det er trygt.

KRAGERØ KOMMUNE
Postboks 128

3791 KRAGERØ

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Carl Henrik Bjørseth / 40603339

Vår referanse:
22/68159-7

Deres referanse:
25/3089 – 12

Vår dato:
17.06.2026

Høringsbrev planprogram for kommuneplanens arealdel Kragerø kommune

Vi viser til brev datert 13.05.2026 med varsel om oppstart og høring av planprogram for kommuneplanens arealdel i Kragerø kommune.

Saken gjelder

Kragerø kommune varsler oppstart av arbeid med rullering av kommuneplanens arealdel. Samtidig legges forslag til planprogram ut på høring og offentlig ettersyn. Bakgrunnen for rulleringen er behov for å oppdatere arealdelen i tråd med vedtatt samfunnsdel (2022), samt samordne kommuneplanens arealdel med arbeid knyttet til byggegrenser mot sjø. I denne rulleringen foreslår kommunen å avgrense arbeidet til utvalgte temaer for å sikre fremdrift og gjennomføring innenfor tilgjengelige ressurser.

Statens vegvesens rolle i planleggingen

Statens vegvesen har ansvar for at føringer i Nasjonal transportplan (NTP), Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen.

Vi skal bidra til å følge opp FNs-bærekraftsmål rettet mot transportsektoren gjennom oppfølgingen av NTP-målene hvor hovedmålet er et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050. Under er det fem likestilte mål;

- Enklere reisehverdag og økt konkurranseevne for næringslivet
- Bidra til oppfyllelse av Norges klima- og miljømål
- Nullvisjon for drepte og hardt skadde i trafikken
- Effektiv bruk av ny teknologi
- Mer for pengene

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Kjelleveien 21A
3125 TØNSBERG

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturmottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Vi uttaler oss som forvalter av riksveg på vegne av staten, og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport. Vårt sektoransvar for vegnettet betyr at vi har et overordnet ansvar for at trafikk sikkerhet, framkommelighet, universell utforming, klima og miljøhensyn og helhetlig bypolitikk ivaretas i alle planforslag som berører samferdsel. Gjennom vårt sektoransvar skal vi bidra til samarbeid mellom aktuelle myndigheter, næringsliv og innbyggerne med mål om en bærekraftig utvikling.

Nasjonale og regionale føringer for planarbeidet

Planprogrammet legger til grunn nasjonale og regionale føringer for planarbeidet.

Statens vegvesens innspill til planarbeidet

Det virker fornuftig å prioritere tema og innsats ut ifra ressursituasjonen i kommunen, og det er positivt at kommunen har påbegynt et arbeid med planvask og ønsker å innføre arealregnskap i planleggingen.

Planprogrammet sier at nye arealformål skal bygge opp under bærekraftige transportløsninger og at gjenbruk av eksisterende næringsarealer skal vurderes før det legges ut nye. I Telemark fylkeskommunes arealregnskap fremgår det at Kragerø har en betydelig planreserve når det gjelder næringsarealer, slik at dette er en tilnærming som vi støtter.

Planprogrammet sier videre at spørsmål knyttet til ny handelsstruktur og etablering av handel på Kalstad og Fikkjebakke vurderes som svært utredningskrevende og at dette derfor ikke prioriteres i denne revisjonen. Vi legger til at Statens vegvesen i utgangspunktet vil være svært negative til handelsetableringer tilknyttet nye motorveikryss.

Statens vegvesens uttalelse til varsel om oppstart er ikke uttømmende. Når et planforslag blir lagt ut til offentlig ettersyn, vil vi kunne komme med ytterligere innspill og merknader.

Med hilsen

Espen Tønning
seksjonsleder

Carl Henrik Bjørseth

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK, Postboks 2076, 3103 TØNSBERG
TELEMARK FYLKESKOMMUNE, Postboks 2844, 3702 SKIEN

Fra: MittInnspill - noreply <noreply@norkart.no>

Sendt: 28.06.2026 21:33:44

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Emne: (Prosjektnavn: Kommuneplanens arealdel for Kragerø Kommune 2026-2034) - Tilbakemelding på planforslag

Prosjektnavn: Kommuneplanens arealdel for Kragerø Kommune 2026-2034

Saksnummer: 25/3089

Avsender: Solfrid Klodvik

Dato og tid for innspill: 28.06.2026 19:33

Melding: Jeg takker for muligheten til å medvirke til planarbeidet for kommuneplanens arealdel i Kragerø, og har følgende innspill til temaet «Boligutvikling innenfor kommunens sentrumsområder»:

Kragerø sentrum er preget av tett og historisk bebyggelse der hovedbebyggelsen ofte ligger med veggliv tett inntil eller helt i vegkant. Der det ikke er fastsatt byggegrense i reguleringsplan eller kommuneplan, legges veglovens bestemmelser til grunn. Denne sier 15 meter fra senterlinje veg, både for kommunale og fylkeskommunale veier. Dette kan virke lite hensiktsmessig, særlig når det gjelder mindre tiltak som boder, tilbygg eller andre byggverk av begrenset størrelse. Dette fører til unødvendige søknadsprosesser og dispensasjoner, redusert mulighet for hensiktsmessig bruk og dårlig tilpasning til eksisterende bymiljø og gatestruktur.

Jeg foreslår at kommuneplanens arealdel ser på mulighet for å redusere byggegrensen i Kragerø sentrum. F.eks. en generell byggegrense fra senterlinje veg på 6 eller 7 meter fra kommunale veier, muligens også fra fylkesveier. Der det er fortau, kan man si at bredden på dette legges til. Jeg mener at man da vil ivareta trafikksikkerhet, herunder nødvendig frisisiklinjer ved avkjørsler og god framkommelighet langs veg. Enkelte steder kunne byggegrensen sikkert satt nærmere veien, men dette ville være en god start.

Ovenstående problemstilling kan også ses i sammenheng med mål om økt boligutvikling i sentrumsnære områder. Mange av boligene i Kragerø sentrum er små og har behov for oppgradering og tilpasning. Å ta vare på og videreutvikle eksisterende bebyggelse er i seg selv et klimatilak som reduserer behovet for ny utbygging og transport. Med en økende andel eldre i befolkningen er det et overordnet mål at flest mulig skal kunne bo hjemme lengst mulig. Dette forutsetter at eksisterende boliger kan tilpasses for blant annet å gi bedre tilgjengelighet.

Jeg håper at man i arbeide med kommuneplanens arealdel også kan se på mulighet for å utnytte eksisterende (større) bebyggelse i sentrumskjernen for å legge til rette for aldersvennlige boliger, evt. omsorgsboliger, i form av leilighetsbygg som er universelt utformet og med gode fellesarealer. Dette for å skape et trygt og godt bomiljø der man forebygger ensomhet og legger til rette for godt samhold og felles aktiviteter for en god og frisk alderdom.

Jeg ønsker lykke til med arbeidet med arealdelen, dette tror jeg blir veldig bra! Det er godt at det endelig er satt av mer ressurser til dette viktige arbeidet!

Med vennlig hilsen

Solfrid Klodvik, Stigerbakken 2, 3770 Kragerø

Opplastede filer og bilder er vedlagt.

Ikke svar på denne e-posten. Dette er en automatisk generert e-post som gjelder uttalelse i sak fra MittInnspill.no.

Tjenesten er levert av Norkart AS.

OBS: Denne e-posten kommer utenfra organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller vedlegg med mindre du stoler på avsenderen og vet at det er trygt.

Fra: MittInnspill - noreply <noreply@norkart.no>

Sendt: 24.06.2026 20:03:54

Til: Post <post@kragero.kommune.no>

Emne: (Prosjektnavn: Kommuneplanens arealdel for Kragerø Kommune 2026-2034) - Tilbakemelding på planforslag

Prosjektnavn: Kommuneplanens arealdel for Kragerø Kommune 2026-2034

Saksnummer: 25/3089

Avsender: Ole Jørgen Olsen

Dato og tid for innspill: 24.06.2026 18:03

Melding:

Skåtøy Vel vil, for sikkerhets skyld, sende et innspill i forkant av behandling av Planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel.

Vi er oppmerksom på at prioritet i denne omgang er boliger i kommunens sentra, og følgelig vil denne delen av planen ikke omfatte Skjærgården eller Levangsheia.

Siden byggegrenser mot sjø og LNF-spredd er tematikk, ønsker vi likevel å markere at problemstillinger knyttet til dette er høyst relevant for Skåtøy vels medlemmer.

Skåtøy Vel er spesielt opptatt av at det som finnes på øya av offentlig eiendom i tilknytning til sjø, bevares for almenheten.

Skåtøyroa

Skåtøybrygga

Åsvikbrygga

Saulekilen (for eventuell opparbeiding av båtplasser og muligheter for gjestebrygger)

Korsebrygga

Nødodden

Bryggene må beholdes for almenne formål, og vedlikeholdes etter plan. Tilgang til sjø er sentralt for våre medlemmer, og for gjester som ønsker å besøke øya.

Vi ønsker også å rette oppmerksomheten på behovet for å sikre tilgang til sjø for næringsvirksomhet. Pr i dag er det utelukkende via kommunens brygger det er mulig å føre næring til og fra øya. Det eksisterer en eiendom på Korset som er regulert til næringsformål og som er i direkte tilknytning til sjø. Korset er verneområde, og det er derfor lite trolig at denne næringseiendommen noen sinne vil få tillatelse til å realiseres.

En eiendom i Buvika er regulert for næring, samt et båthus ved Skåtøybrygga.

Det er ingen andre sjønære eiendommer som er regulert til næringsformål, og som eventuelt kunne benyttes av nye næringer. Dette ønsker vi å se på i samarbeid med kommunen.

LNF-spredd: Det er viktig at i de områdene på Skåtøy hvor det ligger boliger i eller i tilknytning til LNF-områder utenfor 100-metersbeltet, endres til LNF-spredd.

I etterkant av ferdigstillet revisjon, er det viktig at kommunen straks setter igang med byggegrenser mot sjø og spredd LNF også for fastboende i Skjærgården.

Vi ser fram til nye høringsrunder og et godt samarbeid fram mot en godkjent rullering også av planer for Skjærgården og Skåtøy spesielt.

Med vennlig hilsen Skåtøy Vel

Opplastede filer og bilder er vedlagt.

Ikke svar på denne e-posten. Dette er en automatisk generert e-post som gjelder uttalelse i sak fra MittInnspill.no.

Tjenesten er levert av Norkart AS.

OBS: Denne e-posten kommer utenfra organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller vedlegg med mindre du stoler på avsenderen og vet at det er trygt.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Vår dato:

29.06.2026

Vår ref:

2026/6148

Deres dato:

13.05.2026

Deres ref:

2026/6584

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Saksbehandler, innvalgstelefon

Andreas Riis Fossnes, 33371209

Uttalelse - oppstart - høring av planprogram - kommuneplan - Kragerø - arealdel - 2026

Vi viser til oversendelse fra Kragerø kommune 13.05.2026 med høringsfrist 01.07.2026.

Saken gjelder

Saken gjelder varsel om oppstart av og høring av forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel i Kragerø kommune.

Rulleringen er en oppfølging av kommunestyrets vedtak den 12.09.2024 i sak 102/2. Rulleringen er en oppfølging av kommunestyrets vedtak den 23.04.2026, sak 65/26. I oversendelsen går det fram at bakgrunnen for rulleringen er behov for å oppdatere arealdelen i tråd med vedtatt samfunnsdel (2022), samt samordne kommuneplanens arealdel med arbeid knyttet til byggegrenser mot sjø.

Rollen til Statsforvalterens fagavdelinger

Statsforvalterens fagavdelinger skal med hjemmel i plan- og bygningsloven § 3-2 påse at planer ikke er i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser innen miljøvern, klima, landbruk, samfunnssikkerhet, folkehelse, barn og unges interesser og gravplasser.

For ordens skyld minner vi om at forslag som er i strid med nasjonale eller vesentlige regionale interesser, kan gi grunnlag for innsigelse fra Statsforvalteren.

Fagavdelingenes vurderinger

Generelt

Vår vurdering er at mottatte planprogram er et godt utgangspunkt for konsekvensutredning og videre kommuneplanarbeid. Vi registrerer at kommunen på grunn av en krevende ressursituasjon ikke kan prioritere å ta for seg alle temaer i denne rulleringen. Kommunen har utpekt strandsoneforvaltning, boliger i LNF-områder, boligbehov, klimatilpasning, kart, bestemmelser og

E-postadresse:
sfvtpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Postboks 2076
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Grev Wedels gate 1,
3111 Tønsberg

Gjerpensgate 10,
3716 Skien

Telefon: 33 37 10 00
www.statsforvalteren.no/vt

Org.nr. 974 762 501

gjennomgang av eksisterende planer som sentrale temaer i denne rulleringen. Vi vil i det følgende likevel gjøre rede for de nasjonale interessene Statsforvalteren er satt til å ivareta, og som vi forventer at blir ivaretatt i det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Kommunen er planmyndighet og har ansvar for å vedta arealplaner etter plan- og bygningsloven. Det er en viktig forutsetning at kommunens planer er innenfor rammene av gjeldende statlig politikk og føringer. De siste årene har det kommet en rekke nye nasjonale føringer og oppdatert kunnskap som kommunene må legge til grunn for sin planlegging. Det er viktig at nye føringer og ny kunnskap innarbeides i planarbeidet. **I tillegg til *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027* (heretter *Nasjonale forventninger*) minner vi særskilt om at følgende nye styringsdokumenter må legges til grunn i planleggingen:**

- ***Statlige planretningslinjer for klima og energi (20.12.2024)***
- ***Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (24.01.2025)***
- ***Rundskriv M-1/2025 om nasjonale interesser og innsigelsespraksis innenfor jordvern (24.01.2025)***
- ***Oppdatert rundskriv T-2/16 Miljøforvaltningens innsigelsespraksis (revidert 26.05.2025)***

Statsforvalteren ved miljøavdelingen har også sendt ut et brev om våre forventninger knyttet til Kunnskapsgrunnlag om naturmangfold i arealplanleggingen av 12.05.2025, som inneholder viktig informasjon som kommunen må sette seg inn i og legge til grunn for det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Konsekvensutredning

Kommuneplanens arealdel omfattes av krav til konsekvensutredning, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 6 og plan- og bygningsloven § 4-2 og kapittel 14. Vi viser til Kommunal- og distriktsdepartementets veileder [Konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven \(regjeringen.no\)](#). Vi minner også om Miljødirektoratets veileder om konsekvensutredning av klima og miljø (M-1941): [Konsekvensutredning av klima og miljø](#).

Nye Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

De nye statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet (SPR-AM, 2025) må legges til grunn for arbeidet med arealdelen. Retningslinjene differensierer mellom kommuner i regioner med større byer (kategori 1) og kommuner i regioner med små og mellomstore byer, bygdebyer og småsentre (kategori 2). Kragerø er plassert i kategori 2, og i tillegg til kapittel 1-3 og 6-8 (gjelder alle kommuner) må kapittel 5 legges til grunn for planleggingen i kommunen. For kommunene i kategori 2 skal det legges til rette for utvikling av gode og attraktive lokalsamfunn med tilgang til boliger og nødvendige tjenester. Planleggingen bør bidra til effektiv arealbruk, samt styrke og videreutvikle sentrumsområder og fellesarenaer. Muligheten for sambruk bør også vurderes, slik at flere funksjoner og formål kan løses innenfor samme areal eller bygg.

I henhold til punkt 3.1, må det samtidig legges vekt på å samordne utbyggingsmønster og transportsystem for å oppnå løsninger som er arealeffektive, begrenser transportbehovet og legger til rette for kollektivtransport, sykkel og gange, samt fortetting rundt knutepunkter. Se også punktene, 3.2 og 3.3 om dette temaet, i tillegg til kapittel 5.

SPR arealbruk og mobilitet legger stor vekt på at fortetting og transformasjon av utbyggingsområder skal vurderes og utnyttes før nye utbyggingsområder settes av og tas i bruk. Vi viser blant annet til punkt 3.10, der det heter at «muligheten for å bygge innenfor eller i tilknytning til eksisterende byggeområde skal kartlegges og utnyttes før det vurderes å ta i bruk [LNFR-områder] og

grøntområder til utbyggingsformål.» Vi forventer derfor at det i arbeidet med arealdelen gjøres de nødvendige kartlegginger av fortetnings- og transformasjonspotensialet i eksisterende utbyggingsområder, og at dette tas i bruk før man avsetter nye LNFR- og grøntområder til utbygging. Vi viser også til punkt 6.1, der det understrekes at planlegging av utbyggingsmønster og transportsystem skal bygge på et oppdatert kunnskapsgrunnlag for relevante fagtema og omfatte alternativvurderinger som beskriver konsekvenser for miljø og samfunn.

Nye Statlige planretningslinjer for klima og energi

De nye statlige planretningslinjene for klima og energi (2024) med tilhørende [veileder](#) fra Miljødirektoratet lansert 12.03.2026 må også følges opp i planarbeidet. Retningslinjene stiller flere nye krav til kommunene knyttet til klima i arealplanleggingen, og det er viktig at kommunen setter seg inn i disse. Vi forventer at dette følges opp i kommuneplanens arealdel. I retningslinjene slås det fast at hensynet til klima, natur og energi skal ha høy prioritet i sektorenes arbeid, og sees i sammenheng, jf. kapittel 3. Vi minner om kunnskapskravene til kommunen i kapittel 4.1 punkt m-s og retningslinjene for overordnet kommunal klima- og energiplanlegging i kapittel 4.2, inkl. punkt a om at kommunene i sin samfunnsplanlegging skal innarbeide ambisiøse og konkrete mål, tiltak og virkemidler for klimaomstilling, og effektiv og fleksibel energibruk, i egen virksomhet og innen sitt geografiske område.

Kapittel 4.3 omhandler ivaretagelse av klima i arealplanleggingen, og blir et viktig grunnlag for arbeidet med arealdelen. Her heter det at «for å nå nasjonale klimamål, må arealplanleggingen legges til rette for utslippsfrie, arealeffektive, energieffektive og ressurseffektive løsninger». Kommunen skal vektlegge reduksjon av klimagassutslipp i arealplanleggingen (punkt a), og skal vurdere om tiltak som har negativ klimaeffekt kan unngås, flyttes eller forbedres (UFF-rammeverket) (punkt c). Ved revisjon av kommuneplanens arealdel skal kommunen vurdere om tidligere vedtatt arealbruk svarer til gjeldende nasjonale klimamål. Det skal vurderes å ta ut eller redusere omfanget av utbyggingsarealer som ikke lenger bør bygges ut (punkt b). Planmyndigheten skal aktivt legge til rette for at transport, bosetting og næringsaktiviteter kan skje med så lave utslipp som mulig (punkt d). Når det planlegges større utbyggingsområder, skal det vurderes om det kan produseres fornybar energi på området, og disse energitiltakene må løses på allerede nedbygde arealer eller i kombinasjon med andre utbyggingsformål (punkt h). Kommunene skal legge til rette for utnyttelse av lokale varme- og kjølekilder, herunder overskuddsvarme (punkt i).

Planbeskrivelsen og saksframlegget skal vise hvordan nasjonale hensyn til klimagassreduksjon, klimatilpasning og energi er ivarettatt, jf. punkt 4.3 punkt m. Vi anbefaler bruk av [klimagasskalkulatoren](#) utarbeidet av NIBIO/Miljødirektoratet for å vise planens klimagassutslipp.

Nedbygging av karbonrike arealer skal unngås

I retningslinjenes punkt 4.3 e heter det:

Planmyndigheten skal ha oversikt over hvilke arealer som er betydelige karbonlagre, på land og i sjø. Omdisponering og nedbygging av karbonrike arealer, inkludert myr, tidevannssump og andre typer våtmark og skog, skal unngås så langt som mulig, slik at arealenes evne til lagring og opptak av karbon opprettholdes. Alternative arealer skal vurderes, og konsekvenser skal belyses.

Statsforvalterens miljøavdeling vil vektlegge at dette følges opp, inkludert kravet til vurdering av alternative arealer. I tillegg til myr og våtmark understreker vi at særlig skog av høy og svært høy bonitet nå må regnes for å være av nasjonal interesse ut fra et klimaperspektiv. Omdisponering av karbonrike arealer kan gi grunnlag for innsigelse fra miljødirektøren. Dette må også vektlegges når kommunen skal vurdere om tidligere vedtatt arealbruk svarer til gjeldende klimamål. De nye

føringene om karbonrike arealer understreker viktigheten av å finne utbyggingsområder på grå arealer, og vektlegge fortetting og transformasjon i planleggingen.

Vi viser også til punkt 3.6 om klimagassreduksjoner, karbonopptak og karbonlagring i oppdatert rundskriv T-2/16, der det heter at «For å begrense klimagassutslipp skal det videre vurderes innsigelse når planforslaget medfører 'middels negativ konsekvens' i henhold til konsekvenstabell for klimagassutslipp i kapittel 6 i Miljødirektoratets veileder M-1941, uavhengig av kilde til utslipp».

FNs bærekraftsmål i kommunal planlegging

Regjeringen har besluttet at FNs bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Vi viser til Meld. St. 40 (2020-2021) *Mål med mening: Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Det er vist til at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn i planarbeidet, noe som er i tråd med *Nasjonale forventninger* (forventning nr. 1). Vi ser at kommunen i forslaget til planprogram viser til bærekraftsmålene og at det er utpekt seks prioriterte mål. Vi oppfordrer kommunen til å ha et aktivt forhold til bærekraftsmålene og at disse blir fulgt opp videre i kommuneplanarbeidet med mål og delmål underveis i planarbeidet.

Regjeringens forventninger til planprosessene

Vi minner om forventningene regjeringen har til planprosessene i *Nasjonale forventninger*. Regjeringen forventer at samfunns- og arealplanleggingen baseres på et oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag, og skriver at kommunene bør utarbeide et arealregnskap som del av et slikt kunnskapsgrunnlag (forventning nr. 17). Fylkeskommunen har utarbeidet et [arealregnskap for Telemark](#), som vil være et nyttig verktøy i denne prosessen, og ved planvask (se neste avsnitt).

Vi viser videre til regjeringens forventning nr. 53, som sier at viktig naturmangfold, jordbruksareal, vannmiljø, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturmiljø og landskap skal kartlegges og sikres i kommunens planlegging. I tillegg skal samlede virkninger av eksisterende og planlagt arealbruk vektlegges. I konsekvensutredninger skal alternativer, samlede virkninger av foreslått arealbruk og sumvirkninger vurderes (forventning nr. 18).

Strandsonen langs sjø og byggegrenser

I 100-metersbeltet langs sjøen skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser, jf. plan- og bygningsloven § 1-8 første ledd. 100-metersbeltet langs sjøen er av verdi for langt flere enn dem som bor i den enkelte strandkommune. Det har nasjonal interesse. Stortinget har derfor bestemt at det skal være byggeforbud i 100-metersbeltet, jf. plan- og bygningsloven § 1-8 andre ledd. I 2017 understreket stortingsflertallet at byggeforbudet skal praktiseres strengt. Strandsonehensynet og plan- og bygningsloven § 1-8 må legges til grunn for planarbeidet og håndheves strengt. Vi registrerer at innarbeiding av byggegrenser mot sjø er et av hovedsatsingsområdene i denne rulleringen, noe vi vurderer som positivt. Det er viktig at kommunen følger opp dette gjennom et bevisst og konsekvent forhold til en streng praksis i strandsonen ved utarbeidelse av bestemmelser og plankart i revisjonen av arealdelen.

Kommunenes arealplaner og enkeltsaksbehandling skal bidra til å hindre nedbygging i strandsonen, og forbedre forholdene for de allmenne interesser. I *Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen* (SPR Strandsonen) gis det klare føringer for planleggingen i 100-metersbeltet, som må følges opp av kommunen.

Det er et betydelig press på strandsonerealene i Telemark, og Statsforvalteren opplever at strandsonevernet utfordres gjennom dispensasjonssaker. I avsnitt 6 i SPR Strandsonen understrekes det at avklaring av arealbruk i strandsonen skal skje gjennom planlegging, og ikke gjennom

enkeltvis dispensasjoner. Dette skal gjøres først og fremst i kommuneplanens samfunns- og arealdel. Kommunene skal legge retningslinjene i SPR Strandsone til grunn i planarbeidet og vurdere strandsonen i et helhetlig og langsiktig perspektiv. Dette er også viktig ved fastsetting av byggegrenser.

SPR Strandsone punkt 7 slår fast at kommunen ved revisjon av kommuneplanens arealdel skal vurdere om tidligere vedtatte byggeområder i strandsonen som ikke er utbygd, skal opprettholdes eller tas ut av planen (planvask). I denne vurderingen skal både lovens skjerpede krav og planretningslinjene legges til grunn. Eldre reguleringsplaner som åpner for utbygging i strid med retningslinjene, bør revideres eller oppheves. Vi vil understreke at planvask i strandsonen er et tydelig krav i SPR Strandsone, og at dette arbeidet må gis høy prioritet i planprosessen. Vi merker oss samtidig at kommunen i prinsipp 15 legger opp til å prioritere ikke gjennomførte planer først, noe vi vurderer som en hensiktsmessig tilnærming. Videre registrerer vi at det er gjort tydelige prioriteringer basert på kommunens ressursituasjon, noe vi vurderer som fornuftig.

Vi ser positivt på at kommunen tar sikte på en gjennomgang av behovet for justeringer og fastsettelse av byggegrenser i 100-metersbeltet langs sjø. Dette er i tråd med SPR Strandsone. Vi understreker at vi legger særlig vekt på interessene knyttet til naturmiljø, landskap og tilgjengelighet i strandsonen, og å forhindre ytterligere inngrep og bit-for-bit-nedbygging av strandsonen. Vi forventer at SPR strandsone og en streng praktisering av byggeforbudet i strandsonen legges til grunn når kommunen skal fastsette byggegrenser. Endringer i byggegrensene må synliggjøres tydelig i plandokumentene ved offentlig ettersyn av arealdelen. Konflikt med de interessene vi skal ivareta i strandsonen, kan gi grunnlag for innsigelse fra Statsforvalteren ved miljødirektøren.

Ved justering og fastsetting av byggegrenser langs sjø kan det være nyttig å fastsette prinsipper for hvor byggegrensene skal gå slik kommunen har gjort. Vi vil her peke på at noen av de foreslåtte prinsippene fremstår som uklare eller motstridende. Særlig gjelder dette samspillet mellom prinsipp 7, hvor byggegrenser skal trekkes i samsvar med formålsgrensen i vedtatte planer, og prinsipp 6 og 11, som legger til grunn at byggegrensen skal trekkes i fasadelivet med tillegg for terrasser og private uteplasser. Dette bør avklares nærmere for å sikre forutsigbarhet og enhetlig praktisering.

Vi vurderer det som positivt at prinsippene legger opp til at ny utbygging skal skje i bakkant av eksisterende bebyggelse og dermed trekkes bort fra sjøen. Det er viktig at dette følges opp med klare og tydelige bestemmelser. Vi vil samtidig understreke at en byggegrense i seg selv ikke åpner for at alle tiltak bak byggegrensen er uproblematisk. Bestemmelsene må også regulere hva som kan tillates bak byggegrensen i 100-metersbeltet, slik at tiltak som for eksempel økt fasadelengde eller vesentlige volumendringer ikke kommer i konflikt med hensynene til landskap, naturmiljø og allmennhetens interesser.

Vi anbefaler generelt at planmaterialet benytter presise og entydige begreper, og vil særlig fraråde bruk av begrepet «utmark» ettersom dette ikke er klart definert og hensiktsmessig i plansammenheng. Vi viser her til [Veileder om fastsetting av byggegrenser i 100-metersbelte i Vestfold](#), datert 17.09.2014. Selv om denne ble utarbeidet for Vestfold og er noen år gammel, kan den være aktuell også for andre kystkommuner langs Oslofjorden. Vi anbefaler at denne tas i bruk, sammen med SPR Strandsone, for utformingen av nye byggegrenser langs sjø.

Vi vil også peke på at det er noe uklart hva som ligger i begrepet «bryggeanlegg» i prinsipp 8 i planprogrammet. Det bør presiseres om det siktes til større, regulerte båthavner eller også til enkeltbrygger. Vi gjør oppmerksom på at det kan finnes brygger som er etablert ulovlig, og at disse

ikke uten videre kan lovliggjøres gjennom fastsetting av byggegrenser. Statsforvalterens miljøavdeling har en streng holdning til nyetablering av brygger og småbåthavner/-anlegg og utvidelser av slike konstruksjoner i 100-metersbeltet langs sjøen. Generelt vil vi påpeke at det er en fordel om kommunen legger til rette for et mindre antall veldrevne større småbåthavner/-anlegg, fremfor mange mindre brygger og småbåthavner/-anlegg. Brygger og småbåthavner/-anlegg privatiserer og bygger ned arealene både langs sjøen og i sjøen, og disse konstruksjonene vil ha en negativ påvirkning på landskap, allmennhetens ferdselsmuligheter og naturmangfoldet. Vi oppfordrer kommunen til å gjøre en overordnet helhetsvurdering av behovet for, plassering og utforming av slike anlegg i kommunen i forbindelse med revisjonen.

Planvask og urealiserte byggeområder

Det kommer frem av oversendelsen og forslag til planprogram at planvask vil være et sentralt tema i kommuneplanrevisjonen inkludert i 100-metersbeltet, noe vi ser positivt på. Vi registrerer at kommunen allerede har startet en planteknisk gjennomgang, og at kommunen i denne rulleringen prioriterer urealiserte eldre planer, noe vi anser hensiktsmessig ut fra kommunens ressursituasjon. Vi er opptatt av at kommunen i arbeidet med revisjonen av kommuneplanen sikrer et oppdatert plangrunnlag i samsvar med dagens kunnskap, lovverk og politikk.

Vi viser samtidig til regjeringens forventning om at kommunene ved revidering av kommuneplanens arealdel vurderer om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnssikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster (forventning nr. 47). Se også forventninger om dette i bl.a. de statlige planretningslinjene for klima og energi og for strandsonen langs sjø.

I lys av dette forventer Statsforvalteren at kommunene i kommuneplanprosessen også gjør en ny vurdering av ikke-realiserte utbyggingsområder opp mot hensynet til nasjonale interesser, ny kunnskap, og nye føringer. Vi forventer at kommunens vurderinger av urealiserte byggeområder synliggjøres i plandokumentene. Statsforvalteren kan komme til å vurdere innsigelse til eksisterende, urealiserte områder i kommuneplanen dersom disse er i konflikt med nasjonale interesser, jf. plan- og bygningsloven § 5-5, også hvis det foreligger reguleringsplan for disse områdene. Vi viser til veiledningen om planvask på www.enkelplanlegging.no/kommunal-planstrategi.

Naturmangfold

Norge og verden står i en naturkrise, og det er positivt at kommunen fortsetter å sette hovedfokus på dette temaet i planarbeidet. Dette er også i tråd med SPR for arealbruk og mobilitet punkt 3.10, og *Nasjonale forventninger* nr. 53. Vi ser at store deler av kommunen er naturtypekartlagt etter miljødirektoratets instruks (NiN-metoden) de siste årene, men at det fortsatt gjenstår store områder. Vi ser derfor positivt på at kommunen vektlegger dette i planarbeidet. Det er viktig at dette arbeidet prioriteres slik at kommuneplanen blir oppdatert på viktige naturverdier i kommunen. Tidligere avsatte byggeområder som man nå ser at er i konflikt med naturverdier av nasjonal interesse, bør tilbakeføres til LNF-formål.

Miljøavdelingen viser til at rundskriv T-2/16 fra Klima- og miljødepartementet, *Miljøforvaltningens innsigelsespraksis*, ble revidert den 26.05.2025. Se særlig punkt 3.8 om naturmangfold, som lister opp nasjonale og vesentlige regionale interesser knyttet til verneområder, naturtyper, arter, sammenhengende naturområder med urørt preg og geologisk naturmangfold. Dersom slike interesser ikke ivaretas i arealdelen, kan det gi grunnlag for innsigelse fra miljødirektøren. Det må også sikres tilstrekkelige buffersoner mot viktige naturverdier. Vi forventer at kommunen inntar hensynssoner for bevaring av naturmiljø i arealdelen for å sikre viktige naturverdier, og at det

knyttes gode retningslinjer til disse. Vi minner samtidig om viktigheten av å ivareta sammenhengende naturområder med urørt preg. Betydningen av sammenhengende naturområder må vektlegges i arealplanleggingen, og fragmentering av natur bør unngås. Viktige korridorer for naturmangfold må sikres.

Vi minner også om at geologisk mangfold er en del av naturmangfoldet, og må ivaretas. Den geologiske arven er viktig for opplevelse og læring og for forskning.

Om utredning av naturmangfold

Konsekvenser for naturmangfoldet må utredes i konsekvensutredningen. Der det avsettes nye områder til utbygging eller annen endret arealbruk, må kommunen sørge for at utdatert kartlegging av naturmangfoldet oppdateres, og der det ikke finnes tidligere kartlegging, må dette utføres, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 17 andre ledd. Dette fremgår også av Miljødirektoratets veileder M-1941 *Konsekvensutredning for klima og miljø*. Vi minner om at utredning og kartlegging av naturmangfold i konsekvensutredninger skal følge anerkjent metodikk. For kartlegging av naturtyper på land er den aktuelle metodikken kartlegging etter Miljødirektoratets instruks (NiN-metoden).

Kommunen må sørge for at alle nye byggeområder blir NiN-kartlagt i forbindelse med rullering av arealdelen, dersom de ikke er kartlagt tidligere. Vi registrerer at kommunen vil kreve at det er gjennomført NiN-kartlegging for områder som inngår i arealinnspill, noe som også gjenspeiles i prinsipp 19 i planprogrammet, dette ser vi positivt på. Vi understreker at spesielt NiN-kartlegging må gjennomføres i forbindelse med konsekvensutredningen til arealdelen, og ikke kan skyves til reguleringsplannivå. Manglende kartlegging kan gi grunnlag for innsigelse fra miljødirektøren.

Det kan også i enkelte tilfeller være behov for å kartlegge arter, jf. [brev av 12.05.2025](#) fra miljøavdelingen til kommunene i Vestfold og Telemark om kunnskapsgrunnlag om naturmangfold i plansaker. Kontakt gjerne miljøavdelingen dersom det er spørsmål knyttet til dette brevet.

Vi viser videre til nye kartleggingsinstrukser for marine og limniske naturtyper etter NiN metoden fra Miljødirektoratet av 02.03.2026:

- [Marine naturtyper: Instruks for kartlegging og kvalitetsvurdering basert på Natur i Norge](#)
- [Kartlegging i ferskvann: Instruks for kartlegging og kvalitetsvurdering basert på Natur i Norge](#)

For eksisterende registreringer av naturverdier i kommunen viser vi til Miljødirektoratets Naturbase og Økologiske Grunnkart. I en konsekvensutredning av naturmangfold må det også legges vekt på de artsdata som er tilgjengelige, for eksempel i Artskart. Mange truede arter blir ikke fanget opp i forbindelse med naturtypekartlegging, derfor er det viktig at dette vurderes selvstendig i en konsekvensutredning.

Avslutningsvis minner vi om at prinsippene for forvaltning av naturverdier i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn i planleggingen, jf. § 7. Dette inkluderer føre-var-prinsippet i § 9 og vurdering av samlet belastning på økosystemer i § 10.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har ansvar for å fremme samfunnssikkerhet og forebygge risiko i sin rolle som planmyndighet. Dette kommer i tillegg til kommunens generelle beredskapsplikt. På kommuneplannivå er det god mulighet til å se farer og behov for sikringstiltak i et mer helhetlig perspektiv. Overvannshåndtering, støyhåndtering, flom- og skredsikring er eksempler på arealkrevende sikringstiltak som best ivaretas på overordnet plannivå. Vi anbefaler DSBs veileder

Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging (2017) og tilhørende sjekkliste. Vi viser også til rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling.

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Plan- og bygningsloven stiller krav om risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) av planområder, jf. § 4-3. Dette gjelder for alle typer arealplaner. ROS-analysen må beskrive mulige uønskede hendelser som kan ha betydning for det som planlegges, både naturhendelser og hendelser i virksomheter, innenfor eller utenfor planområdet. Alle risiko- og sårbarhetsforhold av betydning for utbygging skal vurderes. ROS-analysen skal være beslutningsgrunnlag for å avgjøre om områder kan bebygges, og om det må tas spesielle hensyn som skal innarbeides i bestemmelser eller kart. Kommunen må ha særskilt søkelys på uønskede hendelser som kan ramme kritisk infrastruktur (vei, vann, avløp, helse, nødnet, kraftforsyning, elektronisk kommunikasjon m.m.).

Kommunen har ansvar for å følge opp ROS-analysen ved å styre ny utbygging bort fra arealer der tilstrekkelig sikkerhet ikke kan oppnås. Dette gjelder både der naturgitte forhold fører til for lav sikkerhet, og der uheldig samvirke, f.eks. av ulike virksomheter, fører til for lav sikkerhet. Hensynet til samfunnssikkerhet må avklares tidlig i planprosessen slik at det kan være førende for den videre planleggingen. Tidlig i planprosessen er det imidlertid ikke alltid nok kunnskap om planlagt utbygging til å kunne vurdere utbyggingens konkrete konsekvenser for risiko- og sårbarhetsbildet. Likevel bør det så langt som mulig avklares om et område er egnet for foreslått utbygging. Dersom utbyggingen antas å påvirke eksisterende bebyggelse, må også den berørte eksisterende bebyggelsen inngå i analysen.

Dersom tiltak skal kunne realiseres direkte med hjemmel i kommuneplanens arealdel, må kommunen ha sikret at krav om kartlegging, risikovurdering og oppfølging på reguleringsplannivå er ivarettatt gjennom kommuneplanprosessen. Dette gjelder for eksempel i LNF-områder hvor det tillates spredt bebyggelse uten krav om reguleringsplan.

Oppfølging av ROS-analysen kan gjøres ved bruk av hensynssoner og bestemmelser til disse, jf. plan- og bygningsloven § 11-8. I kommuneplanens arealdel vil det som regel være aktuelt å legge hensynssone over kartlagte aktsomhetsområder. Særlige farer som kan avgrenses geografisk, som skredfare, flom, sikkerhetssone rundt farlig virksomhet, støy og forurensset grunn er det naturlig å synliggjøre ved bruk av hensynssoner. Aktsomhetsområder for mulig fare og hensynssoner skal vises i plankartet, jf. plan- og bygningsloven § 11-8.

For risiko som ikke er knyttet direkte opp mot et geografisk område, vil ikke hensynssoner være et like egnet virkemiddel. Noen forhold må behandles i generelle bestemmelser, jf. plan- og bygningsloven § 11-9, eller bestemmelser knyttet til de ulike arealformålene, jf. §§ 11-10 og 11-11. Det kan typisk være krav om forhold som må utredes nærmere på reguleringsplannivå.

Storulykkevirksomheter

Når det gjelder hensynssoner rundt anlegg med farlig stoff eller storulykkevirksomheter, viser vi til DSBs temaveileder for *Sikkerheten rundt anlegg som håndterer brannfarlige, reaksjonsfarlige, trykksatte og eksplosjonsfarlige stoffer* og DSBs *Veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter*. I henhold til veilederne skal hensynssonen være gradert i ulike nivåer basert på risikokonturer rundt anlegget. Det bør gis tydelige bestemmelser om hvilke tiltak som er tillatt og ikke tillatt innenfor de ulike nivåene av hensynssonen. Utstrekning av hensynssonen skal enten følge sikkerhetsavstander gitt i relevante forskrifter/veiledninger eller beregnes ved hjelp av en risikovurdering. Vi viser til *Retningslinjer for kvantitative risikovurderinger for anlegg som håndterer farlig stoff* for utarbeidelse av

risikovurderingen. I henhold til storulykkeforskriften §§ 6 og 9 må storulykkevirksomhetene fremskaffe informasjon om sin risiko til kommunene.

Vi anbefaler bruk av [FylkesROS for Vestfold og Telemark, 2024-2027](#).

Totalforsvar

I lys av Totalforsvarsåret 2026 minner vi om at NATOs konsept for vertslandsstøtte forutsetter at kommunene har nødvendig og velfungerende infrastruktur som vei, jernbane, flyplasser, havner, sykehus, strømforsyning, telenett mv. for å kunne motta allierte styrker. Vi understreker viktigheten av at kommunen i sin arealplanlegging ikke legger opp til ny utbygging som setter begrensninger i tilgjengeligheten ved og rundt slik infrastruktur.

Statsforvalteren viser til DSBs nylig publiserte veileder om kommuners og fylkeskommunes rolle og ansvar i sikkerhetspolitisk krise og krig, og kapittelet om kommuneplanlegging, der det beskrives aktuelle tema innenfor totalforsvarshensyn som bør vurderes i kommunens planlegging.

Klimatilpasning og overvann

Regjeringen forventer at det tas hensyn til et endret klima i planleggingen, og at de høye alternativene fra nasjonale klimaframskrivninger, samt et tilstrekkelig langt tidsperspektiv, legges til grunn når konsekvenser av klimaendringer vurderes. De fylkesvise klimaprofilene skal benyttes i dette arbeidet, jf. forventning nr. 65. Regjeringen forventer videre at bevaring og restaurering av naturområder eller etablering av naturbaserte løsninger vurderes for å tilpasse samfunnet til klimaendringene, jf. forventning nr. 67. Betydningen av intakt natur for klimatilpasning må vektlegges: våtmarker, myr, skog og grøntområder gir vern mot overvann, flom og skred. Det er derfor viktig at kommunen setter av tilstrekkelig areal og vektlegger naturbaserte løsninger i sin planlegging. Vi minner om at hensynet til flom og overvann er særlig viktig i fortettings- og transformasjonsprosjekter, der åpning av bekker, trygge flomveier, flere grønne områder som drenerer vann, grønne tak, kunstige bekker og basseng kan bidra til klimatilpasning. Vi viser også til nytt punkt 3.4 om overvann i revidert rundskriv T-2/16.

Det må gjennomgående tas hensyn til forventede fremtidige klimaendringer gjennom klimatilpasning av planer, se *Statlige planretningslinjer for klima og energi*. Her heter det i punkt 5.3 at «kommuneplanens arealdel må brukes aktivt for å oppnå en samlet arealdisponering som ivaretar hensynet til et klima i endring. I planprogrammet skal det gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner». Vi viser også til [Veileder: Hvordan ta hensyn til klimaendringer i plan?](#), samt nytt punkt 3.7 om klimatilpasning i revidert rundskriv T-2/16.

Veiledning om hvordan man kan ta hensyn til klimaendringer i arealplanlegging er også gitt i DSBs temaveileder *Klimahjelperen*, *Klimaprofil for Telemark* og NVEs faktaark 7/2018 *Hvordan ta hensyn til klimaendringer i arealplanleggingen*.

Landbruk og jordvern

Vi registrerer at temaet jordvern ikke er omtalt i planprogrammet. Vi vil derfor minne om at en hovedsatsning i landbrukspolitikken er å sikre matproduserende areal til fremtidige generasjoner. Det er et nasjonalt mål å få til en kraftig reduksjon i årlig omdisponering av dyrka mark, dette gjelder både fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Også dyrkbar jord omfattes av jordvernet og skal tas vare på.

Ny nasjonal jordvernstrategi ble vedtatt 26.05.2023, og jordvernmålet ble ytterligere innskjerpet til å nå være at innen 2030 skal det maksimalt omdisponeres 2000 dekar dyrka mark per år. Regjeringen forventer at kommunene bidrar til å styrke jordvernet, og dessuten at tidligere avsatte arealer på dyrka jord blir vurdert tilbakeført til LNF-formål, jf. forventning nr. 68, 69, og 70 i *Nasjonale forventninger*. I landbruks- og matministeren og kommunal- og distriktsministerens brev til kommunene av 29.01.2024 *Matjord og arealplanlegging i kommunane* fremheves det blant annet at matjord må sees på som en ikke-fornybar ressurs som skal tas vare på for all framtid. Det bør ikke være et argument for å omdisponere matjord at kommunen har tilbakeført areal til LNFR-formål i en annen del av kommunen.

Vi viser også til rundskriv M-1/2025 *Nasjonale og regionale interesser innenfor jordvern*, 24.01.2025, hvor innsigelsespraksisen nylig er tydeliggjort og hvor det klart kommer frem at dyrka og dyrkbar jord er av nasjonal interesse og ikke bør omdisponeres. Se også punkt c) i rundskrivet om adgangen til å fremme innsigelse dersom det har kommet nye styringssignaler siden gjeldende plan ble vedtatt. Dette understreker viktigheten av at kommunen gjennomfører planvask på kommuneplannivå og tilbakefører urealiserte byggeområder på dyrka og dyrkbar jord til LNF. Statsforvalterens landbruksavdeling kan vurdere å fremme innsigelser til reguleringsplaner i konflikt med nasjonale jordverninteresser, selv om disse er i tråd med overordnet plan, dersom jordvernet har blitt innskjerpet siden området først ble avsatt.

Vi viser videre til *Totalberedskapsmeldingen* som ble lagt fram av regjeringen 10.01.2025. Meldingen legger kursen for å styrke den sivile motstandskraften og Norges totalberedskap, for å sørge for at vi er bedre forberedt på krise og krig. Et av hovedmålene er å styrke nasjonal matsikkerhet. Det fremgår av meldingen at «et landbruk i hele landet er avgjørende for Norges beredskap». Dette innebærer økt selvforsyning, beredskapslagring av korn og et sterkt jordvern, som vil føre til økt beredskap og trygghet.

Kommunen må også vurdere om utbyggingsområder legger press på jordbruksareal ved at de fragmenterer helhetlige jordbruksområder. Landbruksavdelingen forventer at kommunen i arbeidet med arealdelen søker løsninger som motvirker press på jordbruksarealer, både med hensyn til fragmentering og ved at det sikres tilstrekkelige avstander for å unngå konflikter med f.eks. boligområder på grunn av forhold som støy, støv og luktplager. Vi anbefaler at jordvern også inngår som et kriterium ved siling av arealinnspill.

Kommuneplanen bør ha en bestemmelse om buffersone mot landbruksareal som skal følges opp i reguleringsplaner og dispensasjonssaker. Buffersonen må tas av formålsarealet (f.eks. boligformål).

Kommunen må også ivareta registrerte verdifulle kulturlandskap.

Forurensning

Kommunen har plikt til å påse at fareområder blir ivaretatt i planen på en tilfredsstillende måte, jf. plan- og bygningsloven § 4-3. Kommunen bør gi planbestemmelser for å hindre en arealbruk som medfører risiko for spredning av miljøgifter, eller gir skader på mennesker eller miljø.

Forurensset grunn

Grunnforurensning skal kartfestes og beskrives, basert på kunnskap i grunnforurensningsdatabasen og andre offentlige kilder, supplert med lokal kunnskap. Områder med grunnforurensning må synliggjøres i planen, og bør avmerkes som hensynssone av typen sikrings-, støy- og faresone. Hensynssonene bør omfatte både områder der det er fastslått at grunnen er forurensset, og områder der kommunen vurderer at det er risiko for det. Kommunen må kartlegge risiko og vurdere tiltak

hvis tidligere industriområder skal brukes til f.eks. boliger, barnehager eller annen utbygging. Konsekvenser for nye utbyggingsformål skal vurderes og beskrives og det er viktig at kommunen stiller krav til undersøkelser og opprydding i senere planfaser. Dette gjelder også om det skal graves i områder med syredannende alunskifer og andre syredannende bergarter. Se punkt 3.3 om forurenset grunn i rundskriv T-2/16.

Deponier

Vi vil særlig minne om at myndighetene fraråder å bygge på gamle deponier der det er gassdannelse, jf. Miljødirektoratets veileder M-1780/2020 *Bygging på nedlagte deponier*. Det bør heller ikke bygges i randsonen til slike nedlagte deponier. Dersom det likevel åpnes for ny arealbruk på gamle deponier, må dette bli tilstrekkelig utredet, og det må gjennomføres miljøtekniske undersøkelser og risikovurderinger på kommuneplannivå. Det er derfor viktig at kommunen har oversikt over gamle deponier, særlig der hvor det kan være deponert biologisk nedbrytbart materiale. Dersom det ikke tas tilstrekkelig hensyn til kjente fareområder, kan kommunen bli erstatningsansvarlig for eventuelle skader. Kommunen må ta stilling til om de ønsker å tillate bebyggelse på gamle deponier eller i randsonen til disse. Dersom kommunen ikke ønsker å åpne for bebyggelse på eller ved deponiene, bør dette fremgå av bestemmelser til arealdelen. Vi viser til M-1780/2020 for nærmere veiledning.

Forurenset sjøbunn

Forurensede sedimenter skal kartfestes og beskrives, basert på kunnskap i databasen for grunnforurensning, Vannmiljø og andre offentlige kilder, supplert med lokal kunnskap. Ved behov tas nye prøver og analyser, for å avklare forurensningsnivå og -omfang. Konsekvenser for nye utbyggingsformål skal vurderes og beskrives. Forurenset sediment er et risiko- og sårbarhetstema i plan, ifølge kravet i plan- og bygningsloven § 4-3. Som for andre kommuner er det forventet at Kragerø tar initiativ til tiltak i forbindelse med sine forurensede sjøområder.

Akutt forurensning til vassdrag

Dersom kommuneplanen åpner for at det i næringsområder kan etableres virksomheter med potensiale for akutt forurensning til vassdrag, må det gis bestemmelser for å redusere konsekvensene av slike hendelser.

Håndtering av overskuddssnø

Kommunen bør vurdere om det er behov for å avsette areal for permanente eller midlertidige snødeponier. Ved opprettelse av deponi for overskuddssnø må det gjøres en stedsspesifikk risikovurdering for å kartlegge om snøen som er planlagt deponert kan medføre skade eller ulempe på nærliggende sjø, vassdrag eller grunn. Snødeponier er søknadspliktige etter plan- og bygningsloven, og det kan være behov for tillatelse etter forurensningsloven på grunn av forurensningsfaren. Statsforvalteren er svært restriktiv når det gjelder dumping av snø i sjø og vassdrag, og dette skal i all hovedsak unngås. Vi anbefaler å opprette snødeponier som er plassert så langt unna sjø og vassdrag som mulig, på en lokalitet der det ikke er forventet negativ påvirkning på sensitive naturkvaliteter. Vi viser til veileder fra Miljødirektoratet om håndtering av snø fra brøytning: <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/Haandtere-sno-broyting/>

Massehåndtering

Infrastrukturprosjekter og byggevirksomhet medfører ofte svært store overskudd av jord- og steinmasser som ikke er forurenset. Å finne tilstrekkelig egnet areal til deponering av rene masser er ofte en utfordring. Mellomlagring og permanent disponering av jord og steinmasser kan føre til uheldige effekter i nærliggende vannresipienter og på land. Det anbefales også at kommunen vurderer behov bestemmelser og retningslinjer knyttet til dette.

Regjeringen forventer at helhetlig masseforvaltning blir avklart i regionale og kommunale planer, jf. forventning nr. 44. Planer for større bygge- og anleggsarbeider skal avklare hvordan overskuddsmasser skal disponeres, samt hvordan nødvendig areal til håndteringen skal sikres. Videre skal muligheten for ombruk og materialgjenvinning vurderes, og massebalanse tilstrebes. Vi viser til nytt punkt 3.5 om massehåndtering i revidert rundskriv T-2/16 og til ny veileder av 06.03.2026: [Bærekraftig massehåndtering - planlegging og forvaltning av rene overskuddsmasser](#)

Før areal avsettes til deponering av rene masser må det utredes og vurderes opp mot miljømål og prinsipper i vannforskriften og naturmangfoldloven om disponeringen kan føre til forurensning i resipient eller volde skade på naturmangfoldet. Når disponeringen av masser kan føre til fare for forurensning, kan det være nødvendig med tillatelse etter forurensningsloven § 11.

Miljødirektoratets faktaark M-1243/2018 [Mellomlagring og sluttdisponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset](#) informerer nærmere om dette temaet.

For å sikre en mer helhetlig og langsiktig masseforvaltning kan det være aktuelt å fremheve masseforvaltning som et eget tema i arealdelen, eventuelt også å utarbeide en tematisk kommunedelplan dersom dette er hensiktsmessig. Statsforvalteren oppfordrer kommunen til å ta konkret stilling til hvordan masseforvaltning skal følges opp i fremtidig arealplanlegging.

Støy, luftkvalitet og lysforurensning

Støy

Kommunen må i sin arealplanlegging ta hensyn til utfordringer knyttet til støy. Vi viser til *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* T-1442/2021. Kommunen bør i planprogrammet gjøre en vurdering av om det bør utarbeides støykart dersom dette mangler. Eier av anlegg og virksomhet som genererer støy har selv ansvar for å kartlegge støy og gjøre støysonekart etter retningslinjens støygrenser tilgjengelig for kommunen. Kommunen bør på dette grunnlaget sammenstille bidragene i et samlet støysonekart (temakart). I kommuneplanen bør det avklares hvilke områder som er egnet for støyfølsom arealbruk, og hvilke områder som er egnet for støyende virksomhet.

Vi minner om anbefalingene i T-1442/2021 knyttet til stille områder. For flere typer arealbruk er stillhet særlig viktig: byparker, kirkegårder, friluftsområder og naturområder. Retningslinjen understreker at i større upåvirkede naturområder er all hørbar fremmed lyd i utgangspunktet uønsket. Retningslinjen sier at stille områder bør synliggjøres og gis vern gjennom kommuneplanen. Hensynssoner med særlige bestemmelser er det viktigste verktøyet i denne sammenhengen. Digitale tematkart vil som nevnt ha stor verdi i påfølgende arealplanlegging og forvaltning. Retningslinjen sier videre at støyende anlegg og virksomhet bør lokaliseres og utformes slik at støynivået ikke øker i stille områder som er avsatt i kommuneplanen, i natur- og friluftsområder og i verneområder hvor fravær av støy er viktig for verneformålet.

Det bør settes krav i kommuneplanen om at retningslinje T-1442 skal legges til grunn i alle nye planer og tiltak. Bestemmelsene kan utformes på ulike måter, men det er viktig at bestemmelsene sikrer at det stilles krav til støy også ved gjennomføring av enkeltsaker og tiltak i medhold av eldre reguleringsplaner hvor støy kan være mangelfullt ivaretatt.

Luftkvalitet

Vi viser til *Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging* (T-1520). Denne skal legges til grunn ved planlegging etter plan- og bygningsloven, for å forebygge negative helseeffekter av luftforurensning. Veitrafikk, vedfyring i tettsteder og industri trekkes fram som kilder til luftforurensning. Det er utarbeidet anbefalte luftforurensningsgrenser som skal legges til grunn ved

planlegging av ny virksomhet eller bebyggelse. Retningslinjen anbefaler at kommunene i samarbeid med anleggseiere kartlegger luftkvaliteten i henhold til disse grensene.

Samspillseffekter

I henhold til *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (T-1442/2021) kan det være samspillseffekter mellom støy og luftforurensning som øker risiko for støyplager og negative helsekonsekvenser. Dersom et område har luftforurensning som overstiger de anbefalte grenseverdiene i *Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging* (T-1552) i tillegg til støyutfordringer, bør det tas særlige hensyn i planleggingen. I henhold til T-1442 er det anbefalt at det gjøres en medisinskfaglig og helhetlig vurdering av helsekonsekvensene før kommunen tillater støyfølsom arealbruk i slike områder.

Lysforurensning

Vi minner om at kommunene har hjemmel til å stille krav og kan regulere og legge føringer på belysning som er negativt både for mennesker og for naturmangfold. Regulering av lysforurensning er ekstra viktig nær verneområder og andre viktige naturområder.

Vannforvaltning og Oslofjorden

I 100-metersbeltet langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser, jf. plan- og bygningsloven § 1-8 første ledd. Regjeringen forventer at kommunene bidrar til gode miljøforhold i og langs vassdragene gjennom deltakelse i arbeidet med vannområdene, gjennomføring av miljøtiltak og god arealforvaltning. Bruks- og verneverdiene i vassdragene skal sikres i planleggingen, og nedbygging av vassdragsnatur og utfylling i vassdrag reduseres, jf. forventning nr. 59.

Gjennom arealplanlegging kan kommunen sette restriksjoner for å ivareta vannkvalitet og økologi i sjø og vassdrag. De regionale vannforvaltningsplanene skal legges til grunn for kommunens planlegging og virksomhet i vannregionen, jf. vannforskriften § 29. Vi viser til vannforskriften § 4, som sier at «tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand». Vannforskriften kan gjerne nevnes under listen over relevante statlige føringer. Vi viser også til Miljødirektoratets veileder [Vannmiljø i arealplanlegging](#) og til Kommunal- og distriktsdepartementets veileder [Planlegging i sjøområdene](#). Se også punkt 3.14 om vannmiljø i oppdatert rundskriv T-2/16.

Verna vassdrag

For verna vassdrag må *Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag* legges til grunn i planleggingen. Hensynene i punkt 3 i de rikspolitiske retningslinjene må legges til grunn innenfor området for verna vassdrag, og gjelder for hovedelver, sideelver, større bekker, sjøer og tjern, samt et område på inntil 100 meters bredde langs sidene av disse, jf. punkt 1 i retningslinjene.

Kantvegetasjon langs vassdragene

En velutviklet kantvegetasjon langs vann og vassdrag bidrar til å holde tilbake næringssalter og jordpartikler, og den gir levesteder for dyr, fugler, insekter og planter. Vi viser til rapporten *Beregning av effekter av kantsoner langs vassdrag i gamle Vestfold fylke*, NIBIO 17.01.2022. I vannressursloven § 11 er det gitt bestemmelser om kantvegetasjon, og dette er også tatt inn som et eget punkt i oppdatert rundskriv T-2/16 punkt 3.14. Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Bredden på kantvegetasjonen kan med hjemmel i § 11 andre ledd fastsettes av kommunen i planer etter plan- og bygningsloven. Vi anbefaler kommunen å vurdere å gjøre dette i arealdelen.

Klimaendringer, flom og erosjon

Klimaendringene fører til økt nedbør og hyppigere og kraftigere styrtregn. Dette medfører økt flomvannføring i elver og bekker. Også utbygging, nydyrking i skog og myr samt drenering i produksjonsskog har bidratt sterkt til at avrenning og flom har økt betydelig. Utviklingen gir økt elve- og bekkeløpserosjon, og dermed økt partikkeltransport og grumsete vann. Dette forringer den økologiske tilstanden i ferskvann og sjø. Det er viktig å unngå ytterligere tap av arealer med stor evne til å magasinere nedbør, som skog og myr. Kommunene bør kartlegge arealer med betydning for klimatilpasning og ivareta naturtyper som våtmarker, myr, elvebredder og skog, jf. *Statlige planretningslinjer for klima og energi*. Se òg avsnittet om klimatilpasning.

Byggegrense langs vassdrag

Vi minner om adgangen til å fastsette byggegrense langs innsjøer og elver/bekker i medhold av plan- og bygningsloven § 1-8. Langs vassdrag kan kommunen sette en grense på inntil 100 meter der bestemte tiltak ikke er tillatt. Kommunen har plikt til å vurdere en slik byggegrense hvis vassdraget har betydning for naturmiljø og friluftsliv, jf. § 1-8 femte ledd. Vi anbefaler at kommunen gjennomgår/revurderer slike byggegrenser differensiert etter bl.a. vassdragsverdi og -størrelse.

Arealformål og planbestemmelser

Vann og vassdrag kan ligge innenfor alle typer arealformål i plan- og bygningsloven § 11-7. For større innsjøer og vassdrag er det ofte hensiktsmessig å bruke arealformålet *Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone*, jf. § 11-7 nr. 6. Det kan brukes underformål med føringer for arealbruken. Det kan brukes hensynssone naturmiljø for å fastlegge at det skal tas hensyn til vannforekomsten. Kommunen kan fastsette generelle planbestemmelser til kommuneplanen for å ta vare på vannmiljøet, jf. plan- og bygningsloven § 11-9. Disse kan gjelde for hele planområdet, eller knyttes separat til de enkelte hovedformålene. Kommunen kan f.eks. fastsette et generelt forbud mot å lukke bekker etter § 11-9 nr. 6. Generelle planbestemmelser kan også brukes til å stille krav til avløpsløsninger, jf. § 11-9 nr. 3.

Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden

Kragerø kommune er en kystkommune. Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden (Oslofjordplanen) er nevnt i planprogrammet. Oslofjorden er i kritisk dårlig tilstand og det er avgjørende at kommunene rundt fjorden gjør nødvendige tiltak for å forbedre situasjonen. Vi viser derfor til alle tiltakene i Oslofjordplanen som kommunene skal følge opp.

Alle de 118 kommunene:

- T3 Tømming av sandfang langs vei.
- T4 Sikre at avløp fra spredt bebyggelse renses i tråd med rensekravene.
- T7 Styrke innsatsen med tilsyn og krav i tillatelsen til utslipp av avløpsvann.
- T14 Økt tilsyn med oppfølging av krav om etablering av vegetasjonssoner mot vassdrag (Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4)

Kystkommunene:

- T24 Fraråde etablering av kunstige sandstrender og unngå andre inngrep og tiltak på verdifulle bløtbunnsområder for å skåne dem.
- T25 Sikre viktige naturforekomster også i sjø i kommunal arealplanlegging
- T40 Følge nasjonale forventninger om helhetlig planlegging av land- og sjøareal, blant annet for å sikre friluftsliv langs sjøen.

- T59 Sikre en strengere praktisering av plan- og bygningsloven § 1-8 med byggeforbud i strandsonen i tråd med de statlige planretningslinjene (SPR) for strandsonen langs sjø.

Vi gjør oppmerksomt på at det pågår arbeid med revidering av Oslofjordplanen, og at forslag til ny Oslofjordplan nå ligger ute på Regjeringens nettside: [Høring av regjeringens forslag til ny Oslofjordplan](#).

Avløp

Det er i planprogrammet vist til *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*. Som en oppfølging av Oslofjordplanen er det laget en [rapport fra NIVA og Havforskningsinstituttet](#) som viser at det er flere alvorlige eller akutte problemområder i Ytre Oslofjord hvor utslippene av nitrogen må reduseres, deriblant fra avløp og jordbruk.

Klima- og arealendringer og befolkningsvekst øker belastningen på avløpsinfrastrukturen. Kommunen må vurdere avløpssituasjonen i områder som planlegges utbygd. Dette gjelder for alle nye byggeområder. Det må planlegges og tilrettelegges tiltak på avløpsnett som begrenser forurensning på avveie, og reduserer mengden fremmedvann inn på renseanleggene.

På landsbasis er det et stort etterslep når det kommer til nødvendig vedlikehold og utbygging av avløpsnett, samt rensekapasitet for avløp. Regjeringen fremholder at kommunene må se ansvaret for avløp og planlegging etter plan- og bygningsloven i sammenheng. Dette er viktig for å sikre tilkobling og tilstrekkelig rensekapasitet før ny utbygging igangsettes. Ved planlegging av nye utbyggingsområder og utvidelser av eksisterende, både helårs- og fritidsbebyggelse, minner vi om at områdenes (tettbebyggelsesenes) størrelse må vurderes, jf. forurensningsforskriften § 11-3 bokstav k. Områdets størrelse har betydning for hvem som er forurensningsmyndighet og hvilke minimumskrav som følger av forskriften, jf. kap. 12, 13 og 14. Tilknytninger til avløpsanlegg som ikke overholder rensekraft eller ikke har kapasitet medfører ulovlig forurensning, uavhengig av anleggets størrelse og myndighet.

Landskap

Planer skal bidra til å sikre kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap, jf. plan- og bygningsloven § 3-1 bokstav b. Gjennom Europarådets landskapskonvensjon har Norge forpliktet seg til å fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap. Vi viser også til punkt 3.11 om kulturhistoriske verdier og naturmangfoldverdier knyttet til landskap i rundskriv T-2/16, sist revidert 26.05.2025, om nasjonale interesser på miljøområdet. Landskapshensynet må tillegges vekt når det planlegges nye byggeområder. Plassering av for eksempel boligområder høyt i terrenget bør unngås, og det bør tas sikte på å velge løsninger som i størst mulig grad opprettholder det naturlige landskapet.

Friluftsliv

Hensynet til friluftsliv må konsekvensutredes og ivaretas ved avsetting av nye områder til utbygging o.l. Det må særlig tas hensyn til registrerte viktige og svært viktige friluftsområder og til statlig sikrede friluftsområder (se Naturbase). I rundskriv T-2/16, sist revidert 26.05.2025, om miljøforvaltningens innsigelsespraksis, punkt 3.12 om friluftsliv, er viktige og svært viktige friluftsområder vurdert å være en nasjonal interesse, i tillegg til andre områder med nasjonal eller viktig regional betydning som friluftsområde.

Vi minner ellers om viktigheten av å sikre allmennhetens tilgang til attraktive områder som f.eks. 100-metersbeltet langs sjøen (se avsnittet om strandsonen) og arealene langs vann og vassdrag. Vi

understreker betydningen av nærturterreng og grøntarealer i tilknytning til bebyggelse. Hensynet til friluftsområder må også ivaretas når det gjelder støypåvirkning, se avsnittet om støy.

Barn og unge

Vi minner om at hensynet til barn og unge er sterkt forankret i lovverket og nasjonale retningslinjer, jf. plan- og bygningsloven §§ 1-1 og 3-1, RPR-barn og unge pkt. 4 og 5 samt forvaltningsloven § 17. Vi viser også til Miljøverndepartementets rundskriv T-2/08 «Om barn og planlegging» og Kommunal- og distriktsdepartementets oppdaterte veileder om [Barn og unge i plan og byggesak](#) (2025). Konsekvensene for barn og unge som følge av utviklingen i kommunen og planlagt utbygging må vurderes. Skolesituasjon, helsetilbud, trafikksikkerhet, fritidsbehovet til barn, fritidsmuligheter og psykisk helse er naturlige tema i denne sammenhengen.

I utarbeidelsen av arealdelen må kommunen være bevisst på lokaliseringen av boligområder, skoler, kultur- og fritidsfasiliteter for å stimulere til trygg ferdsel og mulighet for fysisk aktivitet. Det er viktig at kommunen gjennom bestemmelser i arealdelen tilrettelegger for natur og grøntarealer i boligområder og korte avstander til gode plasser for lek og fysisk aktivitet. For barn og unge er det viktig at arealene i nabolaget som skal kunne brukes av alle, blir avsatt til offentlig formål.

Vi viser til *Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen*, og minner om kravene til fysisk utforming av arealer for barn og unge i punkt 5. Arealer og anlegg som skal brukes av barn og unge skal være sikret mot forurensning, støy, trafikkfare og annen helsefare. De skal være store nok, egnet for lek og opphold, gi muligheter for ulike typer lek til ulike årstider, og kunne brukes av ulike aldersgrupper. Ved omdisponering av arealer som er egnet for lek, skal det skaffes fullverdig erstatning. Dette gjelder også ved omdisponering av uregulert areal, eller dersom omdisponering av areal egnet for lek fører til at hensynene i punkt 5 ikke blir oppfylt. For boliger, skoler, barnehager og andre bygninger der det etter kommunens skjønn er nødvendig å avsette et minste uteoppholdsareal, bør det i planbestemmelsene angis minste uteoppholdsareal og krav om lekeareal.

Folkehelse

Plan- og bygningsloven § 3-1 slår fast at planlegging etter loven skal legge til rette for gode bo- og oppvekstmiljøer og fremme befolkningens helse. Befolkningens tilgang til sammenhengende grønne arealer må vektlegges for å sikre folkehelse og god bokvalitet, jf. folkehelseloven. Arealdelen bør legge føringer for dette. Regjeringens handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029, *Sammen om aktive liv*, understreker at fysisk aktivitet er en nasjonal interesse som skal ivaretas i samfunns- og arealplanlegging. Fokuset er på nærmiljøet og aktivitet for alle, særlig mulighetene for lek, hverdagsaktivitet, gåing og sykling. I tillegg til grøntområder og nærturterreng må kommunen derfor ha fokus på å legge til rette for attraktive, bilfrie gang- og sykkelforbindelser.

Arealplanleggingen må bidra til å motvirke og forebygge utenforskap og ulikheter i helse, oppvekst og levekår. Kommunen bør gjennom tilrettelegging for tilstrekkelig og variert boligbygging også bidra til å fremskaffe boliger til vanskeligstilte grupper. Kommunen kan utvikle kriterier for lokalisering av ulike boligtyper som kan nedfelles i bestemmelser for å sikre at bestemte boligtyper lokaliseres der det er ønskelig.

CRPD og universell utforming

Vi minner om at norske myndigheter er forpliktet til å følge FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD-konvensjonen), som fra 01.01.2026 gjelder som norsk lov etter inkorporering i menneskerettsloven. Kommunen har en sentral rolle i gjennomføringen av

Norges forpliktelser etter CRPD-konvensjonen, herunder å sikre retten til deltakelse, tilgjengelighet og ikke-diskriminering for personer med funksjonsnedsettelse.

Universell utforming er et sentralt virkemiddel for å oppfylle CRPD. Plan- og bygningsloven § 1-1 slår fast at prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen. Dette innebærer at kommunen i sitt arbeid med arealdelen må sikre at universell utforming blir tilstrekkelig ivaretatt, inkludert i planbestemmelsene. I SPR arealbruk og mobilitet punkt 3.15 fremgår det at planleggingen skal legge til rette for likeverdige muligheter for deltakelse i samfunnet for alle. Vi viser også til oppdatert veileder [Universell utforming i planlegging](#) (2025).

Gravplass

I hver kommune skal det være én eller flere gravplasser av slik størrelse at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 % av kommunens befolkning, jf. lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven) § 2.

Arbeidet med å finne nytt gravplassareal bør gjøres i forbindelse med arbeidet med kommuneplanens arealdel. Det kan i den sammenheng også vurderes om areal som ikke er realisert, bør omdisponeres til annen bruk. Vi anbefaler at kommunen utarbeider en gravplassmelding i forbindelse med sitt overordnede planarbeid. En gravplassmelding gir et bilde av dagens kapasitet og en oversikt over framtidig arealbehov.

Dersom det er aktuelt å sette av nytt areal til gravplass, må arealet tilfredsstille kravene i gravplassloven og gravplassforskriften. Arealet skal ikke være utsatt for flom- eller skredfare og gravplassforskriften stiller konkrete krav til grunnvannstand og jordbunnsforhold. Dersom det er mulig, skal nytt gravplassareal også omfatte en buffersone mot tilgrensende areal. Gravplass skal skjermes mot støy i samsvar med gjeldende retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442/2021, jf. gravplassforskriften § 2. Krav til buffer og støynivå gjelder både ved avsetting av nytt areal, og ved planlegging av tiltak innenfor arealer som grenser til gravplass.

Gravplassen har en spesiell funksjon i samfunnet som felles minneste og sted for sorgarbeid, og er sårbar for endringer i omgivelsene. Derfor er det ikke alle arealformål som egner seg som nabo til gravplassen. Der det planlegges utbygging eller fortetting nær gravplass må konsekvensene for gravplassen vurderes. Støy, byggehøyder og innsyn, samt mulige avbøtende tiltak som buffersoner og byggegrensar, er tema som må utredes og vurderes tidlig i planleggingen ved utvikling nær gravplasser. Vi viser ellers til gravplassloven, gravplassforskriften, Rundskriv Q-06/2020 *Forvaltning av kirke, gravplass og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø* (Barne- og familiedepartementet og Klima- og Miljødepartementet) og [Gravplassveilederen](#).

Avslutning

Avslutningsvis vil vi oppfordre Kragerø kommune til tidlig dialog i det videre planarbeidet. Statsforvalteren ønsker at kommunen skal lykkes med en kommuneplan som ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser på en god måte, samtidig som den gir forutsigbare rammer for lokal utvikling.

Med hilsen

Lene Ottersen (e.f.)
fungerende plansjef

Andreas Riis Fossnes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
Statens vegvesen - Transport og samfunn	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Kystverket sørøst	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN

KRAGERØ KOMMUNE

Postboks 128

3791 KRAGERØ

Seksjon Samfunn og plan

Vår dato: 02.07.2026

Deres dato: 13.05.2026

Vår referanse 26/11579-3

Deres referanse: 25/3089-12

Vår saksbehandler: Hanne Birte Hulløen

Uttalelse til offentlig ettersyn av planprogram og innspill til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel 2026 for Kragerø kommune

Telemark fylkeskommune viser til oversendelse datert 13. mai 2026 med varsel om oppstart av planarbeid og offentlig ettersyn av planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel 2026 for Kragerø kommune. Frist for innspill og uttalelser til planprogrammet er satt til 1. juli 2026.

Planarbeidets hensikt og bakgrunn

Formålet med kommuneplanen sin arealdel er å legge til rette for en bærekraftig utvikling som følger opp satsingsområder og strategier fra samfunnsdelen. Arealdelen skal vise bruk og vern av kommunens areal, og styrer blant annet hvor nye boliger, fritidsboliger eller næringsbebyggelse kan etableres. Arealdelen skal bestå av plankart, planbestemmelser og et plandokument som utdyper og grunngir arealbruken og bestemmelsene knyttet til arealbruken. Eventuell endret arealbruk som legges inn i arealdelen, skal konsekvensutredes.

Rullering av arealdelen for Kragerø er nå i 2026 avgrenset til utvalgte tema for å oppdatere innholdet mot vedtatt samfunnsdel fra 2022. Arbeid knyttet til å avklare byggegrense mot sjø er sentralt.

Rollene og ansvaret til fylkeskommunen

Fylkeskommunen skal bidra til at nasjonale og regionale føringer blir fulgt opp i alt planarbeid. Vi har en rolle som regional utviklingsaktør, planmyndighet og planfaglig veileder. Uttalelsen fra fylkeskommunen blir gitt med grunnlag i mål, prinsipp og anbefalinger, slik det går fram av overordnede nasjonale og regionale styringsdokument, og andre relevante vedtak.

Vi uttaler oss med bakgrunn i pbl §§ 11-12 og 11-13, der berørte offentlige organer og andre interesserte skal varsles om igangsetting av planarbeidet, og offentlig ettersyn av forslag til planprogram.

Uttalelsen fra Telemark fylkeskommune er i det videre todelt, en del til varsel om oppstart av planarbeid og en del til det offentlige ettersynet av planprogrammet.

Postadresse:

Telemark fylkeskommune

Postboks 2844

3702 Skien

Sentralbord:

35 91 70 00

Org. no.:

929 882 989

telemarkfylke.no

post@telemarkfylke.no

Del 1: Fylkeskommunens innspill til varselet om oppstart av planarbeid

Kragerø kommunes någjeldende arealdel ble vedtatt 16. juni 2019. Kragerø kommune varslet i april 2022 oppstart av arbeid med ny arealdel og kommunedelplan for byggegrense mot sjø. Forslag til kommunedelplan for byggegrense mot sjø ble vedtatt lagt ut til offentlig ettersyn av formannskapet 18. april 2023 og sendt på høring 5. mai 2023 til tidligere Vestfold og Telemark fylkeskommune. Fylkeskommunen ga uttalelse med innsigelser til dette planforslaget 22. juni 2023, oversendt 26. juni 2023. Dette planarbeidet ble ikke slutført.

Oppstart av arbeid med ny arealdel varsles nå på nytt. Telemark fylkeskommune vil, med bakgrunn i ansvarsområdene våre, gi følgende innspill til varsel om oppstart av planarbeidet:

Regional planstrategi 2024-2028 - Telemarksplanen (vedtatt av fylkestinget 11.12.2024)

Telemarksplanen viser hvilke regionale utviklingstrekk som er spesielt viktige i perioden, for deretter å trekke frem langsiktige mål for regional utvikling og konkretisere hva som skal bli prioritert i perioden, for å møte sentrale utfordringer. Telemarksplanen har satsingsområdene *inkluderende, skapende og naturrike Telemark*. Innenfor hver satsing er det tre hovedmål. Satsingsområdene og hovedmålene i Telemarksplanen er et resultat av kunnskapen om utviklingstrekkene som ble presentert som spesielt viktige i perioden.

Vår anbefaling er at Kragerø kommune bør vurdere hvilke av de regionale utviklingstrekkene og satsingsområdene som kan være spesielt relevante for Kragerø kommunes arealutvikling de neste årene. Fylkeskommunen har også statistikk og kunnskapsgrunnlag om fylket tilgjengelig på nettsiden vår – [kunnskap om Telemark](#).

Regionale planer

Regional plan for samordna areal og transport i Telemark 2015-2025 (ATP Telemark 2014)

ATP Telemark, vedtatt 10. desember 2014, legger føringer for arealutviklingen i Telemark.

Hovedmålene i planen er:

- Befolkningsvekst skal skapes ved å velge løsninger som sikrer attraktivitet for bedrifter, beboere og besøkende
- Bærekraft skal skapes ved å velge areal- og transportløsninger som fremmer miljøvennlig transport, trafikktrygghet, god folkehelse og god samfunnsøkonomi

I ATP Telemark er det valgt en rekke strategier for å nå målene om en attraktiv og bærekraftig region. Strategiene blir fulgt opp av mål, retningslinjer og bestemmelser, som må sikres videre gjennom oppfølging og konkretisering i kommuneplanens arealdel for at det skal være mulig å nå felles vedtatte mål. I den regionale planstrategien ble det vedtatt å starte arbeid med å revidere ATP Telemark nå i 2026, blant annet for å implementere nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet. Høsten 2026 vil kommunene bli invitert til å delta i arbeidet med nye RAM Telemark. Fram til ny regional plan blir vedtatt, gjelder ATP Telemark.

I ATP Telemark er det vedtatt en hierarkisk senterstruktur der byer og tettsteder har tydelige roller i regionen. I denne planen er Kragerø sentrum definert som et regionsenter, mens

Stabbestad, Helle og Sannidal er lokalsenter. Senterstrukturen vil være et tema i arbeidet med ny RAM Telemark.

ATP Telemark sine retningslinjer gir kommunene et bredt handlingsrom for fastsetting av tettstedsgrense (ATP Telemark kap. 8) og avklarer at denne skal defineres gjennom arbeid med arealdelen og vises i plankartet. Vi vil peke på at det er en forutsetning at tettstedsgrensen skal ha en logisk forankring i for eksempel steds karakteren og boligstrukturen på tettstedet. Samtidig har ATP Telemark retningslinjer om at akseptabel gangavstand blir regna inntil 500 meter, og det skal tas hensyn til barn og unge i all planlegging. Det er et mål å fremme god tettstedsutvikling og legge vekt på hvordan fremtidig boligbehov kan bidra til å styrke dette.

Vi er usikre på om det vedlagte temakartet kalt Sentrumssone (udatert) er kommunens forslag til slike tettstedsgrenser rundt Kragerø sentrum som regionsenter, inkludert Kalstad/Sluppan og Stabbestad, Helle og Sannidal som er de definerte lokalsentrene i ATP Telemark. Vi tror at temakartet sentrumssone relaterer seg til prinsippet for arealinnspill 22 Lokalisering (nr. 22 i forslag til planprogram, nr. 23 i kommunestyrets vedtak om offentlig ettersyn), som viser til «kommunens definerte sentrumsområder». Vi legger uansett til grunn at tettstedsgrenser skal settes gjennom arbeidet med arealdelen og skal vises på plankartet. I tillegg må kommunen vurdere om gjeldende arealdel sine områder vist med arealformål sentrumsformål (formålkode 1130, feltkode SF) skal videreføres eller endres, sett i lys av drøftingene om lokalsentrene.

I kapittelet om arealstrategi i Kragerø kommunes samfunnsdel er Fikkjebakke trukket fram som et område der det kan etableres handel. Fikkjebakke er i gjeldende arealdel satt av til næringsbebyggelse. Vi ser av planprogrammet kapittel 4.8 at Kragerø kommune ikke vil prioritere å utrede nye områder for handel i denne rulleringen, og vi legger til grunn at dette følges opp. Fylkeskommunen har tidligere gitt uttalelser både til samfunnsdelen og forrige oppstart av arealdelen om at en slik ny arealbruk vil være i strid med gjeldende ATP Telemark, og kunne bli møtt med politisk sak med innstilling om innsigelse. Et forslag om endret arealformål til forretningsbebyggelse vil måtte konsekvensutredes, særlig konsekvensene for handel, slik bestemmelsen punkt 8.2 om forbud mot store handelsetableringer utenfor sentrum angir.

Fylkesmelding om kystsonen i Telemark (vedtatt 11.04.2024)

Kystsonen i fylket er svært attraktiv for mange brukere, samtidig som det er press på utbygging og privatisering av arealene. Blant annet er den økologiske situasjonen i Oslofjorden alvorlig. Med utgangspunkt i et vedtak om å utarbeide en regional kystsoneplan, ble det i årene 2022-2023 gjennomført en rekke medvirkningsmøter og utarbeidet et kunnskapsgrunnlag. I stedet for en regional plan ble kunnskapsgrunnlaget samlet i en [Fylkesmelding om kystsonen i Telemark](#) (hovedutvalg for næring, industri og klima, sak 26/24) og gjort offentlig tilgjengelig. Vi mener at kunnskapsgrunnlaget kan være til god nytte i arbeidet med arealdelen.

Barn og unges interesser i planlegging

Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging

Hensynet til barn og unge er sterkt forankret i lovverket og nasjonale retningslinjer, jf. plan- og bygningsloven §§ 1-1, 3-1, RPR barn og planlegging pkt. 4 og 5 samt forvaltningsloven § 17. Også i folkehelseloven har hensynet til barns beste blitt forsterket.

Etter RPR pkt. 3 skal fylkeskommunen veilede og gi kommunen støtte til å sikre interessene til barn og unge i kommunens planarbeid. Dette er fulgt opp med en generell retningslinje i ATP Telemark om at det skal tas hensyn til barn og unge i all planlegging. Dette hensynet må konkretiseres gjennom kommuneplanens arealdel.

Fylkeskommunen peker på at det er viktig å ha klare og gode bestemmelser i kommuneplanen for å ivareta kravet barn og unge har til lekeareal i reguleringsplaner. Grønnstruktur og lekeareal danner grunnlaget for gode bomiljø og må vektlegges i planleggingen.

Fylkeskommunen vil spesielt peke på at forholdet til interessene til barn og unge må tillegges særlig vekt ved fortetting, og at dette blir løfta fram ved vurderingen av kvalitetskriterium og retningslinjer for fortetting med kvalitet. Tilstand og ansvarsforhold ved eksisterende områder for lek bør kartlegges og inngå som et viktig kunnskapsgrunnlag, for å kunne vurdere utbyggings- og fortettpotensialet uten å gå på bekostning av nødvendig lekeareal. Vi ber om at dette forholdet også vektlegges i planvaskarbeidet dersom eldre reguleringsplaner foreslås opphevet (planprogrammets prinsipp 15 og 18). Av pbl § 5-1 kommer det frem at kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, under dette barn og unge.

Jordvern

Dyrka og dyrkbar mark er en svært viktig ressurs som kommunen må ivareta dersom vi skal nå de nasjonale og regionale jordvernmålene. Kragerø kommune oppfordres derfor til å tydeliggjøre jordvern i arealdelen.

Vilt og fisk

Kragerø kommune omfatter store utmarksområder med gode viltbestander. Arealbruken til viltet vil påvirke både grøntarealer og områder nær mennesker og infrastruktur. I den sammenhengen er det svært viktig å ivareta grønne korridorer som knytter skog- og utmarksområder sammen. Slike trekkveier kan være regionalt viktige og essensielle for å ta vare på det genetiske mangfoldet. Også lokalt kan slike traseer være svært viktige, for eksempel for dyrenes vandring mellom sommer- og vinterbeiteområder. Dette understøttes med erfaringer fra pågående merkeprosjekter, der hjort trekker over svært store områder i Telemark.

Elgen er den arten med størst krav til en korridor, og ved å sikre gode og mange nok trekkveier for denne arten vil man samtidig ivareta interessene for en lang rekke andre viltarter. Man må være oppmerksom på viltets arealbehov i forbindelse med forslag til prosjekter som kan påvirke grønnstruktur/LNF. Det er viktig å opprettholde sammenhengende strukturer av naturområder

og landbruksområder, slik at viltet kan finne oppholdsarealer og ha rom til å bevege seg i landskapet. I tillegg til skog og myr er kantsoner i jordbrukslandskapet og langs vann og vassdrag verdifulle økologiske funksjonsområder for dyrelivet.

Viltets bruk av arealer endrer seg ofte over tid. Man må være oppmerksom på at eventuelle eldre viltkartlegginger ikke nødvendigvis viser hvilke områder som er viktige økologiske funksjonsområder for artene i dag. Det vil være nyttig å hente inn data fra merkeprosjekt, samt fallviltregisteret/hjorteviltregisteret som kan gi et bilde av viktige trekkområder. Likevel er eksisterende digitale databaser ofte mangelfulle, og det finnes som regel lite eller ingen informasjon knyttet til høstbare viltarter. Det vil derfor ofte være behov for å innhente oppdatert kunnskap og informasjon. Dette gjelder kommuner, rettighetshavere og andre interessenter.

Ofte fokuserer man på truede og sjeldne arter og livsmiljø ved ulike utredninger. Vi håper kommunen også retter oppmerksomhet mot høstbare arter av innlandsfisk og vilt, og ivaretar disse interessene. I den sammenheng anbefaler vi også at de kommunale anbefalingene for hjorteviltforvaltningen blir hensyntatt i videre prosess.

Hensynet til kulturminner og kulturmiljø

Kragerø kommune har rike kulturmiljøverdier som vitner om områdets historie gjennom tusenvis av år. Kommunens historie er særlig knyttet til kystlandskapet, skjærgården, sjøfart, fiskeri, handel, industri, trehusbebyggelse, eldre gårdsmiljøer, ferdselsårer og fritidsbebyggelse.

Kulturminner og kulturmiljøer er viktige ressurser i en bærekraftig samfunns- og arealutvikling. Fylkeskommunen ved Kulturarv er regional kulturmiljømyndighet, og har ansvaret for å bidra til at nasjonale og vesentlige regionale kulturmiljøinteresser blir ivaretatt i planarbeid etter plan- og bygningsloven. Det er derfor viktig at hensynet til kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap blir tydelig ivaretatt i det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Kulturarv merker seg at planarbeidet er avgrenset til enkelte hovedtemaer. Planprogrammet peker på flere temaer som kan få betydning for kulturminner og kulturmiljøer, blant annet strandsonen, LNF-spredd bebyggelse, planvask, arealregnskap, kart og bestemmelser og behandling av arealinnspill.

Planprogrammet

Kulturarv har ikke merknader som tilsier at planprogrammet ikke kan fastsettes. Vi anbefaler likevel at planprogrammet suppleres slik at kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap framgår som et tydelig og selvstendig vurderingstema i det videre planarbeidet.

Slik planprogrammet er strukturert, inngår kulturmiljø som del av et bredere tema sammen med naturmangfold, grønnstruktur og friluftsliv. Dette kan gi en risiko for at kulturmiljøhensyn blir for generelt behandlet. Kragerø kommune bør derfor sikre at kulturmiljøverdier inngår tydelig i konsekvensutredning, i vurderingen av arealinnspill, ved fastsetting av byggegrenser mot sjø, i vurderingen av LNF-spredd bebyggelse og i planvask av eldre reguleringsplaner.

Dette vil også være i tråd med kommuneplanens samfunnsdel, som ble vedtatt i 2022. Samfunnsdelen legger blant annet til grunn at kommunen skal «sikre verdifulle naturområder, vassdrag, kulturlandskap og kulturminner» under innsatsområdet Grønn verdiskaping og innovasjon, og «sikre god og planmessig forvaltning av skjærgården for å sikre Kragerøs kystnatur, landskapet og kulturarven» under innsatsområdet Gode opplevelser.

Planprogrammet viser til at Kulturminneplan for Kragerø 2021–2025 og Gul liste er blant de kommunale planene og kunnskapsgrunnlagene som gir føringer for planarbeidet. Kulturarv anbefaler at disse brukes aktivt i arbeidet med konsekvensutredning, plankart og bestemmelser, og ved vurdering av arealinnspill. I tillegg bør Askeladden/Kulturminnesøk, SEFRAK-registeret, kommunale registreringer, lokale kulturmiljøregistreringer og annen relevant fagkunnskap inngå i kunnskapsgrunnlaget. Der kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, bør dette framgå tydelig av konsekvensutredningen.

Arealinnspill og siling

Kulturarv anbefaler at kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap tas inn som eget vurderings- og silingskriterium for arealinnspill. Arealinnspill som berører fredete kulturminner, automatisk fredete kulturminner, kulturmiljøer av nasjonal eller vesentlig regional verdi, registrerte bevaringsverdige bygningsmiljøer eller områder med høyt arkeologisk potensial, bør ikke tas videre uten at forholdet til kulturmiljøverdiene er vurdert og avklart på et tilstrekkelig nivå.

Dette gjelder også i områder der det ikke er registrert kjente kulturminner. Manglende registreringer betyr ikke nødvendigvis at det ikke finnes kulturminner i området. Store deler av kommunen er ikke systematisk arkeologisk registrert, og potensialet for ikke-kjente automatisk fredete kulturminner må derfor inngå i vurderingen av nye arealformål.

Strandsonen og kulturmiljøverdier

Kulturarv vil særlig peke på at strandsonen i Kragerø ikke bare har natur- og friluftsverdier, men også store kulturhistoriske verdier. Planprogrammet legger opp til at arealbruk i strandsonen og byggegrenser mot sjø skal være et hovedtema i rulleringen. Kommunen ønsker blant annet å bruke arealplanen som grunnlag for en mer effektiv og forutsigbar forvaltning av strandsonen. Dette er forståelig, men fastsetting av byggegrenser mot sjø må også vurderes opp mot kulturmiljøverdier.

Eldre sjøbuer, brygger, naust, uthavner, havnemiljøer, ferdselsårer, trehusmiljøer, eldre fritidsbebyggelse og automatisk fredete, arkeologiske kulturminner kan inngå i større kulturhistoriske sammenhenger som er sårbare for gradvise endringer.

Ved fastsetting av byggegrenser mot sjø bør det vurderes hvordan nye eller endrede utbyggingsmuligheter kan påvirke kulturminner, kulturmiljø, landskapsvirkning, siktlinjer og historiske sammenhenger fra sjø og land. Også mindre tiltak kan samlet gi betydelig virkning, og konsekvensutredningen bør derfor vurdere både enkeltområder og samlet belastning i strandsonen.

I sjøområder og strandsonen må også hensynet til kulturminner under vann vurderes. Tiltak som mudring, utfylling, etablering eller utvidelse av brygger, småbåthavner, ledninger og andre inngrep i sjø kan berøre automatisk fredete eller verneverdige kulturminner under vann. Slike tiltak må oversendes kulturmiljømyndigheten for vurdering.

Klimatilpasningstiltak i strandsonen kan også få konsekvenser for kulturmiljøverdier. Tiltak som flom- og erosjonssikring, overvannstiltak, terrenginngrep og tekniske anlegg må vurderes opp mot eldre sjøfrontmiljøer, brygger, murer, sjøbuer, trehusmiljøer og andre kulturhistoriske strukturer.

LNF-spredd bebyggelse

Planprogrammet legger også opp til vurdering av spredt bebyggelse i LNF-områder. Endring fra LNF til LNF-spredd boligbebyggelse kan få konsekvenser for automatisk fredete kulturminner, eldre gårdsmiljøer, tunstrukturer, gamle veifar, gravminner og andre kulturhistoriske landskapselementer.

Slike verdier må vurderes før arealformål endres, og det bør knyttes bestemmelser til områdene som sikrer tilpasning til eksisterende bygningsmiljø og landskap.

Vi minner om at fylkeskommunen er kulturmiljømyndighet etter kulturminneloven § 9, og at det er fylkeskommunen som skal vurdere om et område har potensial for ikke-kjente automatisk fredete kulturminner. Tiltak og dispensasjonssaker i LNF-områder som innebærer ny bebyggelse, terrenginngrep, graving, planering, masseforflytning, etablering av vei, vann- og avløp, tekniske anlegg eller andre inngrep i grunnen, må derfor oversendes fylkeskommunen for vurdering. Dette gjelder også der det ikke er registrert kjente kulturminner fra før. Vi viser også til oversikten på fylkeskommunens [nettsider](#) over hvilke saker som skal sendes til fylkeskommunen.

Plankart, bestemmelser, hensynssoner og bestemmelsesområder

Det er vesentlig at kommuneplanens arealdel får gode og presise bestemmelser som sikrer hensynet til automatisk fredete, vedtaksfredete, listeførte og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer. Kulturarv anbefaler at plankart og bestemmelser gjennomgås med dette som utgangspunkt.

Fredete kulturminner, automatisk fredete kulturminner, middelalderke kirkesteder, listeførte kirker og andre kulturmiljøer med nasjonal eller vesentlig regional verdi må i tilstrekkelig grad vises og sikres korrekt i plankart og bestemmelser.

Der hensynssone H570 ikke gir tilstrekkelig sikring av hensynet, bør kommunen vurdere bruk av bestemmelsesområder eller mer presise planbestemmelser. Bestemmelsesområder kan i enkelte tilfeller være et mer egnet virkemiddel for nasjonalt eller regionalt viktige kulturmiljøer.

Kulturarv anbefaler også at det innarbeides generelle bestemmelser om tilpasning til kulturmiljø og landskap. Slike bestemmelser bør omfatte plassering, volum, høyder, materialbruk, terrengtilpasning, landskapsvirkning og hensyn til eksisterende bebyggelsesstruktur. Det bør også vurderes bestemmelser eller retningslinjer som sikrer at kulturmiljøhensyn vurderes ved

dispensasjoner, tiltak i LNF-områder, tiltak i strandsonen og tiltak i områder med eldre bebyggelse eller registrerte kulturmiljøverdier.

Spesielt om kulturmiljøer av nasjonal interesse

Riksantikvaren har i samarbeid med Telemark fylkeskommune utarbeidet en oversikt over kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i Telemark. Formålet med oversikten er å bidra til bedre ivaretagelse av fylkets viktigste kulturmiljøer og landskap, og å gi et tydelig kunnskapsgrunnlag for lokal og regional arealplanlegging og stedsutvikling.

I Kragerø ligger det to kulturmiljøer av nasjonal interesse: Kragerø sentrum med Øya og Stråholmen. Vi viser til rapporten [Kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse i Telemark](#) for nærmere beskrivelse av kulturmiljøene.

Kragerø sentrum med Øya ligger i sin helhet innenfor kommunedelplanen for Kragerø sentrum, som planprogrammet opplyser at skal gi føringer for arbeidet. Kommunedelplanen er et viktig planverktøy for sikring av de kulturhistoriske verdiene i sentrum. Siden kommunedelplanen ble vedtatt i 2016, anbefaler fylkeskommunen likevel at ny arealdel også synliggjør og sikrer Kragerø sentrum med Øya som kulturmiljø av nasjonal interesse. Dette vil bidra til at hensynet til kulturmiljøet videreføres dersom kommunedelplanen senere rulleres, endres eller oppheves.

Kulturmiljøene er særlig sårbare for tiltak som svekker deres historiske struktur, skala, materialbruk, landskapsvirkning og sammenheng med sjøen. For Kragerø sentrum med Øya gjelder dette særlig riving, fortetting, fasadeendringer, høyere eller mer dominerende ny bebyggelse og inngrep i sjøfronten. For Stråholmen gjelder det særlig gjengroing, opphør av beite og skjøtsel, ny eller utvidet bebyggelse, tekniske inngrep og privatiserende tiltak som bryter med det åpne kyst- og kulturlandskapet.

Kulturarv anbefaler at de to kulturmiljøene av nasjonal interesse synliggjøres i kommuneplanens arealdel med hensynssone H570 bevaring kulturmiljø. I tillegg bør kommunen vurdere bruk av bestemmelsesområder med tilhørende bestemmelser der det er behov for mer presis styring av tiltak og arealbruk. Dette kan være særlig aktuelt for deler av Kragerø sentrum med Øya.

Bestemmelser og retningslinjer bør tilpasses de enkelte kulturmiljøenes verdier og sårbarhet. De bør sikre at tiltak og endringer ikke svekker kulturmiljøenes historiske struktur, skala, materialbruk, landskapsvirkning, sjøkontakt eller lesbarheten av de kulturhistoriske sammenhengene.

Bestemmelsesområder kan i mange tilfeller gi en mer målrettet og forutsigbar oppfølging av kulturmiljøhensyn enn hensynssoner alene. For de nasjonalt viktige kulturmiljøene ønsker Kulturarv derfor dialog med kommunen om hensiktsmessig bruk av hensynssoner, bestemmelsesområder og bestemmelser, tilpasset de enkelte kulturmiljøenes verdier og forvaltningsbehov.

Gjeldende kommuneplan peker i tillegg på det gamle bygningsmiljøet på Kirkeholmen som et område der bevaring bør vurderes nærmere. Selv om Kirkeholmen ikke inngår i oversikten over

kulturmiljøer av nasjonal interesse, anbefaler Kulturarv at kommunen følger opp dette i arbeidet med ny arealdel, og vurderer om området bør sikres med hensynssone, bestemmelsesområde eller andre egnede planbestemmelser.

Spesielt om hensynet til automatisk fredete kulturminner

Automatisk fredete arkeologiske kulturminner skal ivaretas uavhengig av om de er kjent eller markert i plankartet. Store deler av kommunen er ikke systematisk arkeologisk registrert, og det må derfor forventes at det kan finnes ikke-kjente automatisk fredete kulturminner innenfor områdene som dekkes av kommuneplanen.

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at kommuneplanens arealdel ikke i seg selv avklarer forholdet til automatisk fredete kulturminner i områder der det ikke er gjennomført arkeologisk registrering eller annen konkret vurdering etter kulturminneloven. For slike områder kan vår uttalelse til kommuneplanen ikke forstås som en endelig avklaring etter kulturminneloven § 8 fjerde ledd.

Planer og tiltak som kan berøre automatisk fredete kulturminner eller områder med potensial for slike, må forelegges fylkeskommunen for vurdering. For offentlige og større private tiltak gjelder undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9.

Kulturarv erfarer at saker som kan berøre automatisk fredete kulturminner ikke alltid oversendes kulturmiljømyndigheten, særlig ved tiltak i LNF-områder og mindre byggesaker. Dette kan føre til at forholdet til automatisk fredete kulturminner ikke blir avklart i tide.

Vi viser i denne sammenheng til § 5.4 i gjeldende kommuneplan om automatisk fredete kulturminner. Bestemmelsen bør videreføres, men oppdateres språklig og juridisk. Begrepet «fornminner» bør erstattes med «automatisk fredete kulturminner», og bestemmelsen bør tydeliggjøre at planer og tiltak som kan berøre automatisk fredete kulturminner eller områder med potensial for slike, må avklares med regional kulturmiljømyndighet før tiltak kan gjennomføres.

Dersom kommunen ønsker avklaring av eventuelle konflikter på kommuneplanstadiet, kan arkeologiske registreringer gjennomføres for konkrete områder som ønskes lagt ut til byggeområder. Dette kan være hensiktsmessig dersom kommuneplanen vil utløse arbeid med flere reguleringsplaner. Registreringene kan da utføres mer rasjonelt dersom flere områder vurderes samlet. Kommunen må på vanlig måte bekoste de arkeologiske undersøkelsene som er nødvendige for å avklare om utbyggingen kan komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner.

Spesielt om Sannidal kirkested

Sannidal kirkested ble etablert i middelalderen. Rester etter det middelalderske kirkestedet består i dag av en gravplass som er automatisk fredet etter kulturminneloven § 4 første ledd bokstav j. På kirkestedet ligger også Sannidal kirke, en listeført kirke oppført i 1772, samt en større gravplass.

Vi registrerer at både den middelalderske kirkegården og den listeførte kirken i gjeldende kommuneplan er vist som hensynssone d, jf. plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav d, med bruk av SOSI-kode H730. Det er positivt at kirkestedet er synliggjort i kommuneplanen, men vi vil presisere at hensynssone d bare skal brukes for kulturminner som er fredet etter kulturminneloven. Avgrensningen av hensynssonen skal følge det automatisk fredete kulturminnets sikringssone. For Sannidal betyr dette at det bare er den middelalderske kirkegården som skal vises med hensynssone d og SOSI-kode H730.

Den listeførte kirken og dens omgivelser bør sikres med hensynssone c, jf. plan- og bygningsloven § 11-8 tredje ledd bokstav c, med bruk av SOSI-kode H570. Vi anbefaler at hensynssonen gis en større utstrekning enn i gjeldende plan, slik at kirken og kirkestedets kulturhistoriske, arkitektoniske og landskapsmessige virkning blir tilstrekkelig ivarettatt.

Vi ber om at dette rettes opp i det kommende planarbeidet, og at begge hensynssonene får tilhørende bestemmelser. Vi anbefaler følgende:

Hensynssone H730_1 – Sannidal middelalderske kirkegård

Den middelalderske gravplassen ved Sannidal kirkested er automatisk fredet etter kulturminneloven. Innenfor hensynssone H730_1 er inngrep i grunnen og andre tiltak som kan skade, endre, tildekke, skjemme eller på annen måte utilbørlig virke inn på det automatisk fredete kulturminnet, ikke tillatt med mindre det foreligger dispensasjon etter kulturminneloven. Forbudet er ikke til hinder for ny gravlegging i eksisterende graver som har vært brukt etter 1945. Graver som ikke har vært brukt etter 1945, skal ikke tas i bruk til ny gravlegging uten tillatelse etter kulturminneloven. Gravminner i gravplassens eie som er eldre enn år 1900, skal ikke flyttes eller fjernes før rette kulturmiljømyndighet har hatt anledning til å uttale seg.

Alle tiltak innenfor hensynssone H730_1 skal forelegges Telemark fylkeskommune for vurdering etter kulturminneloven. Søknad om dispensasjon fra kulturminneloven skal sendes Telemark fylkeskommune i god tid før tiltaket er planlagt igangsatt. Ved all planlegging av tiltak i gravplassens omgivelser skal det tas hensyn til kirkestedets plassering og virkning i landskapet.

Hensynssone H570_1 – Sannidal kirke og kulturmiljø

Innenfor hensynssone H570_1 skal det tas særlig hensyn til den listeførte kirkens kulturhistoriske, arkitektoniske og landskapsmessige verdi. Nye tiltak skal underordne seg kirkens særpreg og ikke svekke kirkens virkning i landskapet, viktige siktlinjer eller sammenhengen mellom kirken, kirkegården og omkringliggende bebyggelse og landskap.

Tiltak skal tilpasses kulturmiljøet med hensyn til plassering, volum, høyde, materialbruk, fargebruk og terrengbehandling.

Øvrige kirkebygg, gravplasser og kirkelige kulturmiljøer

Kulturarv anbefaler at kommunen også vurderer behovet for hensynssoner og bestemmelser for øvrige kirkebygg, gravplasser og kirkelige kulturmiljøer i kommunen, særlig der kirkene har viktig landskapsvirkning eller inngår i eldre tettsteds-, gårds- eller kystmiljøer.

Følgende bestemmelse kan vurderes for slike områder:

Det skal ved all planlegging av tiltak i kirkens omgivelser tas hensyn til kirken og kirkeanleggets plassering og virkning i landskapet. Kirken skal fortsatt kunne oppleves som områdets sentrale og monumentale bygning. Eksisterende alléer, trær og beplantning som er viktig for opplevelsen av landskapsrommet, kirkestedet og prestegårdene skal bevares. Eventuelt behov for nyplanting for å opprettholde landskapsvirkningen skal vurderes.

Dialog og videre arbeid

Kulturarv anbefaler at kommunen tar kontakt i god tid før planforslaget legges ut til offentlig ettersyn, slik at håndtering av kulturminner og kulturmiljø i plankart, bestemmelser, konsekvensutredning og hensynssoner kan avklares.

Vi viser til følgende veiledere og kunnskapsgrunnlag, som vil være nyttige i det videre arbeidet:

- [Riksantikvarens veileder om konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel](#)
- [Riksantikvarens strategi og faglige anbefalinger for by- og stedsutvikling](#)
- [Veileder M-1941 Konsekvensutredning av klima og miljø](#)
- [Kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse i Telemark](#)

Samferdsel

Kommuneplanen må forankres i satsingsområdene i Regional plan for samordna areal – og transport. Lokalisering av ulike virksomheter er viktig for samordning av transportmuligheter og må tas hensyn til i kommuneplanens arealdel. Riktig lokalisering av boliger er avgjørende for trafiksikker skoleveg, kostnadsbesparende skoleskyss og for å kunne gå og sykle til skolen.

Gjennom fortetting i eksisterende stedstruktur er det lettere og gunstig samfunnsøkonomisk for kommunen å legge til rette for infrastruktur og offentlige tjenester.

Det er et nasjonalt mål at kollektivtrafikk, sammen med gange og sykkel, skal ta hånd om den forventede veksten i persontransporten i de norske byområdene. For at dette skal bli virkelighet må kommuneplanens arealdel innarbeide og sikre gjennomføring av nødvendige tiltak slik at gange, sykkel og kollektivtransport blir attraktive og konkurransedyktige transportformer. Fylkeskommunale veimyndigheter ber derfor om at planer for gange, sykkel og kollektivtransport må prioriteres i arbeidet med trafiksikkerhet og framtidige utbyggingsområder i kommuneplanens arealdel.

Del 2: Offentlig ettersyn av planprogrammet

Planfaglig veiledning

Hovedtema for rulleringen er beskrevet i kapittel 4 i forslag til planprogram. Kommunen biser til at miljødirektoratets veilede M-1941 legges til grunn for konsekvensutredningen. Vi vil likevel anbefale at kommunen viser til hvilket kunnskapsgrunnlag hvert enkelt tema vil basere seg på. Vi vil her knytte betraktninger til noen av temaene.

Kapittel 4.2 gjør rede for at kommunen vil vurdere å endre eksisterende boliger i LNF-områder til LNF-spredd boligbebyggelse dersom ressursene strekker til. Fylkeskommunen anbefaler at kommunen tar seg tid til dette, og til å sette gode bestemmelser til disse boligene, da dette vil

redusere antall dispensasjonsbehandlinger og gi grunneierne forutsigbarhet om utviklingen av sine boliger. Vi gjør oppmerksom på at slik formålsendring må konsekvensutredes.

Kapittel 4.3 handler om planvask og kapittel 4.4 om arealregnskap. Fylkeskommunen støtter prioriteringsprinsippet om planvasking av eldre ikke-gjennomførte arealplaner, men vi ser gjerne at også flere utdatert planer blir vurdert for oppheving. Det er viktig at resultatene av denne arealgjennomgangen blir beskrevet i form av tabeller med arealstørrelser, kart og liknende. Vi viser til at fylkeskommunen i samarbeid med kommunene har utarbeidet et arealregnskapsverktøy som kan lette vurderingene av denne planvasken, [Arealregnskap for Telemark](#). Vi mener verktøyet gir et godt grunnlag for å vurdere arealdisponeringen i kommunen. Vi anbefaler å ha eget møte om metodikken med oss om dette i en tidlig fase. Ta gjerne tidlig kontakt for avklaring av tidspunkt. Vi veileder også om [boligbehovsmodulen](#) som analyserer kommunenes boligbehov, og er nyttig til arealvurdering.

Kapittel 4.5 om å redusere klimagassutslipp er i tråd med Telemarksplanens satsingsområde Naturrike Telemark. For å unngå å legge arealformål på karbonrike arealer, er det viktig blant annet å unngå å myrarealer. Vi minner derfor om at Telemark fylkeskommune gjennom flere år har veiledet om å unngå omdisponering av myrområder, og har hatt innsigelse til slike områder med hjemmel i den regionale planstrategien. Konkret ser vi om arealressurskart AR5 (Kilden) viser arealtype myr innenfor foreslåtte byggeområder. Vi legger til grunn at myrarealet synliggjøres i konsekvensutredningen, og slike områder ikke blir foreslått tatt i bruk.

Kapittel 4.6 om friluftsliv. Kragerø kommune er vist i miljødirektoratets naturbase kartlag over friluftsliv. Kartleggingen er noen år gammel, og er etter vår vurdering noe ufullstendig, spesielt fordi den ikke i særlig grad viser hvordan sjøarealene er viktig for friluftslivet i Kragerø. Vi vil derfor peke på at som kunnskapsgrunnlag for konsekvensutredning av friluftslivet er den svak (prinsipp adm. Nr. 18, høring nr. 20). Vi ber om at kommunen vurderer behovet for ny kartlegging.

Kapittel 4.9 om arealinnsnitt gjør rede for at innsendte arealinnsnitt sendt inn til tidligere oppstartsvarslinger skal vurderes mot nye planprinsipper, og siles ut dersom de ikke er i samsvar med kommunens nye strategier (forstått som kommunens oppdaterte 27 eller 28 prinsipper). Kapittelet inneholder dokumentasjonskrav til nye arealinnsnitt. I kapittelet beskrives saksbehandlingen med at hovedutvalg for plan og bygg innstiller på en liste over hvilke arealinnsnitt som får gå videre til konsekvensutredning, og at det er formannskapet som kommuneplanutvalg som fastsetter at kommunen setter i gang konsekvensutredning av disse.

Forslaget til prinsipper for rullering av kommuneplanens arealdel er en god ide, og det er bra at de er nummerert, da dette vil gjøre administrasjonens arbeid med grovsilingen lettere å strukturere til utvalgsbehandlingen. Kommunestyrets vedtak la til noen nye prinsipper og endret på ordlyden i noen av dem. Vedlegget som er rettet opp etter kommunestyrets vedtak er utdatert og inneholder 28 prinsipper. Vi ber om at planprogrammet og vedlegg rettes opp før kommunestyret skal fastsette planprogrammet slik at de blir i overensstemmelse med hverandre og nummereringen blir entydig.

Kapittel 5 bruker både ordet konsekvensanalyse og konsekvensutredning, dette bør korrigeres til konsekvensutredning. KU-forskriften § 18 klargjør at «konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel skal bare omfatte de delene av planen som fastsetter rammer for fremtidig utbygging og som samtidig innebærer endringer av den gjeldende planen.» Videre står det at KU-en skal «beskrive virkninger utbygging av nye områder eller vesentlig endret arealbruk i utbygde områder kan få for miljø og samfunn.» KU-forskriften § 21 har en ikke-uttømmende oversikt over faktorer som kan bli påvirket og som skal identifiseres gjennom konsekvensutredningen av nye områder. Forholdet til forskriften kan gjøres tydeligere ved å lage en oppstilling over hvilke konkrete faktorer som konsekvensutredningen av arealinnspill vil inneholde. I kommuneplanens arealdel må det være nok kunnskap til å avklare om områder er egnet som utbyggingsområder, eller om det er så vesentlige konflikter med nasjonale og vesentlig regionale interesser at utbygging i området bør unngås. Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i relevant og tilgjengelig informasjon. Hvis det mangler kunnskap om viktige forhold, må denne kunnskapen innhentes allerede på kommuneplannivå. Dette går frem av KU-forskriften § 17.

Kapittel 6 om medvirkning har tydelige ambisjoner om åpenhet om planprosessen, og det er veldig positivt at det blir lagt til rette for verksteder, åpne møter og digitale oppdateringer underveis i prosessen. Vi ser at i fase 4 og 5 vektlegges hvordan dialogen om arbeidet skal gjennomføres. Fylkeskommunen ser at Kragerø kommune legger vekt på forholdet til barn og unge og synes det er bra at medvirkning fra både ungdomsrådet og kommunens barnerepresentant er særskilt nevnt. Vi minner om at medvirkningsprosessen må komme tydelig frem av sakspapirene senere. Under overskriften Formell medvirkning beskrives det til slutt at det legges opp til tett dialog med andre myndigheter. Vi vil anbefale at å følge opp andre myndigheters innspill ved å legge dette inn som aktiviteter i fase 4 og 5. Verken i medvirkningskapittelet eller i framdriftskapittelet er regionalt planforum nevnt. Regionalt planforum er et samarbeidsorgan for å gjøre plansaksbehandlingen effektiv og forutsigbar, med mål om å øke samordning mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå og bidra til større forståelse mellom de ulike fagområdene. Fylkeskommunen er sekretariat for det regionale planforumet. Kommunen har ikke bedt om regionalt planforum før planen ble oppstartsvarselet. Under arbeidet med kommuneplanens arealdel kan det være hensiktsmessig å sette av tid til et regionalt planforum når innspillsfasen er over, men i god tid før saken føres i pennen til førstegangsbehandling. Se lenke til beskrivelse av regionalt planforum og møtetidspunkt på vår hjemmeside [her](#).

Kapittel 7 viser to scenarioer for framdriftsplan for kommuneplanprosessen. Begge er på etterskudd allerede. Fylkeskommunen ber om at kommunen justerer framdriftsplanen før det planprogrammet legges fram for kommunestyret til fastsetting, og tar høyde for reell tid til medvirkning og samarbeid underveis. Vi ber uansett om at det legges inn tid til et regionalt planforum. Vi gjør samtidig oppmerksom på at fylkeskommunens delegeringsreglement setter krav til at våre uttalelser til det offentlige ettersynet av kommuneplanens arealdel skal behandles politisk i vårt hovedutvalg for næring, industri og klima (HNIK). Møtedatoene for 2027 er ikke fastsatt ennå. Som planfaglig veileder har vi i fylkeskommunen mye erfaring med å vurdere

realistiske framdriftsplaner, og vi kan gjerne ta et møte for å se på mulige justeringer før planprogrammet skal fastsettes i Kragerø.

Vannressursforvaltning

Regional vannforvaltningsplan for Vestfold og Telemark vannregion 2022-2027

Regional vannforvaltningsplan for Agder vannregion 2022-2027

Begge de regionale vannforvaltningsplanene som er nevnt over gjelder for Kragerø. Vi ber om at planprogrammet suppleres slik at også Agderplanen nevnes under kap. 3.3.

Det er av både regional og nasjonal interesse at vannforekomster beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand, jf. forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) §§ 4 – 7.

Med tanke på at planen utløser krav om konsekvensutredning og det er flere vannforekomster som potensielt kan påvirkes, forventer vi at vannmiljø utredes på lik linje med andre fagtema, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 21. Vi ber om at metodikken i veileder M-1941 benyttes. Vi forventer at det gjennom konsekvensutredningen synliggjøres om planlagte tiltak kan komme i konflikt med eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømålene, jf. vannforskriften §§ 4-7. Vi forventer at utredningen viser hvilke kvalitetselementer som vurderes som sårbare for påvirkning, hvilke kvalitetselementer som er undersøkt, og eventuelt en begrunnelse for hvorfor kvalitetselementer eller vannforekomster ikke er undersøkt. Vi forventer at det kommer tydelig frem hvilke tiltak som ansees som nødvendige for å hindre forringelse av vannforekomstene, og at disse tiltakene sikres i den videre planleggingen.

Hensynet til kulturminner og kulturmiljø

Kulturarv vil videre peke på betydningen av planvask. Planprogrammet viser at kommunen har startet arbeidet med gjennomgang av eldre reguleringsplaner. Dette er positivt.

Ved planvask bør kommunen også vurdere om eldre planer har et tilstrekkelig oppdatert kunnskapsgrunnlag for kulturminner og kulturmiljø. Eldre reguleringsplaner kan mangle avklaringer etter kulturminneloven, ha svake eller utdaterte bestemmelser, eller åpne for tiltak som ikke lenger er forenlige med dagens kunnskap om kulturmiljøverdier.

Kommuneplanens arealdel for Kragerø 2018–2030 lister opp verneverdig bebyggelse og anlegg i kommunen med henvisning til reguleringsplanen som er gjeldende for området. Disse kulturmiljøverdiene bør gjennomgå i arbeidet med ny arealdel. Kommunen bør sikre at verneverdige bygninger, anlegg og miljøer ikke faller ut av kommuneplanen som følge av planvask eller oppheving av eldre reguleringsplaner, uten at verdiene er vurdert og eventuelt videreført med egnet arealformål, hensynssone, bestemmelsesområde eller bestemmelser.

Gjeldende kommuneplan har egne bestemmelser om automatisk fredete kulturminner, men disse bør oppdateres i forbindelse med rulleringen. Begrepet «fornminner» bør erstattes med «automatisk fredete kulturminner», og bestemmelsene bør tydeliggjøre at planer og tiltak som

kan berøre automatisk fredete kulturminner eller områder med potensial for slike, må avklares med regional kulturmiljømyndighet.

Planfaglig råd

Fylkeskommunen vil også peke på at det er viktig med bred involvering for å få frem erfaringer med bruk av bestemmelsene og retningslinjene. God teknisk fremstilling av plankartet i tråd med kart- og planforskriften må vektlegges. Alt av veiledning til planlegging etter plan- og bygningsloven er fint samla på regjeringens sider:

[Planlegging - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

[Kommuneplanens arealdel - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Fylkeskommunen ber om at det tydelig kommer frem av planmaterialet som blir sendt til offentlig ettersyn hvilke endringer som er gjort i forhold til gjeldende plan. Endringer som er på høring, skal være tydelig markert i plankartet. Et planforslag som viser endringene tydelig, vil lette arbeidet for høringspartene stort i offentlig ettersynfasen, og bidrar til en god behandling av arealdelen.

Avslutningsvis

Fylkeskommunen minner om vår rolle som planfaglig veileder, og har gjerne møter og dialog i planprosessen slik at enklere problemstillinger kan løses før planforslaget legges fram til politisk behandling i kommunen. Som tidligere nevnt avholder vi gjerne regionalt planforum, og minner om at møtetidspunkt og kalender ligger ute på hjemmesida vår [Regionalt planforum - Telemark fylkeskommune](#).

Med hilsen

Kristine Gisholt
stedfortreder/rådgiver
Samfunn og plan

Hanne Birte Hulløen
plankoordinator
hanne.birte.hulloen@telemarkfylke.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK
STATENS VEGVESEN

Saksbehandler

Hanne Birte Hulløen - hovedsaksbehandler

Cathrine Nedberg - vannforvaltning

Anne Skaug Nisi - jordvern

Geir Sørum - næring, klima

Ole Bjørn Bårnes - fisk- og viltforvaltning

Line Grindkåsa - automatisk fredede kulturminner

Jan Erik Busæt Taylor - nyere tids kulturminner

Dag Steinar Ragvin - samferdsel

tlf. 90 17 67 96

tlf. 90 72 78 44

tlf. 48 19 62 61

tlf. 93 45 80 33

tlf. 95 07 30 43

tlf. 40 91 23 86

tlf. 90 25 07 34

tlf. 94 16 94 76

e-post: hanne.birte.hulloen@telemarkfylke.no

e-post: cathrine.nedberg@telemarkfylke.no

e-post: anne.skaug.nisi@telemarkfylke.no

e-post: geir.sorum@telemarkfylke.no

e-post: ole.bjorn.barnes@telemarkfylke.no

e-post: line.grindkasa@telemarkfylke.no

e-post: jan.erik.taylor@telemarkfylke.no

e-post: dag.steinar.ragvin@telemarkfylke.no

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Kragerø kommune
Postboks 128
3791 KRAGERØ

Dato: 07.07.2026
Vår ref: 25/05772-3
Deres ref: 25/3089 - 12

Uttalelse til varsel om oppstart og høring av planprogram for kommuneplanens arealdel for Kragerø kommune

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 13. mai 2026.

DMF er statens fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg som sektormyndighet et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Om saken

Kragerø kommune har sendt ut varsel om oppstart av planarbeid med høring av planprogram for kommuneplanens arealdel.

I denne rulleringen skal følgende tema vektlegges:

- Forvaltning av strandsonen
- Boliger i LNF- områder
- Boligbehov
- Klimatilpassing
- Kart og bestemmelser
- Gjennomgang av eksisterende planer

Uttalelse fra DMF

I Kragerø kommune har Norges geologiske undersøkelse (NGU) registrert 13 grus- og pukkforekomster¹ og 224 malm-, industrimineral- og natursteinforeskomster².

¹ Grus-, pukk- og steintippdatabasen:

https://aps.ngu.no/pls/oradb/grus_GP_Oppslag_KS.Alle_fkom_komm?p_kommunenr=4014

² Malm-, industrimineral- og natursteindatabasen: https://aps.ngu.no/pls/oradb/minres_Mi_list_fkom_ks.Alle_fkom?p_kommunenr=4014R&p_sprak=N

Kvartsforekomstene Litangen³ og Snekkevik⁴, og pukkforekomsten Valberg⁵, er vurdert til nasjonal betydning av NGU. Kvartsforekomsten Bøleråsen⁶ er vurdert til regional betydning. Kragerø kvartsittprovins⁷ ligger også i kommunen. En provins er et område der det finnes muligheter for funn av mineralforekomster⁸.

Ifølge DMFs konsesjonsregister⁹ er det tre uttak med konsesjon etter mineralloven i kommunen. Det går fram av DMFs uttaksregister¹⁰ at det også er ett uttak som har konsesjon etter eldre lovverk. To av uttakene driver uttak av byggeråstoff, ett av industrimineral og ett av naturstein.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelig av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse. Forvaltningen av mineralske ressurser innebærer at kommunen i arealdelen vurderer hvordan eksisterende og ny arealbruk påvirker tilgang til mineralske forekomster i dag og for kommende generasjoner.

Det er store lokale og regionale forskjeller i tilgang til mineralske ressurser. Behovet for mineralske ressurser kan knyttes til alt fra lokal byggeaktivitet til storskala gruvedrift mot et globalt marked. Det vil være næringsinteresser ved utnyttelsen av mineralske ressurser, både direkte ved det enkelte masseuttak og indirekte ved ulike typer industriell videreforedling av ressursene. Tilgang på byggeråstoffer er avgjørende for å kunne realisere planlagte utbyggingstiltak. Det er viktig at kommunen vurderer om uttak av ressurser lokalt, spesielt byggeråstoffer, sikrer for tilgang til masser i regionen. Kragerø kommune har ifølge DMFs levetidsanalyse av byggeråstoff i Norge¹¹ og DMFs ressursregnskap for byggeråstoff¹² mellom 5 og 10 års gjenstående levetid for knust fjell, og ingen uttak av sand og grus. Statistikken er basert på driftsrapportering fra registrerte masseuttak og inkluderer ikke overskuddsmasser fra bygg- og anleggsvirksomhet.

Arealbruk for masseuttak

DMF har gått igjennom hvordan kjente uttak i vårt konsesjonsregister⁹ og uttaksregister¹⁰, er avsatt i gjeldende kommuneplan:

³ Litangen: https://geo.ngu.no/api/faktaark/mineralressurser/visImiNasOreOmr.php?objid=8444&p_spraak=N

⁴ Snekkevik: https://geo.ngu.no/api/faktaark/mineralressurser/visImiNasOreOmr.php?objid=8445&p_spraak=N

⁵ Valberg: https://geo.ngu.no/api/faktaark/grus_pukk/visGrusPukkDeponiOmr.php?objid=60424

⁶ Bøleråsen: https://geo.ngu.no/api/faktaark/mineralressurser/visImiNasOreOmr.php?objid=8526&p_spraak=N

⁷ Kragerø kvartsittprovins: <https://geo.ngu.no/api/faktaark/mineralressurser/visProvins.php?objid=36154&lang=nor>

⁸ Klassifikasjonssystem for mineralske ressurser: <https://mineralproduksjon.no/wp-content/uploads/2014/11/mp5-05-fn-Dahl-et-al.pdf>

⁹ DMFs konsesjonsregister: <https://dirmin.no/data/konsesjoner?sok=&kommune=krager%C3%B8&fylke=>

¹⁰ DMFs uttaksregister: <https://dirmin.no/data/uttak?sok=&produkt=&kommune=krager%C3%B8&fylke=>

¹¹ DMFs levetidsanalyse av byggeråstoff i Norge: <https://dirmin.no/levetidskart>

¹² DMFs ressursregnskap for byggeråstoff: <https://dirmin.no/ressursregnskap>

- *Valberg* driver uttak av byggeråstoff og er avsatt til råstoffutvinning. Det pågår arbeid med reguleringsplan som foreslår å regulere uttaket til råstoffutvinning.
- *Gjerdemyra* driver uttak av byggeråstoff og er avsatt til næringsbebyggelse i gjeldende areal og kommunedelplan for E18 Dørdal–Grimstad. Uttaket er delvis omfattet av reguleringsplan for E18 Kragerø–Bamble, som er under arbeid. Størstedelen av uttaket er ikke regulert.
- *Snekkevik kvartsbrudd* driver uttak av industrimineraler, og er avsatt til råstoffutvinning. Det er varslet oppstart av reguleringsplan for uttaket.
- *Lønne* driver uttak av naturstein, og er avsatt til råstoffutvinning, idrettsanlegg og LNF-formål. Uttaket er ikke regulert.

Områder der det skal drives masseuttak i planperioden bør avsettes til *nåværende råstoffutvinning* i plankartet. Områder der det er planlagt masseuttak som ikke er påbegynt, eller områder for utvidelse av eksisterende masseuttak, bør avsettes til *framtidig råstoffutvinning*, og vises i plankartet med ytre grenser for framtidig uttak.

Hensynssoner

DMF forventer at kommunen vurderer å bruke hensynssone H590, jf. plan- og bygningsloven § 11-8 c)¹³ for å synliggjøre de nasjonalt og regionalt viktige forekomstene Litangen³, Snekkevik⁴, Valberg⁵ og Bøleråsen⁶. Kommunen bør vurdere å benytte hensynssone H590, for områder med registrerte forekomster med mineralske ressurser som kan være aktuelle for framtidig utvinning. Hensikten med en slik hensynssone kan være å sørge for at det ikke foretas utbygging eller tiltak som kan vanskeliggjøre senere utvinning av mineralske ressurser. Kommunen kan også vurdere å benytte hensynssone på arealer omkring eksisterende masseuttak der det ikke er registrert en mineralforekomst, for å unngå konflikt med andre arealinteresser og muliggjøre utvidelse av uttak.

Undersøkelsestillatelser til statens mineraler

I kommunen er det tildelt tre undersøkelsestillatelser¹⁴: Bjordammen 1, tildelt Teako Minerals Norway AS, og Rørholt 1 og Landsverk 1, tildelt Element29 AS. Dersom det foreslås ny arealbruk innenfor områder med undersøkelsesrettigheter, bør rettighetshavere informeres om planprosessen og få mulighet til å gi uttalelse til planen.

Gamle gruver

I områder med gamle gruver bør kommunen vurdere om ny arealbruk kan komme i konflikt med gruveåpninger og avsluttede underjordsanlegg, og vurdere om gruveåpninger skal synliggjøres i plankartet. Områder med gamle gruver går fram av DMF sitt aktsomhetskart¹⁵. DMF gjør oppmerksom på at aktsomhetskartet ikke er komplett, som betyr at det kan være flere gamle gruver og gruveåpninger enn det som framgår av kartet.

¹³ Hensynssone mineralressurser:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/135bf8fa9f264d7b86700a7711863578/no/pdfs/h-2481-b-kommuneplanens-arealdel.pdf> (s. 142 og 143)

¹⁴ Bergrettigheter:

<https://dirmin.no/data/bergrettigheter?sok=&kommune=krager%C3%B8&fylke=&status=All>

¹⁵ DMF sitt kartinnsyn: <https://minit.dirmin.no/kart/>

Konsekvensutredning

Det går frem av kapittel 5.1 i planprogrammet at Kommunal- og distriktsdepartementets «Konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven» og Miljødirektoratets veileder M-1941 skal benyttes som metodikk i konsekvensutredningen. Disse veilederne har ikke egen metodikk for utredning av mineralressurser. Statens vegvesens håndbok V712 Konsekvensanalyser beskriver metodikk for vurdering av mineralressurser, og DMF anbefaler derfor at den legges til grunn ved konsekvensutredninger av mineralressurser.

I arbeidet med arealdelen må kommunen identifisere vesentlige virkninger av forslag til endret arealbruk på viktige mineralressurser, jf. forskrift om konsekvensutredninger § 21. I dette arbeidet må *grus- og pukkdatabasen*¹⁶ og *mineralressursdatabasen*¹⁷ fra NGU og DMF sine konsesjons- og uttakskart¹⁸ legges til grunn for utredning av arealinnspill. Datasett med forekomstene kan lastes ned fra GeoNorges kartkatalog¹⁹. Alle nye områder som kommer i nærheten av, eller i berøring med, mineralske forekomster, provinser eller masseuttak, bør vurderes om de gjør ressurser utilgjengelige for framtida. Kommunen må ta med i vurderingen at ressurser som ikke nødvendigvis er vurdert som viktige i nærmeste planperiode, eller ikke har fått verdivurdering av NGU, kan bli viktige i framtida. Innenfor provinser er det større sannsynlighet for at det kan finnes forekomster som kan være viktige. Ved forslag om ny arealbruk som kan påvirke forekomster og prospekter, må det innhentes informasjon som gir et endelig beslutningsgrunnlag for om viktige ressurser blir berørt. En oversikt over rapporter går frem av DMFs kartinnsyn¹⁵. Dersom kommunen går inn for arealbruk som påvirker områder med ressurser, bør kommunen i tillegg vurdere om det finnes relevante avbøtende tiltak.

Ved masseuttaksområder bør kommunen også vurdere om endret arealbruk berører potensielle utvidelsesområder⁹ for uttaket. Nye arealer til råstoffutvinning bør begrunnes med at kommunen har et reelt behov for byggeråstoff. Dersom kommunen har behov for ressurser bør det også vurderes om ressursbehovet kan dekkes på andre måter, for eksempel ved å utnytte overskuddsmasser eller utvide eksisterende uttak. Dersom det blir foreslått å etablere nye masseuttak, bør det følge en begrunnelse i konsekvensutredningen der det vurderes om avsetting av areal for råstoffutvinning er i tråd med *Statlige planretningslinjer for klima og energi*²⁰.

Bestemmelser i arealdelen

I utformingen av bestemmelsene til ny arealdel bør kommunen vurdere:

- Videreføre krav om reguleringsplan i § 1.0 for tiltak etter pbl § 20-1, herunder bokstav k) og a), og § 4.0 som krever reguleringsplan for masseuttak.

¹⁶ Datasett for grus og pukk:

<https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/grus-og-pukk/a26e57bc-15bd-46db-8504-6c6ed1e7c501>

¹⁷ Datasett for mineralressurser: <https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/mineralressurser-industrimineral-naturstein-og-metaller/5a887d78-07ef-44c6-8941-cb8017c6328c>

¹⁸ Datasett for uttak, konsesjoner og bergrettigheter:

<https://kartkatalog.geonorge.no/metadata/uttak-konsesjoner-og-bergrettigheter/5e1500e8-1967-4721-86c5-7e87b561feca>

¹⁹ GeoNorges kartkatalog: <https://kartkatalog.geonorge.no/>

²⁰ SPR for klima og energi: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-12-20-3359>

- Egne krav ved regulering av areal avsatt til råstoffutvinning, for eksempel utredning av landskapsvirkninger, avbøtende tiltak underveis i drift av masseuttak og ønsket etterbruk. Uttaksdybde og -volum må begrunnes hvis dette skal fastsettes i reguleringsbestemmelsene.
- Et generelt krav til sikring og skjerming av masseuttak. Kommunen må sørge for at det er satt av tilstrekkelig areal for oppføring, vedlikehold og tilsyn med sikrings- og skjermingstiltak.
- Krav om massehåndteringsplan for planer eller tiltak som genererer overskuddsmasser.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Arita Eline Stene
rådgiver

Henning Sigstad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Henning Sigstad